هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

پڕۆتۆکۆڵەکان

39

سالّی/ 2007 – بەرگی سی و نۆ

چاپی یەکەم/ سالّی 2007

پێڕیست

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (25) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2007/1/7 ل5

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (26) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/1/8 ل37

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (27) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2007/1/14 ل63

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (28) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/1/15 ل117

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (1)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/1/24ل125

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی دەستپێك خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/3/13 ل171

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (1) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/3/26 ل181

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (2) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/3/27 ل235

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (3) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/4/2 ل279

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (4) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/4/3 ل317

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (5) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/4/4 ل343

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (6) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/4/10 ل385

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (7) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/4/11 ل445

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (8) خولی دووەمی هەڵبژاردن – شەممە 2007/4/14 ل549

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (9) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/4/16 ل577

ماددەی حەوتەم: ئەنجومەنێکی زانستی لە وەزارەت دادەمەزرێ وبەتەمەنترین زانا دەبێتە سەرۆکی ئەنجومەن وپەیوەندی ڕاستەوخۆی بە بریکارەوە دەبێ، دامەزراو وتایبەتمەندیەکانی بە پێی سیستەمێکی تایبەت دەستنیشان دەکرێ.

ماددەی هەشتەم:

1- **دامەزراوەکانی وەزارەت بەپێی سیستەمێك دەستنیشان دەکرێت.**

2-**وەزیر بۆی هەیە لە کاتی پێویستدا بەڕێوەبەرایەتی بەشەکان سەر لە نوێ دابمەزرێنێ، یان یەکیان بخات یان هەڵیانوەشێنێتەوە.**

3-**وەزیر بۆی هەیە بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی دارایی دەرماڵە وپاداشت سەرف بکات.**

4-**وەزیر بۆی هەیە لیژنەکانی هەمیشەیی یان کاتی لە وەزارەت دابمەزرێنێ و، ئەرکەکانی تایبەتی پەیوەست بە چالاکی وجموجۆڵەکانی پێیان دەسپێرێ، بە پێی حوکمی یاساکانی پەیڕەو کراو وپێڕەو ورێنماییەکانی دەرکراون ودەتوانێ پشت بە شارەزاو پسپۆڕانی ناوەوەی هەرێم ودەرەوەی ببەستێت.**

ماددەی نۆیەم: پێویستە وەزیرە تایبەتمەندەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی دەیەم: هەموو یاسا وپێڕەو وبڕیارەکانی ئێستا بەرکارن وتایبەتن بە ئەوقاف ولەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك نین، کاریان پێ دەکرێ، تاوەکو یاسایەك دەردەچێ شوێنیان دەگرێتەوە یان هەڵدەوەشێنرێتەوە.

ماددەی یازدەم: ئەم یاسایە لە ڕۆژی بلاّوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمیەوە جێبەجێ دەکرێ.

هۆکارەکانی دەرکردنی ئەم یاسایە

ئەم یاسایە دەرکراوە بۆ هەماهەنگی کردن لەگەڵ ئەو بارودۆخە پەرەسندووە وگشتگیرەی گەلی کوردستانی عێراق، دوای بە دەستهێنانی ئەو دەسکەوتە نەتەوەیی و نیشتمانیە و بوونی ئەنجومەنی نیشتمانیی هەڵبژێردراو وحکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق کە هەموو پارت ولایەنەکانی نیشتمانیی و نەتەوەیی و ئایینەکانی لەخۆ گرتووە.

لە پێناو هێنانەدی پەیامی پیرۆزی ئیسلام وقبولکردنەوەی پەیوەندی ڕاست ودروست وبەکتر ویستن وخۆشەویستی لە نێوان ئاینزاو ڕێبازەکان وئامادەکردنی نەوەیەك لە زانای بە توانا وهۆشیار وچەکدار بە وشیاری ئاینی ونەتەوەیی و نیشتمانیی دژ بەبیری تەکفیری وتوندوتیژی و خاوەن ڕۆشنبیریەکی گشتی فراوان و، لە پێناو پێشکەش کردنی باشترین خزمەتگوزاری بۆ شوێنەکانی خوا پەرستی وبەڕێوەبردنی کاروباری وەقف وبەهێزکردنی پەیوەندییەکانی نێوان ئاینزاو ڕێبازەکان و پاراستنی کەلتوری زانستی زانایانی کورد کە بە بەشێکی گرنگی کەلتوری ئیسلامی جیهانی بە دریژایی مێژوو دادەنرێت، هەروەها تێکەلاّوکردنی هۆکارەکانی فێرکردنی نوێ وسوود لێ وەرگرتنی وبەکارهێنانی بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی زانستی و پێشکەشکردنی باشترین خزمەتگوزاری بۆ گەلی هەرێمی کوردستان لە جۆرەها بۆنە ئاینیەکاندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس, ئەم پرۆژەیەش ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینی و ئەندامانی بەڕێز دەکرێت, ئێستاش خاڵی شەشەم لە بەرنامەی کارمان خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی یاسای لێبوردن لە لایەن کاك کەریمەوە دەخوێندرێتەوە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ/ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

ب/ پرۆژەی یاسایی

سلاّو و ڕێزمان.

ئێمەی ژمارەی یاسایی لە ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان پرۆژەی هاوپێچمان بەناوی پرۆژەی یاسای لێبوردنی گشتی گەلاّلە کردووە, تکایە بخرێتە بەرنامەی کاری کۆبوونەوەی داهاتووی ئەنجومەن لەگەڵ ڕێزدا.

ناوەکان:

1-شێروان حەیدەری.

2- عەونی بەزاز.

3- عەبدولکەریم ئەبوبەکر.

4- خەلیل ئیبراهیم.

5- تارق جامباز.

6- کەریم بەحری.

7- قادر سەعید.

8- سەردار هەرکی.

9- ڤیان دزەیی.

10- ئاریز عەبدوڵلاّ.

11- دلێر محەمەد شەریف.

یاسای ژمارە ( ) ساڵی 2006

یەکەم: کەم کردنەوەی ماوەی سزای زیندانیەکان بە ڕێژەی 30٪ لەو سزایە سەرەکییەی بەسەریان سەپێندراوەو بۆ مەبەستی بەردانی مەرجداریش ماوە کەم کراوەکە وەك ئەو ماوەیە دەژمێردرێت کە لەنێوان فەرمانگەی چاکسازی بردوویەتیە سەر.

دووەم: لێبوردن لە زیندانیان لەو کێشانەی ئاشتەوایی لەنێوان لایەنەکانی ئەنجامدراوە لەبەردەم دادگا, بەدەر لە زیندانیانی ئەو تاوانانەی خوارەوەو ئەوانەی بڕیاری نەهێشتنیان (اعدام) لەسەر دراوە.

1-تاوانەکانی تیرۆر.

2- کوشتنی ئەو بیانیانەی لە هەرێمدا کار دەکەن.

3- کوشتنی هاوڕای دزی.

4- ماددە بێ هۆشکەرەکان.

5- تاوانەکانی دژ بە ئاسایشی ناوەوەو دەرەوەی هەرێم.

6- (اختلاس) ناپاکی و دزی لە سامانی هەرێم.

7- گزی لەو نووسراوە فەرمیانەی پەیوەستن بە ئابووری و ئاسایشی هەرێم.

8- بەرتیل.

9- کردەوەی سێکسی بە زۆر.

10- نێربازی

11- سێکسی لەگەڵ مەحرەمان.

سێیەم: لێبوردنی زیندانییە مێردمندالّەکان لەو ماوە زیندانیەی ماویانە بە مەرجێ حوکم نەدرابێ بەو تاوانانەی لە بڕگەی دووەمدا هاتوون.

چوارەم: راگرتنی رێکاری یاسایی بەیەکجارەکی لە هەردوو قۆناغی لێکۆڵینەوەو دادگاییکردندا لە گشت ئەو تاوانانەی پێش ئەم بڕیارە رووبان داوەو لایەنەکان ئاشتەواییان لەگەڵ یەکدا کردووە, لەبەر دەم دادگا, (جگە لەو تاوانانەی لە بڕگەی دووەمی سەرەوە بەدەر کراون) بە مەرجێك سکالاّکارو خاوەن مافی شارستانی لە ماوەی 30 رۆژ لە دەرکردنی ئەم یاسایەدا لە مافی کەسینەی خۆیان خۆش بووبن.

پێنجەم: ئەو زیندانیانەی سوودمەندبوونە لەو بڕیارانەی کەم کردنەوەی سزاکە پێش ئەم یاسایە دەرچوونە لەم یاسایە سوودمەند نابن.

شەشەم: ئەو کەسانەی بڕیاری زیندانی کردنی پاش ملەیان لەسەر دەرچووەو خۆیان بە دەستەوە نەداوەو تاکو دەرچوونی ئەم یاسایە نەگیراون سوودمەند نابن لەم یاسایە.

حەوتەم: زیندانیان لەم یاسایە سوودمەند دەبێت, ئەگەر سکالاّکار و داواکاری مافی شارستانی لە مافەکانیان خۆش بوون لەو داوایەی حوکمەکەی لێ دەرچووەو ئەگەر سکالاّکار و داواکاری مافی شارستانی لە کاتی دادگایی کردندا لە مافەکانیان خۆش نەبوون بۆیان هەیە لە ماوەی سێ مانگ لە دەرچوونی ئەم یاسایە لەبەردەم دادگا لە مافەکانیان خۆش بن ئەو کات دادگا بڕیار دەدات کە لێبوردن بەند کراو دەگرێتەوەو بەریدەدات.

هەشتەم: هەر گیراو و زیندانیەکی سوودمەند لەم یاسایە ئەگەر لە ماوەی سێ سالّ لەبەردانیدا تاوانێکی ئەنجامداو دادگا سزایەکی بەسەردا سەپاند کە لە سێ سالّ کەمتر نەبوو, ئەوا بڕیاری راگرتنی ریکارە یاساییەکانی لێی سوودمەند بووە پووچەڵ دەکرێتەوەو دەست بە رێکارەکان لە دژی دەکرێتەوە لەو کێشەی کە لەسەری گیراون, هەروەها بڕیاری لێبوردنەکەی, یان کەم کردنەوەی پووچەڵ دەکرێتەوەو گشت ئەو

بەڕێز غفور طاهر سعید مخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە گفتوگۆی ئێمە لەسەر ئەوەیە، کە ئێمە ئەو دوو بڕیارە رابگرین، کە ئەو دوو بڕیارەی ئەنجومەنی شۆڕشی هەڵوەشاوەی عێراقمان راگرت ئۆتۆماتیکیەن دەگەڕێینەوە سەر قانونی عقوباتی عێراقی و، ئەوانەی هەر جەریمەیەکیان کردووە، بەپێی ئەو قانونی عقوباتی عێراقیە سزای خۆیان وەردەگرن و لەوێوە مەحکەمە بڕیاری خۆی دەداتن، دەگەڕێینەوە حالەتی ئاسایی خۆی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك جەمال.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێ دەچێت هەندێك لە برادەران، کە دێتە سەر قەرارات و قەراراتی مەحکەمە زۆر بە تەسکی بیری لێ دەکەنەوە، هەدەڤ ئێمە پاراستنی ژیانی مرۆڤێکە، مرۆڤێك حەقی ئەوەی هەیە ئەگەر قەرارێکی نایاسایی دەرچوو بێت لە لایەن هەر مەحکەمەیەکەوە، هەتا ئەگەر مەحکەمەی تەمیزیش موافەقەی لەسەر کرد بێت، تەعن لەو قەرارە بدرێت بۆ پاراستنی ژیانی ئەوە، ئێمە هەموومان قەناعەتمان وایە ئەو یاسایەی کە دەرچووە یاسایەکی دروست نەبووە، دووەم/ هەتا ئەگەر سەیری بکەیت تەنها بۆ زروفێکی حەرب دانراوەو شتێکی زۆر شاز و نا یاسایی بووە، ئێمە کە ئیمرۆ قەناعەتمان وایە، حەقە سوور بین لەسەر ئەوەو حەقە قەرارێك دەربکەین، ئەو تێبینیانەی کاك سەردار و برادەرانی لیژنەی یاسایی کە لەوێ دانیشتوون تەبەنی دەکەن، دەبێت ئێمە چارەسەری ئەوە بکەین و رێگە نەگرین لەوەی چی بۆ ئەو خەڵکە دەکەین، کاکە کە قەرارەکەی لەسەر لا دەبەین ئۆتۆماتیکیەن دەگەڕێتەوە بۆ مەحکەمە، کە گەڕایەوە بۆ مەحکەمە، ئەوسا مەحکەمە قەرارێك دەدات بۆ هەر کەسێك زروفەکەی چۆن بووەو قەرارەکە چی بدرێت بەنیسبەتی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خورشید ئەگەر ئیجازەم بدەیت زۆرمان موناقەشە کرد، فەرموو کاك خورشید.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو قەرارەی کە دامان دوو قەرارە بۆ لابردنی ئەو قەرارەی مەجلیسی قیادە سەورەی هەڵوەشاوە، کورت و موختەسەر من 100٪ تەئیدی کاك فەرسەت دەکەم، کێشەی مەحکوم بە ئیعدام و ئەوانە لە قەراری لێبوردن جێی بۆ بکەنەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا تەوزیحێك دەدەم و دەیخەینە دەنگدانەوە، ئەو تەوزیحەی کە کاك عەونی دای بە ئیعتیباری ئەوەی ئەندامی مەحکەمەی تەمیز بووە، کە قەراری بات وەرنەگیراوە لەو قەزیانەی کە هەیە، ئەگەر وا بێتن گۆڕانکاری پێویست ناکاتن، هەرچەندە پێشنیارەکەی کاك سەردارم پێ باشە، بەلأم پێم وا بێتن ئەوەشی پێویست ناکات ئیقراری دەکەین، ئەگەر خوا نەخواستە پێویستی کرد حالەتی وا هەبوو موعالەجەی دەکەین، یان لە یاسای لێبوردنی گشتی، یان بە هەموار کردنی ئەو قەرارە، جا لەبەر ئەوە پێم وایە موناقەشەمان زۆر کرد و ئەو صیغەیەی کە دانراوە لە ئەساسدا بەو تەوزیحەی کە کاك عەونی دای، بەو خیبرەیەی کە خۆی هەیەتی، ئەو قەزیانە نیهائی نەکراون و چاوەڕوان دەکەن، کەواتە موعالەجە دەکرێتن، ئەو کەسانە دەگرێتەوە، بۆیە ماددەی سێش وەکو خۆی دەخەمە دەنگدانەوە،کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، زۆر سوپاس، ماددەی چوارەم تکایە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی چوارەم: ئەم یاسایە لە رۆژی بلأو کردنەوەی جێ بەجێ دەکرێت، لە رۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان) بلأو دەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەمەش رۆتینییە، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە هۆکارەکە بخوێننەوە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هۆکاری دەرچواندنی

لەبەر ئەوەی ئەو بڕیارانەی کە لەم یاسایەدا ئاماژەیان پێ کراوە لە بارودۆخی جەنگی شوومی عێراق و ئێران دەرچووەو لەبەر ئەوەی هۆکارو دۆخەکە نەماوەو سزاکانیش لەگەڵ گەورەیی تاوانەکە لە بارودۆخی ئاسایی ناگونجێ، بۆیە ئەم یاسایە دانرا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکایە ماددەی چوار و هۆکارەکان بە عەرەبی بخوێننەوە.

بەڕێز محمد صالح اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة: ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ اصداره وينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الاسباب الموجبة

حيث ان القرارات المشار اليها في هذا القانون قد صدرت في ظروف الحرب العراقية – الايرانية المشؤومة ولزوال اسباب وظروف فرضها من جهة ولعدم توازن العقوبات الواردة فيها مع جسامة الجرم في ظروف اعتيادية، عليه فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڵێ کاك شێروان ماددەی سێ دەنگمان بۆدا، بە کوردیەکەی خوێندرایەوەو دەنگمان بۆدا، نەخێر قەراری نیهائی مەحکەمەیە، بەهەر حاڵ دەنگمان بۆدا، پرۆژەکە لەگەڵ ئەسبابی موجیبە هەمووی دەخەمە دەنگدانەوە وەکو قانون دەربچێت، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، پیرۆزتان بێت و دەستتان خۆش بێت، دەچینە سەر خاڵی تر لە بەرنامەی کارمان، ئەویش خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای لێبوردنی گشتییە، کە لەلایەن ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق پێشنیاز کراوە، فەرموو کاك عەونی بۆ خوێندنەوەی راپۆرتەکەتان.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستاش راپۆرتی لیژنەی یاسایی لەسەر یاسای لێبوردنی گشتی لە لایەن کاك کەریم بەحری بە زمانی کوردی دەخوێندرێتەوە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ/ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان-عێراق

ب/ ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی

لیژنەکەمان پرۆژەی یاسای لێبوردنی گشتی تاوتوێ کرد، کە لە رۆژی 2007/3/27 خوێندرایەوەو ڕەوانەی سەر لیژنەکەمان کراو، دوای گفتوگۆ و ڕاگۆڕینەوە، لیژنە ڕاپۆرت و ڕاسپاردەو پێشنیارەکانی سەبارەت بە پرۆژەکە، بەکۆی دەنگ بەم جۆرەی خوارەوەیە:-

یەکەم: لیژنەی یاسایی پشتگیری لە پرۆژەی یاساکە سەر لەبەر دەکات و ڕێککەوت کە دەقی پرۆژەکە دووبارە دابڕێژرێتەوەو بەندەکانی بکرێنە ماددەو، شێوەی کۆتایی بەم جۆرە دەبێت:

ماددەی یەکەم:

بە لێبوردنێکی گشتی ئەوانەی خوارەوە دەبەخشرێن:

یەکەم: بەند کراوان لەو کێشانەی ئاشتەوایی لەنێوان لایەنەکان ئەنجام دراون، لەبەردەم دادگا بەدەر لە حوکم دراوان بەئیعدام و حوکم دراوان لەو تاوانانەی خوارەوە:

1- **تاوانی تیرۆر.**

2- تاوانی کوشتنی ئەم بیانیانەی لە هەرێمدا کاردەکەن.

3- تاوانی کوشتن هاوڕا لەگەڵ دزی.

4- تاوانی بازرگانی بەمادده بێهۆشکەرەکان.

5- تاوانی زیان بەخش بەئاسایشی ناوەوەو دەرەوەی هەرێم.

6- تاوانی ئیختیلاس و دزی لە سامانی هەرێم.

7- تاوانی گزی لەو نووسراوە فەرمیانەی کە پەیوەستن بە ئابووری و ئاسایشی هەرێم.

8- تاوانی گزی و دەرکردنی پارەی قەڵب.

9- تاوانی بەرتیل.

10- تاوانی سێکسی بەزۆر و منالّبازی و زینا لەگەڵ مەحرەمان.

دووەم: نەوجەوانانی حوکمدراو لەهەرێمی کوردستاندا، بەمەرجێ حوکم نەدرابن لەسەر ئەو تاوانانەی لەبڕگەی یەکەمی ئەو ماددەیە هاتوون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

راپۆرتە کوردیەکە لەگەڵ عەرەبیەکە جیاوازی هەیە، بە کوردیەکە نەوعێکە، بە عەرەبیەکەی نەوعێکی تر، بە کوردیەکەی وەکو نەصی پرۆژەکە هاتووە، بەلاّم بە عەرەبیەکە گۆڕانکاری بەسەر داهاتووە، مادام وایە عەرەبیەکە بکەنە ئەساس، عەرەبیەکە بخوێنەوە، خاڵی نیزام هەیە فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وا بڕیار بوو کە لیژنەی مافی مرۆڤ و لیژنەی ناوخۆ راپۆرتیان هەبێت، ئێستاش بەڕێزتان داواتان نەکرد.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

راست دەکەیت با بێن فەرموو، ئەوەی راپۆرتی هەیە لیژنەی مافی مرۆڤە، لیژنەی ناوخۆیە با بێن فەرموو، راست دەکەیت سوپاس، خاڵی نیزام ئەوەیە، ئێوە ئەسڵی پرۆژەکەتان لایە، جا راپۆرتی لیژنەی یاسایی ماددە بە ماددە راپۆرتی لیژنەی ناوخۆ و راپۆرتی لیژنەی مافی مرۆڤ، ئینجا دەکەوینە موناقەشە، ئەگەر رەئیتان هەبوو، لە دوایێ ئیقرار دەکەین ماددە بە ماددە، فەرموو، راپۆرتی لیژنەی یاسایی ماددە بە ماددە بخوێنەوە بە عەرەبیەکەی.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا راپۆرتی لیژنەی یاسایی سەبارەت بە ماددەکان بە زمانی عەرەبی لە لایەن برای بەڕێز کاك محەمەد صالح دەخوێندرێتەوە.

بەڕێز محمد صالح اسماعيل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الى/ رئاسة المجلس الوطني لكوردستان – العراق

م/ تقرير اللجنة القانونية

قامت لجنتنا بدراسة مشروع قانون العفو المحال إليها بعد القراءة الأولى له في البرلمان بتاريخ 2007/3/27 وبعد المناقشة والمداولة تقدم اللجنة تقريرها وتوصياتها وأقتراحاتها بشأن المشروع بأجماع الأراء وكمايلي:

أولاً: أن اللجنة القانونية تؤيد مشروع القانون جملة وتفصيلاً وأتفقت على إعادة صياغة بعض بنودها وجعلها على شكل مواد وتكون الصيغة النهائية لمواد مشروع القانون كالآتي:

المادة الاولى: يعفى عفواً عاماً:

أولاً: المحكومون في القضايا التي تتم المصالحة بين أطرافها أمام القضاء بأستثناء المحكومين بالاعدام والمحكومين عن الجرائم الاتية:

1- المحكومون في جرائم الأرهاب.

2- المحكومون في جرائم قتل الأجانب العاملين في أقليم.

3- المحكومون في جرائم القتل المقترن بالسرقة.

4- المحكومون في جرائم الأتجار بالمخدرات.

5- المحكومون في جرائم الماسة بأمن الأقليم الداخلي والخارجي.

6- المحكومون في جرائم أختلاس أموال الأقليم.

7- المحكومون في جرائم التزوير في المحررات الرسمية المتعلقة بأقتصاد وأمن الأقليم.

8- المحكومون في جرائم تزوير وتزيف العملات.

9- المحكومون في جرائم الرشوة.

10- المحكومون في جرائم الأغتصاب واللواطة والزنا بالمحارم.

ثانياً: الأحداث المحكومون في اقليم كوردستان, ما لم يكونوا محكومين عن الجرائم المبينة في الفقرة اعلاه من هذه المادة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رەئی لیژنەی ناوخۆ فەرموو.

بەڕێز سردار صباح بوزو هركی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەر رۆشنایی کۆبوونەوەی ئەنجومەن رۆژی سێ شەممە ریّکەوتی 2007/3/27 و تەکلیف کردنی لیژنەکەمان لە لایەن جەنابی سەرۆکی ئەنجومەن بۆ دیراسەت کردنی پرۆژەی لێبوردنی گشتی, لیژنەکەمان بە ئامادەبوونی گشت ئەندامان لە رۆژی دوو شەممە ریّکەوتی 2007/4/2 کۆبوونەوەی خۆی

کرد و دوای وتوویژو هەڵسەنگاندنی خودی پرۆژەکەو هەڵسەنگاندنی پرۆژەکە لەگەڵ واقیعی هەرێم, لیژنە بەو جۆرەی خوارەوە پێشنیارەکانی خۆی پێشکەش دەکات:

1-لیژنەی کاروباری ناوخۆ بە زۆرینەی دەنگەکان پشتگیری لەم پرۆژە دەکات.

هیچ تێبینیمان نییە لەسەر ماددەی یەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رای لیژنەی مافی مرۆڤ.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەقی راپۆرتەکە بەم شێوەیە:

بۆ/ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق

ب/ راپۆرتی لیژنەی مافی مرۆڤ

لیژنەکەمان رۆژی 2007/4/3 بۆ لێکۆڵینەوەی پرۆژەی یاسای لێبوردنی گشتی کە لە لایەن بەڕێزتانەوە ڕەوانەی لیژنەکەمان کرا بوو، بە ئامادە بوونی زۆرینەی ئەندامان، دوای گفتوگۆ و ڕاگۆڕینەوە، لیژنەکەمان رای بەم شێوەیەی خوارەوە بوو:

یەکەم: سەبارەت بە ماددەی یەکەم شتێکمان نییە، بەڵام پێمان خۆشە هەر لەو ماددەیە شتێك زیاد بکرێت بەو شێوەیە (ئەوانەی بە ئیعدام حوکم دراون سزایەکەیان بگۆڕدرێت بۆ بەند کردنی هەتاهەتایی)، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەسەر ماددەی یەکەم پرۆژەکەتان لایە، تەنیا گۆڕانکاریەکە هاتووە، ئەوەی هینتان کردووە لە لایەن لیژنەی یاساییەوە، ئەو مولاحەزاتانەی کە درا، کێ دەیەوێ قسەی لەسەر بکات، خاتوو پەخشان فەرموو.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری لە ماددەکە دەکەم، بەڵام پێشنیار دەکەم ئەو ئیستیسنایانەی کە عەفو نایانگرێتەوە ئیستیسنائێکی تریش هەبێت بۆ ئەوانەی کە ژن دەکوژن بەناوی شەرەف پارێزی و هەر شتێکی ترەوە بێت، چونکە هەموو دەزانین ئێستا لە کوردستان بە داخەوە بۆتە مایەی ئیحراج بۆمان لە هەر کوێیەك کە باسی دەکەین، باسی بارودۆخی ژن دەکەین لە کوردستاندا یەکسەر ئەوەمان بە چاو دەدەنەوە، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەوەم ئەو ئیستیسنائە ئەو تاوانبارانەش بگرێتەوە کە مەحکومن بە تاوانی کوشتنی ژن بەناوی شەرەفەوە، ئەمەیان یەك.

دوو/ لە دووەمدا هاتووە تۆزێك دانەنیشتووە، نازانم ئەوەی (إعفاء الأحداث المحکومین)، نازانم یەعنی باش تێ نەگەیشتم، دووەمی ماددەی یەك تێ نەگەیشتم، نەك ماددەی دوو، یەعنی زۆر لە لام روون نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك بارزان فەرموو.

بەڕێز بارزان محمد قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هیچ ئیشکالێکم نییە، بەڵام لە ماددەی یەکەم لە خاڵی دە تاوانی سێکسی بەزۆر و منالّبازی و زینا لەگەڵ مەحرەمان، منالّبازی وشەیەکی شیاو نییە پێم وایە، سێکسی ئەوە ناگەیەنێت، نێربازی و، مێ بازیش هەیە، بۆ هەر پیاو مەحکوم بێت، با لیستی ژنەکانیش شمول بکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خاڵی نیزام فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە باسی ئەوەلەن دەکەین، ئەوەی هەستاوە با بڵێین باسی ماددەی دووەم دەکات، چونکە یەعنی ئەوەلەن مانای ماددەی یەکەمن حەز دەکەم ئەو تەوزیحە بدەم، بۆ ئەوەی لای برادەرانیش روون بێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی ماددەی یەکەم ئەوەلەن و ثانیەن مەتروحە بۆ موناقەشە کردن دەبێتن، کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لە لیژنەی یاسایی پاش خوێندنەوەی پرۆژەکە ماددەکانمان پاش و پێش کرد، ماددەی دووەم لە پرۆژەکە بووە ماددەی یەکەم، بۆیە پێمان خۆشە برادەران مولاحەزەی ئەو نوقتەیە بکەن، موهیم پرۆژەکە هی لیژنەی یاساییە، هەردووکی هی لیژنەی یاساییە، ئەسڵەکەو پێشنیارەکانیش، بەس گۆڕانکاری لە جێگای ماددەکان کراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەترسێم خاڵی نیزامەکەت وەکو جاری یەکەم نەبێت.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە دائیمەن لەسەر ئەسڵی نەصی مەشروعەکە دەڕۆین، هەتا کەڕەتێکیش بیرم دێت لە موناقەشەکانی کاك شێروان داکۆکی لەوە کرد، گوتی ئێمە نەصەکەمان چۆن بۆ هاتووە، لەسەر ئەوە ئیش دەکەین، لەبەر ئەوە من وا تێگەیشتووم، چونکە من نەصەکەم لەبەر دەست دایە، یەکەم باس لە نەصەکە دەکات، باس لە شتەکانی تر ناکات، ئەوە بە ماددەی یەکەم، کەواتە دەبێت لە پێشدا ئەوە تەرح بکرێت و باس بکرێت و دەنگی لەسەر بدەین، ئینجا بچینە سەر ماددەی دوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی راستە لەسەر پرۆژە ئەسڵیەکە موناقەشە دەکرێتن، ئینجا پێشنیاری لێژنەی یاسایی بۆ نەصە ئەسڵیەکە تەرح دەکەین، ئەگەر موافەقەتیان لەسەر کرد، ئێستا لەسەر ماددەی یەکەم (تخفیض مدة العقوبة المحکوم بها للنزلاء بنسبة 30٪ ثلاثین بالمائة من مدة العقوبة الاصلیة الصادرة بحقهم وتعتبر المدة المخفضة بمثابة مدة مقضیة في دائرة الاصلاح الاجتماعي لاغراض الافراج الشرطي)، من پێشنیارێکم هەیە، یەکەم جار پرۆژەکە لە لایەن لێژنەی یاساییەوە ئیمزا کراوەو وەکو پرۆژە بۆمان هاتووە، راپۆرتەکەش هەر خۆیان نووسیوویانە، یەعنی تەرەفی پرۆژەکەو تەرەفی راپۆرتەکە هەردووکیان یەکن، هیچ فەرقێکیان نییە، ئەگەرنا ئەو قسەی سۆزان خان راستە، بەس مادام هەردوو تەرەفەکە یەکن، پێشنیار دەکەم و دەخەمە دەنگدانەوە راپۆرتی لێژنەی یاسایی کە ببێتە ئەساس بۆ موناقەشە، بۆ ئەوەی لەو ئیشکالە رزگارمان بێت، ئەگەر موافیقن دەستتان بەرز بکەنەوە؟ زۆر سوپاس، کێ ئیعتیرازی هەیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، باشە راپۆرتی لێژنەی یاسایی دەبێتە ئەساسی موناقەشەکەو دوای وەرگرتنی مولاحەزاتی لێژنەی ناوخۆ و لێژنەی مافی مرۆڤ و مولاحەزاتی خۆتان، فەرموون بەردەوام بن لەسەر موناقەشە کردن، کاك جەعفەر فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفی معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دوو کە لێژنەی یاسایی کردیان بە ماددەی یەك، لەو ماددەیە لێرە لە ئەسڵەکە نووسراوە بە خاڵی هەشت، بەرتیل نەڕۆیشتووە، موناقەشە لەسەر ماددەی دوو دەکرێت کە بۆتە ماددەی یەك ئێستا بەرتیل شەرحی لەگەڵ نییە، ئەوە زۆر تەبعێکی قورسە، ئەوە یەك.

دووەم/ لێرە قەتلی عەمدی نەهاتووە لێرە، لەو ماددەیە قەتلی عەمدی نەهاتووە، حەقە قەتلی عەمدیش دیاری بکرێت، من تەئیدی ئەو راپۆرتە بکەم هی کاك سەردار نەتان هێشت بخوێنێتەوە لە لێژنەی ناوخۆ، چونکە ئێمە دوێنێ لەسەر ئەو نەصە موناقەشەمان کرد، مەجالتان نەدا کاك سەردار، ئێستا یەکەم بووە بە دووەم، بەرتیلیش حەقە شەرح بکرێت و قەتلی عەمدیش دیاری بکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو ئەو دە خاڵە ئیستیسنائەکەیە، کە نەهاتووە یەعنی قەتلی عەمدی دەگرێتەوە، یەعنی مەشمولە بە عەفو، کاك سەردار مولاحەزەیەکی هەیە، مادام راپۆرتی لێژنەی یاسایی دەبێتە ئەساسی موناقەشە، رەئی لێژنەی ناوخۆ و لێژنەی مافی مرۆڤ لەسەر ئەو پێشنیارەی لێژنەی یاسایی کە بووە ئەساس.

بەڕێز سردار صباح بوزو هرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بە ماددەی دووەم لە ئەسڵی مەشروعەکە کە بووە ماددەی یەك لەسەر پێشنیاری لێژنەی قانونی، لێژنە ئەم پێشنیارانە پێشکەش دەکات.

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (5)

چوار شەممە رێکەوتی 4\4\2007

خولی دووەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (5)

چوار شەممە رێکەوتی 2007/4/4

کاتژمێر (11)ی سەر لە بەیانی رۆژی چوار شەممە رێکەوتی 2007/4/4 ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز عەدنان رشاد مفتی سەرۆکی ئەنجومەن و, بە ئامادەبوونی بەڕێزمحمد قادر عبدالله (د.کمال کەرکووکی) جێگری سەرۆك و, بەڕێز فرست أحمد عبدالله سکرتێری ئەنجومەن, دانیشتنی ژمارە (5)ی خولی دووەم, ساڵی (2007) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (1)ی ماددە (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاردرا دانیشتنی ژمارەی (5)ی خولی گرێدانی یەکەمی ساڵی سێیەمی خولی هەڵبژاردنی دووەمی پەرلەمانی کوردستان – عێراق, بەرنامەی کار بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوامبوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای لێبوردنی گشتی کە لە لایەن ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق پێشنیاز کراوە.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی وەرزش و لاوان کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان – عێراق بە ژمارە (13980) لە 2006/12/11 بۆمان هاتووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان دانیشتنیەکەمان دەکەینەوە، بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە یەکی ماددە 20 لە پێڕەوی ناوەخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عیراق,دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (5) خولی دووەمی هەڵبژاردن لە کاتی (11)ی پێش نیوەڕۆ رۆژی چوار شەممە رێکەوتی 2007/4/4 بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوامبوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای لێبوردنی گشتی کە لە لایەن ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق پێشنیاز کراوە.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی وەرزش و لاوان کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان – عێراق بە ژمارە (13980) لە 2006/12/11 بۆمان هاتووە.

داوا لە لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ و لیژنەی مافی مرۆڤ دەکەم بۆ دانیشتن لە شوێنی خۆیان، بەخێرهاتنی میوانە بەڕێزەکان دەکەم، رۆشنبیرانی عەرەب و رۆژنامەنووسانی فەرەنساو کاك فەرهاد

عەونی سەرۆکی سەندیکای رۆژنامەنووسان، کە ئەمڕۆ سەردانی پەرلەمانیان کرد و لە هەندێك مەسەلەی گرنگ گفتوگۆمان لەگەڵیان کرد، بەتایبەتی لەسەر پرۆژەی رۆژنامەنووسی کە لە لایەن سەندیکاوە بۆمان هاتووە، ئێمەش ڕەوانەمان کردووە بۆ ئەنجومەنی وەزیران، بۆ وەرگرتنی رایان کە زۆر پێیان خۆش بوو، کە پەرلەمانیش پشتگیری لە ئازادی رۆژنامەنووسان دەکات، ئێمەش پشتگیری لە پرۆژەکە دەکەین، ئومێد دەکەین لە چەند مانگی داهاتوودا بتوانین هەم پاش ئەوەی کە بۆمان دێتەوە لیژنەکان ڕاپۆرتەکانیان ئامادە بکەن و بیخەینە ئەجندەی پەرلەمان و ببێتە یاسایەك لە دنیادا، پێم وایە تەقدیرێکی باش دەکرێتن، هەنگاوێکی گەورە دەبێتن کە نیشان بدات کوردستان بەرەو کۆمەڵگایەکی مەدەنی و دیموکراسی دەڕوات، دوێنێ داوامان لە هەرسێ لیژنەکان کرد کۆبوونەوەی خۆیان بکەن، دەستمان بە موناقەشە کردنی پرۆژەی یاسای لێبوردنی گشتی، جیاوازی هەبوو لەنێوان ڕاپۆرتەکاندا، داوامان لە هەرسێ لیژنەکان کرد کۆبوونەوەی خۆیان بکەن و ڕاپۆرتەکانی خۆیان یەك بخەن، بۆ ئەوەی کاری موناقەشە کردنی و یەکلا کردنی و جیاوازی بیرو بۆچوونەکان کەم بێتەوە، داوا دەکەم ئاگادارمان بکەنەوە گەیشتنە چ ئەنجامێك بفەرموون.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

دوێنێ هەرسێ لیژنەکان، لیژنەی یاسایی و لیژنەی مافی مرۆڤ و لیژنەی کاروباری ناوخۆ بەپێی ماددەی (39) بڕگە شەش لە پەیڕەوی ناوخۆی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان کۆبوونەوەیەکیان سازداو، لە ئەنجامی کۆبوونەوەکەدا گەیشتنە صیغەی نیهائی بۆ پرۆژەی لێبوردنی گشتی، ئێستاش صیغەکە بە زمانی عەرەبی لە لایەن بەڕێز مامۆستا کاکە دەخوێندرێتەوە، داوای لێبوردن لە ئەندامانی پەرلەمان دەکەین، کە نەمانتوانی تەرجومەی بکەین لەبەر نەبوونی کات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی ئیتیفاقمان کرد بوو بە کوردی بخوێندرێتەوە، بەڵام لە دوێنێوە تا ئەمڕۆ صیاغەکە بە عەرەبی نووسراوە فریا نەکەوتوون تەرجومەی کوردی بکەن، بەڵێ کاك تارق.

بەڕێز طارق محمد سعید جامباز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دوێنێ بڕیارماندا کە ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی قسە لەسەر ئەو بکەین، دەبێت ئێستا شتەکە هەڵبوەشێتەوە تا قسە لەسەر ئەو ڕاپۆرتە بکەن، کە لەو سێ لیژنەیە هاتووە، چونکە دوێنێ بە دەنگدان دەنگماندا بۆ ئەوەی ڕاپۆرتەکە ببێتە ئەساس، ئەو ڕاپۆرتەی دوێنێ لیژنەی یاسایی ئامادەی کرد بوو، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جا هەر واشە.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

استناداً لحكم المادة 6/39 من النظام الداخلي للمجلس الوطني لكوردستان العراق اجتمعت اللجان القانونية و الشؤون الداخلية و حقوق الانسان عصر هذا اليوم المصادف 2007/4/3 حول مشروع قانون العفو العام الذي تمت قراءته الأولى في البرلمان في 2007/3/27 و مناقشته في الجلسة المنعقدة في صباح يوم 2007/4/3 وبعد المناقشة وتبادل الأراء توصلت اللجان الثلاث الى الصيغة التالية للمشروع وكالآتي:

المادة الاولى: يعفى عفواً عاماً:

أولاً: المحكومون في القضايا التي تتم المصالحة بين أطرافها أمام القضاء باستثناء المحكومين بالإعدام.

ثانياً: الأحداث المحكومون والمودعون في دوائر الاصلاح الاجتماعي للأحداث.

المادة الثانية: تخفض مدة العقوبة المحكوم بها للنزلاء في دوائر الأصلاح الأجتماعي في أقليم كوردستان بنسبة 30٪ من مدة العقوبة الأصلية الصادرة بحقهم وتعتبر المدة المخفضة بمثابة مدة مقضية في دائرة الأصلاح الإجتماعي لأغراض الإفراج الشرطي

المادة الثالثة: توقف الأجراءات القانونية بشكل نهائي في مرحلتي التحقيق والمحاكمة في جميع الجرائم الواقعة قبل تاريخ صدور هذا القانون اذا تمت او تتم المصالحة بين أطرافها أمام القضاء.

المادة الربعة: يعفى عفواً عاماً المحكومون وتوقف الاجراءات القانونية بحق المتهمين في جرائم المخالفات.

المادة الخامسة: لا تسري احكام المادتين الأولى والثالثة من هذا القانون على مرتكبي الجرائم التالية:

1- **الإرهاب.**
2- **قتل الأجانب العاملين في الاقليم.**
3- **القتل المقترن بالسرقة.**
4- **الأتجار بالمخدرات.**
5- **الجرائم الماسة بأمن الأقليم الداخلي والخارجي.**
6- **اختلاس أموال الأقليم.**
7- **التزوير في المحررات الرسمية المتعلقة بأقتصاد وأمن الأقليم.**
8- **تزوير وتزيف العملات.**
9- **الرشوة.**
10- **الاغتصاب واللواطة والزنا بالمحارم.**

المادة السادسة: تعتبر المصالحة بين اطراف الدعوى الواردة في المادتين الاولى والثالثة متحققة اذا:

اولاً: كان المشتكى أو المدعى بالحق الشخصي قد تصالح وتنازل عن حقوقه الشخصية في نفس الدعوى التى صدر فيها الحكم.

ثانياً: او تنازل عن حقوقه الشخصية بعد صدور الحكم امام القضاء، او خلال ستين يوما من تاريخ صدور هذا القانون، وتقرر المحكمة شمول المحكوم بالاعفاء واطلاق سراحه.

المادة السابعة: لا يستفيد من أحكام هذا القانون النزلاء والمودعون الذين أستفادوا من قرارات تخفيض العقوبة الصادرة بتواريخ سابقة على تاريخ صدور هذا القانون.

المادة الثامنة: يستفيد من أحكام هذا القانون المحكومون الذين صدرت بحقهم أحكام غيابية ويسلمون أنفسهم، أو يتم القاء القبض عليهم خلال مدة ثلاثين يوماً من تاريخ صدور هذا القانون.

المادة التاسعة: إذا عاد المستفيد من الموقوفين والمحكومين من أحكام هذا القانون خلال (ثلاث سنوات) من تاريخ أطلاق سراحه الى أرتكاب جريمة وعوقب من أجلها من قبل المحكمة المختصة بالحبس مدة لا تقل عن (3) ثلاث سنوات، يلغى قرار الأعفاء، أو التخفيض وينفذ بحقه كامل العقوبة الساقطة عنه إذا كان الفعل الذى أرتكبه جناية ونصف مدة العقوبة إذا كانت الجريمة جنحة.

كما يلغى قرار إيقاف الإجراءات الذي تمتع به بموجب أحكام هذا القانون وتستأنف الإجراءات بحقه في القضية التى أوقف فيها.

المادة العاشرة: تشكل لغرض تنفيذ أحكام هذا القانون لجنة برئاسة حاكم لا يقل صنفه عن الصنف الثاني يتم تنسيبه من قبل وزير العدل وعضوية ممثلين عن كل من وزارات الداخلية والعمل والشؤون الإجتماعية وحقوق الأنسان وهيئة الاشراف العدلي ورئاسة الأدعاء العام لمتابعة تنفيذ أحكام هذا القانون، وكذلك متابعة قضايا جميع الموقوفين في اقليم كوردستان بغية الاسراع في انجاز معاملاتهم وقضاياهم على أن تنجز أعمالها خلال مدة أقصاها تسعين يوماً من تأريخ صدور هذا القانون و بانتهائها تعتبر اللجنة منحلة.

المادة الحادية عشرة: للمتضرر من الجريمة المشمولة بأحكام هذا القانون حق المطالبة بالتعويض أمام المحاكم المدنية أن كان له مقتضى.

المادة الثانية عشرة: على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ أحكام هذا القانون.

المادة الثالثة عشرة: ينفذ هذا القانون أعتباراً من تاريخ إصداره وينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الأسباب الموجبة

بما أن الهدف الأساسى من العقوبة هو أصلاح الجانى وتقويم سلوكه ونظراً لأن المحكومين الذين يشملهم هذا العفو قد قضوا مدة معينة في مؤسسات الأصلاح الأجتماعي وبغية أعطاء الفرصة لأعادتهم الى المجتمع عن طريق أطلاق سراحهم أو تخفيض مدة محكومياتهم وإيقاف الإجراءات القانونية لمن هم في مرحلة التحقيق والمحاكمة وبمناسبة توحيد البيت الكوردستانى والإدارة وأعياد نوروز وأذار وتقديراً لسلطات الأقليم لهذه المناسبة التاريخية ولبعث السرور في قلوب المتصالحين وذوي المحكومين والمودعين من الأحداث فقد شرع هذا القانون.

راجين التفضل بالاطلاع و عرض اصل المشروع و الصيغة المشتركة للجان الثلاث بشأنه على المجلس للمناقشة وإبداء الرأي المناسب بصدده.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، دەستتان خۆش بێت، کە ئیشەکەتان ئاسان کردووە، ئێستا دەچینە سەر ماددە بە ماددە بۆ موناقەشە کردن، مادام رەئی هەرسێ لیژنەکان وەکو یەکە، کاك شێروان خاڵی نیزامە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تەئیدی نوقتە نیزامەکەی کاك تارق دەکەم، لەبەر ئەوەی ئێمە دوێنێ دەنگماندا لەسەر راپۆرتی لیژنەی قانونی موناقەشە بکەین، ئەوەی کە رووبدا دوێنێ لیژنەکان کۆبوونەوەو پێشنیاری لیژنەکان وەرگیرا، بووە پێشنیار لەسەر ئەو پرۆژەیەی کە دەنگمان لەسەریدا، مەفروزە پرۆژەکە ماددە بە ماددە بخوێندرێت و پاشان پێشنیارەکان بە پشتگیری لیژنەی یاسایی گفتوگۆی لەسەر بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێمەش هەروای لێدەکەین، ماددە بە ماددە دەخوێنینەوەو رەئی لیژنەکانیش لەسەر دەردرێت، ئینجا کەسێك رەئی هەبێت، پاشان دەیخەینە دەنگدانەوە، فەرموو بۆ ماددەی یەکەم کاك عەونی بخوێنەوە، فەرموو بزانین خاڵی نیزامیان هەیە.

بەڕێز د.شوکریە رسول ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو راپۆرتانەمان لە لا نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەر ویستم ئەو خاڵەی دکتۆرە شوکریە باسی کرد بڵێم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەلەن دوێنی تەوزیع کراوە، نوسخەکەتان لە لایە، تەنیا صیاغەکە کەمێك گۆڕاوە، فەرموو کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پرۆژەکە هەمان پرۆژەی دوێنێیە، کە دابەش کراوە بەسەر ئەندامانی پەرلەمان، جگە لە ئیزافە کردنی هەندێ فەقەرە لە ماددەی دەیەم، ئەویش بۆ جەنابتان دەخوێنمەوە تاکو ئیتیلاعی لەسەر بکەن.

المادة العاشرة: تشكل لغرض تنفيذ أحكام هذا القانون لجنة برئاسة حاكم لا يقل صنفه عن الصنف الثاني يتم تنسيبه من قبل وزير العدل وعضوية ممثلين عن كل من وزارات الداخلية والعمل والشؤون الإجتماعية وحقوق الأنسان وهيئة الاشراف العدلي ورئاسة الأدعاء العام لمتابعة تنفيذ أحكام هذا القانون، وكذلك متابعة قضايا جميع الموقوفين في اقليم كوردستان بغية الاسراع في انجاز معاملاتهم وقضاياهم على أن تنجز أعمالها خلال مدة أقصاها تسعين يوماً من تأريخ صدور هذا القانون وبانتهائها تعتبر اللجنة منحلة.

ئەو جوملەکانی ئەخیری ئیزافە کراوە، مەبەستیشمان ئەوەیە کە زیاتر مەوزوعی ئەو موقوفانە کە دێنە پێش پەرلەمان چارەسەر بکرێت و ئەو لیژنەیەش بەو کارە هەڵبستێت، زائیدەن ماددەی چواریش ئیزافە کراوە، ئەویش (المادة الربعة: يعفى عفواً عاماً المحكومون وتوقف الاجراءات القانونية بحق المتهمين في جرائم المخالفات)، موخالەفات کێشەیەکی وای لەسەر نییە، ئەو کەسانەی بەو ماددانە حوکم دراون، یان موتەهەمن، ئەوانیش مەشمول بن بەو عەفووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وازیحە ئێستا، ماددە بە ماددە دەیخوێنینەوە، پاشان بە کوردی شەرحی دەکەین، فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الاولى: يعفى عفواً عاماً:

أولاً: المحكومون في القضايا التي تتم المصالحة بين أطرافها أمام القضاء باستثناء المحكومين بالإعدام.

ثانياً: الأحداث المحكومون والمودعون في دوائر الاصلاح الاجتماعي للأحداث.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تۆزێك دیقەت بکەن، چونکە ئەوەلەن کوردیەکە ئەوەیە کە ئەوانەی حوکم دراون، هەر قەزایەك بێتن موسالّەحەشی لەسەر کراوە، بە تەنیا ئەو کەسانە ناگرێتەوە کە حوکمی ئیعدام دراوە، ئەوانەی کە تەمەنیان لە هەژدە سالّ کەمترە (الأحداث المحكومون والمودعون في دوائر الاصلاح الاجتماعي للأحداث)، ئەوانیش عەفو بکرێن لە موددی بەقیەکەیان، بەلاّم لە بیرتان نەچێتن ئەوە شەرتیەتی تێدایە، ئەوە ئەو کەسانە ناگرێتەوە کە لە ماددەی پێنج ئاماژەی پێ کردووە، یەعنی ئەو عەفووە ئەگەر سولّحیشی تیا کرا بێت، کە لە ماددەی پێنج حالّەتەکانی ئیرهابە، کوشتنی ئەجنەبییە، نەتیجەی دزی خەلّك کوشتنە، یەعنی ئەو ئیستیسنائەی تێدا هەیە، بۆیە عەفووە عامەکە موسالّەحەی تیا کراوە، ئاشتبوونەوەی تیا کراوە، تەنیا ئەوانە دەگرێتەوە کە لە ماددەی پێنج شمولیان ناکاتن، جا ئەوەی قسەی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە، وەکو گوتمان پرۆژەکە ئەساسەکەیە، لەبەر ئەوەی پێش ئەوەی موناقەشەی بکەینەوە، ئەوەش تەئکید دەکەینەوە کە لیژنەکان، لیژنەی قانونی و لیژنەی ناوخۆ و لیژنەی مافی مرۆڤ هەرسێکیان لەسەر ماددەی یەکەم خیلافیان نییە، بەو شێوەیەی کە ئێستا خوێندرایەوە، خالّی نیزام سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا جۆرە تێکەڵ بوونێك دروست بووە، چونکە ئێمە دوێنێ راپۆرتی لیژنەی قانونیمان کردە ئەساس، ئێستاش با ئەوە لە پێشدا بخوێندرێتەوە، دوایی ئەو راپۆرتە موشتەرەکە بڵێ ئەوەش رەئی ئەوانە، واتا لیژنەکان ئەوەیان پێشنیار کردووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان لەگەڵ پێشنیاری جەنابت و کاك تارق ئەوەیە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆم لەو کۆبوونەوەیە حازر نەبووم بەڕاستی، کاك عەونیم تەخویل کرد لەجیاتی من حازر بێت لەو لیژنەیە، بەڵام مەشروعەکە بە تەواوی گۆڕاوە بەڕاستی، ئەو پرۆژەی کە ئێمە دەنگمان لەسەردا ئەوە نییە، کە ئێستا هەیە، بەڕاستی گۆڕانکارییەکی تەواوی لەسەر کراوە، من تکا دەکەم و دیسان تەئکید دەکەمەوە پرۆژەی ئەسڵی بخرێتە موناقەشە، ئینجا پێشنیارەکە بێتن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مولاحەزەکە بەجێیە، نوقتە نیزامەکەش بەجێیە، نوقتەی نیزام کاك خورشید.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو کاك شێروان گوتی تێکەڵاوی دروست بووە، ئێستا ئەو مەشروعە کە دەستکاری تیا کراوەو هەرسێ لیژنە ئیتیفاقی لەسەر کردووە لە لامان نییە، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەو مەوزوعە تاخیر بکرێت، با مەوزوعی وەزارەتی وەرزش و لاوان باس بکەین، بۆ ئەوەی جارێکی تر یەك و نوسخەمان بدەنێ، تا دیراسەتی بکەین و لە پێشمان بێتن، ئێستا بۆمان دەخوێننەوە هیچی لێ تێناگەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە خاڵی نیزام نییە، ئەوە پێشنیارە، مولاحەزەکەی کاك شێروان و کاك تارق و سۆزان خانیش بەجێیە، لەبەر ئەوە بگەڕێنەوە سەر ئەسڵی پرۆژەکە، ماددە بە ماددە بیخوێننەوە، ئەو راپۆرتەی ئیعتبار دەکرێتن، راپۆرتی هەرسێ لیژنەکانە، بڵێن پێشنیاری لیژنەی قانونی و لیژنەی ناوخۆ و لیژنەی مافی مرۆڤ بەو شێوەیە، ئینجا موناقەشەی دەکەین، ئێستا ئەسڵی پرۆژەکەتان لایە، ئەسڵی راپۆرتەکە ماددە بە ماددە بخوێننەوە، دوایێش رەئی هەرسێ لیژنەکان بخوێننەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا ماددەی یەکەم لە لایەن بەڕێز مامۆستا کەریم بەحری دەخوێندرێتەوە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یەکەم: بە لێبوردنێکی گشتی ئەوانەی خوارەوە دەبەخشرێن:

یەکەم: بەندیکراوان لەو کێشانەی ئاشتەوایی لە نێوان لایەنەکان ئەنجام دراون، لەبەردەم دادگا بەدەر لە حوکم دراوان بە ئیعدام و حوکم دراوان لەو تاوانانەی خوارەوە:

1- **تیرۆر.**

2- **کوشتنی بێگانەکانی لە هەرێمدا کاردەکەن.**

3- **کوشتن هاوڕا لەگەڵ دزی.**

4- **بازرگانی بەماددە بێهۆشکەرەکان.**

5- **زیان بەخشی بە ئاسایشی ناوەوەو دەرەوەی هەرێم.**

6- **ئیختیلاس و دزی لە سامانی هەرێم.**

7- **گزی لەو نووسراوە فەرمیانەی کە پەیوەستن بە ئابووری و ئاسایشی هەرێم.**

8- **گزی و دەرکردنی پارەی قەڵب.**

9- **بەرتیل.**

10- **سێکسی بەزۆر و نێربازی و زینا لەگەڵ مەحرەمان.**

دووەم: نەوجەوانانی حوکمدراو لەهەرێمی کوردستاندا، بەمەرجێ حوکم نەدرابن لەسەر ئەو تاوانانەی لەبڕگەی یەکەمی ئەو ماددەیە هاتوون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رەئی لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ و لیژنەی مافی مرۆڤ تەوحید کراوە، با بفەرموون لەسەر ماددەی یەکەم.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الاولى: يعفى عفواً عاماً:

أولاً: المحكومون في القضايا التي تتم المصالحة بين أطرافها أمام القضاء باستثناء المحكومين بالإعدام.

ثانياً: الأحداث المحكومون والمودعون في دوائر الاصلاح الاجتماعي للأحداث.

لێرە لە ماددەی پێنجەم لە راپۆرتی موشتەڕەك ماددەیەك تەحدید کراوە بەو شێوەیە (لا تسري احكام المادتين الأولى والثالثة من هذا القانون على مرتكبي الجرائم التالية):

1- **الإرهاب.**

2- **قتل الأجانب العاملين في الاقليم.**

3- **القتل المقترن بالسرقة.**

4- الأتجار بالمخدرات.

5- الجرائم الماسة بأمن الأقليم الداخلي والخارجي.

6- اختلاس أموال الأقليم.

7- التزوير في المحررات الرسمية المتعلقة بأقتصاد وأمن الأقليم.

8- تزوير وتزيف العملات.

9- الرشوة.

10- الاغتصاب واللواطة والزنا بالمحارم.

مەبەستیشمان ئەوە بوو رێکی ماددەکان بێتن، تاکو ئیشارەت بکرێت لە بیدایەت چ حاڵەتێك مەشمولە بە موساڵەحە، مەشمولە بە عەفو، بەاڵم بە مەرجێك لەو جەریمانە نەبێت، کە لە ماددەی پێنج جەریمەکان تەسبیت کراوە، ئەحداسیش عامەتەن مەشمولن بە عەفو، تەنیا (المشمولين بالجرائم المرتكبة بالمادة الخامسة)، ئیستیسنائەکە لەوێیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی رەئی لیژنەی قانونی و ناوخۆ و مافی مرۆڤ لەسەر ئەو ماددەیە فەسلیان کردووە، ئەو تێکەاڵوێەی کە هەیە لەماددەی یەکدا لە ئەسڵی پرۆژەکە بەشێوەیەکی تر صیاغەیان کردووە، واتا ماددە یەکیان بزری کردووە لە حوکمێکی عام، ئەویش ئەوەیە ئەوانەی کە مەحکومن و لەنێوانیاندا ئاشتبوونەوە کراوە، تەنیا ئەوانەی مەحکوم بە ئیعدام نەبێت، عەفو گشتیەکە بیانگرێتەوە، لە شوێنێکی تردا دەڵێتن ئەوانەی تر نایانگرێتەوە، لە ماددەی یەك بە پێشنیاری ئەوان هاتووە، واتا ئەو ماددەیە کە یەکەم و دووەمی تێدایە دابەش کراوەتە سەر سێ ماددە، بەشێکی لێرەیە، بەشێکیشی لە ماددەی یەکە، بەشەکەی تریش لە ماددەی پێنج پێشنیاریان کردووە، کە ئەو عەفووە ئەوانەی خوارەوە ناگرێتەوە، کە لە ئەسڵی مەشروعەکە هاتووە، بۆیە مەبدەئەکە کە لە ماددەی یەکدا پێشنیار کراوە، پێشنیاری لیژنەی قانونییە، کە ماددەی یەك تەنیا بەو شێوەیە بێتن کە خوێندرایەوە، جارێکی تر دەیخوێنمەوە، بۆ ئەوەی موناقەشە لەسەر پێشنیارەکە بکەن، جارێ ئێوە وەکو مەبدەئی ئەو ماددەیەی کە بۆتە سێ ماددەو، ماددەی یەکەم کە بەم شێوەیە هاتووە موناقەشەی لەسەر دەکەین، بۆ ئەوەی دەنگی لەسەر بدەین، ماددەی یەکەم بە پێشنیاری هەرسێ لیژنەکان

(المادة الاولى: يعفى عفواً عاماً:

أولاً: المحكومون في القضايا التي تتم المصالحة بين أطرافها أمام القضاء باستثناء المحكومين بالإعدام. يەعنی ئەوە عەفوی عام دەیانگرێتەوە.

ثانياً: الأحداث المحكومون والمودعون في دوائر الاصلاح الاجتماعي)، وەکو مەبدەئی ئیستیسنائەکانی تر تێدایە دەیانگرێتەوە، ئەوە دەخەینە موناقەشە لەگەڵ مەسەلەی رەئیەکەیان، کە ماددەی یەکەم لە ئەسڵی مەشروعەکە ببێتە دوو سێ ماددە، ئەوانەی کە داوای قسەیان کرد بوو، کاك شەوقی فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە بەش بەحاڵی خۆمان لە لیژنەی مافی مرۆڤ دوو پێشنیارمان هەبوو لەسەر ئەو ماددەیە، یەکێکیان ئەوەی بوو داوامان کرد بوو ئیعدامەکانیش تەخفیزێك بیانگرێتەوە، ئیعدام نەکرێن و بکرێنە سجنی موئەبەد، ئەوە پێشنیارێك بوو، دیارە لە لیژنەی قانونی وەرنەگیرا، ئێمە پێمان خۆش بوو بێنین لێرە باسی بکەین.

پێشنیاری دووەم/ بەنیسبەت ئەو تاوانانەی کە ئەحداس دەیکات، ئێمە پێمان خۆش بوو تەئکید لەسەر ئەوە بکەینەوە، کە ئەویش موسالّەحەی تێدا بێت، چونکە پێمان وایە ئەگەر موسالّەحەی تێدا نەبێتن موشکیلەکان قوول دەکاتەوەو چارەسەری کێشەکان ناکات، ئێمە پێمان باش بوو کە دوای ئەوەی موسالّەحەی تیا دەکرێت، ئەوجا ئەو عەفووە بەو شێوەیە بیانگرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك بەڵێن فەرموو.

بەڕێز حمد عبدالله محمود (بەڵێن):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من داوا دەکەم بەڕاستی مەسەلەی عەفوی عام حالّەتێکی تایبەتە، یاسای پێویست نییە، حالّەتی تایبەت دائیمەن بڕیاری بۆ دەردەچێت، یاسا ئیستیمراریەتی هەیە بۆ چەند سالّ، یەعنی ئەمە ئێستا یاسا دەردەکەین بۆ حالّەتێکی تایبەت، ئەوە حالّە تایبەتە لە خیلالی مانگێك سەقفی زەمەنیشی بۆ دانراوە کە (60) رۆژە، عیلاجیشی دەکرێتن، کەواتە پێویستە بە بڕیار، نەك بە یاسا، لەبەر ئەوەی یاسا ئیستیمراریەتی هەیە، دەکرێت دە سالّ تر، یان پازدە سالّی تر ئیش بەو یاسایە بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێخەڵلاّ فەرموو.

بەڕێز شێخ الله ابراهیم شێخ الله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەسەر فەقەرەی دەیەم لە ماددەی یەکەم تێبینیەکی بچووکم هەیە، کە دەڵێت تاوانی سێکسی بەزۆر و نێربازی و زینا لەگەڵ مەحرەمان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە ماددەی یەکەم نییە، لەسەر پێشنیاری لیژنەی قانونی ماددەی یەکەم تەنیا ئەوە بێتن، ئەوەی جەنابت دەڵێی بۆتە ماددەی پێنجەم، کە هاتینە سەر ئەو ماددەیە قسەی بکە، کاك خورشید فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خاڵی یەکەم کاك بەڵێن باسی کرد، من تەئیدی ئەو ڕەئیەی دەکەم، خاڵی دووەم ئەوەیە ئەمە قانونە، وەکو برادەران باسیان کرد، ئەگەر هەر کەسێك ئەو قانونە بخوێنێتەوە، وا تەسەور دەکات کە ئەو قانونە دائیمییە، ئەگەر جێیەکی بۆ بکەنەوە ئیشارەتی بۆ بدەن، چونکە بۆ یەکەم جارە لە هیچ فەقەرەیەك و لە هیچ ماددەیەك نەهاتووە، کە ئەو قانونە بۆ یەك جارە، لەبەر ئەوەی هەر کەسێکی گرتبێتەوەو داخیلی ئەوە بێت، وا تەسەور دەکات کە دائیمییە، جێیەکی بۆ بکەنەوە، کە ئەو قانونە بۆ یەك جارە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئاریز فەرموو.

بەڕێز ئاریز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە ئەو قانونە دەردەکەین بۆ بەرژەوەندی کۆمەڵ و بەرژەوەندی کۆمەڵێك خەڵك، کە تێیدا سوودمەند دەبن، من حەز دەکەم دوو قسە بکەم، ئەگەر دوو لایەن سولحیان کرد بێت و کوشتن ڕوویدا بێت، یەعنی بکوژەکە بەپێی پێشنیاری ئێمە عەفو دەکرێت، ئێمە لە شەڕی ناوخۆدا دوو لایەن شەڕمان کرد، دە ساڵە ئاشتیمان کردووە، یازدە ساڵیشە زیاتر لە دەیان کەس بێ سەرو شوێنن، کەسوکاری ئەو بێ سەرو شوێنانە هەموو چاوەڕێی دەکەن، ئومێدێکی زۆریان بەو عەفوە هەیە، کە ئێستا لێرە دەردەچێتن، ئێمە نوێنەری خەڵکین، ئێستا ئاشتی هەیە، سەقامگیری هەیە، ئازادی را دەربڕین، هەموو جۆرێك هەیە، ئەوانەی کە بێ سەرو شوێنیشن هیچ تاوانێکیان نییە، مەبەستیشم نییە ئەو لایەن بێت، یان ئەو لایەنە، هەردوو لایەنەکە هیچ تاوانێکی نییە، تەنیا ئەوەیە ئەندامی یەکێتی نیشتمانیی کوردستانن، یان ئەندامی پارتی دیموکراتی کوردستانن، ماون ئازاد بکرێن، پێویستە ئێمە لێرە جێیان بۆ بکەینەوەو هەوڵ بدەین، نەماون پێویستە چارەنووسیان دیاری بکرێتن، کەسوکاری ئەو گیراوانە ئەوە یازدە ساڵە لە چاوەڕوانی دانە، ئاشتی بوو، سەقامگیری بوو، هەموو شتێك بوو، لەبەر ئەوە ئەرکی ئێمەیە ئەمڕۆ پێ لەسەر ئەو مەسەلەیە دابگرین و، بیر لە چارەسەری ئەو بێ سەرو شوێنانە بکەین، لەگەڵ ڕێزمدا و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی ئەو مەوزوعە، مەوزوعێکی گرنگە، بەڵام ئەوە مەوزوعی بەحسمان نییە، ئەوە مەوزوعێکی گرنگەو موهیمەو ئێمە موهتەمین پێی، ڕەئی عامیش موهتەمە پێی، مەکتەبی سیاسی پارتی و یەکێتی موهتەمە پێی، بەڵام ئێمە موناقەشەی ئەم مەوزوعەمان نییە، لە زیمنی ئەو قسانەی تۆ ڕەنگە هەندێك هەبێتن لەو عەفووە گشتییە سوودی لێ وەربگرێتن، ئەویتریش دەبێت بە عەفوێکی خاص بە موناقەشەو موداوەلەو باس کردنی دیراسەت بکرێتن و مەوقیفی لێ وەربگیرێت، بەڵام لێرە لەو موناقەشەی ئێمە جێی نییە، کاك کەریم فەرموو.

بەڕێز کریم مجید شریف (جوتیار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری ئەو ڕەئیە دەکەم، کە ئەوانەی مەحکومن بە ئیعدام حوکمەکەیان تەخفیز بکرێت و لەگەڵ پشتگیریم بۆ ڕەئیەکەی کاك ئاریز، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕەئیەکەت باشە، بەڵام هی کاك ئاریز گوتمان جێی نییە، لەبەر ئەوە پشتگیریەکەت ئەویش لە جێی نییە، عەفوم بکە، دکتۆر دلێر.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بیرو بۆچونەکەم گوترا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

منیش زۆر سوپاست دەکەم، ئینشائەڵڵا نموونەت زۆر دەبێت، سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەکەم/ من پێشنیاری ئەوە دەکەم و پشتگیریش لە پێشنیارەکەی مافی مرۆڤ دەکەم، کە ئەوانەی حوکمی ئیعدامن بەلایەنی کەمەوە ئەو حوکمە ئیعدامەیان لەسەر نەمێنێت و، ببێتە سجنی موئەبەد، ماعەدا لە دواییدا رووبی دەکەینەوە کێن ئەوانەی کە ئیستیسنا دەکرێن.

دووەم/ من خاڵێکم هەیە، دەبێت لە ئێستاوە تەسبیت بکرێت، کە باسی موسالەحە دەکرێت، ئێمە ئەمڕۆ لە کوردستاندا کێشەیەکی زۆر گەورەمان هەیە، کە کێشەی ژن کوشتنە لە ژێر ناوی شەرەف، لە دواییدا دێن موسالەحە دەکەن پارە دەدەن، کچ دەدەن بە شوو، ژن بۆ کورِ دەهێنن، موسالەحەی خۆیان دەکەن، حوکمەکەش لەو حاڵەتەدا، ئەگەر نەخرێتە ناو بەندەکانی تردا، ئەوە ئەم عەفوە دەیگرێتەوە، لەو حاڵەتەدا باس نەکراوە، چونکە موسالەحە بۆ ئەو حاڵەتانەش دەکرێت، کوشتوویەتی و حوکم دراوە، ئێستاش بەو عەفوەی ئێمە دەردەچێت، هیوادارم بە نەزەری ئیعتیبار وەربگیرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کە هاتینە سەر ماددەی پێنج وەکو پێشنیارەکەی کاك شێخەڵڵا، چونکە ئەوە جێی ماددەی پێنجە، لە ماددەی پێنج ئیزافە کردنی وەکو سزاکان باسی دەکەین، کاك زانا.

بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەر بۆ پشتگیری ڕەئی لیژنەی مافی مرۆڤ، کە خۆشم ئەندامم تیایدا، سەبارەت بە حوکمی ئیعدام، ئێمە لەو پەرلەمانە تەبعەن بڕیارماندا حوکمی ئیعدام بگەڕێتەوەو کاری پێ بکرێت، لێرەش کە داوا دەکەین

حوکمی ئیعدامەکانیش تەخفیف بکرێت بۆ سجنی موئەبەد، ئەمە هیچ تەئسیری لەو بڕیارەی رابردوومان ناکات، چونکە عەفو ناکرێت، لەوانەیە سجنی موئەبەدەکە زۆر زۆر ناخۆشتر بێت لە حوکمی ئیعدامەکە، بەڵام عەفوەکە هیچ مانای نامێنێت، ئەگەر هاتوو حوکمی ئیعدامەکان نەگرێتەوە بە تەخفیز، بە بیریشمان دێت لە زەمانی دیکتاتۆری رابردوو عەفوەکانی ئەو ئیعدامیشی دەگرتەوە یەکسەر دەچووە مالێ، ئێمە نالێین بچێتەوە مالێ، ئێمە دەڵێین بیست ساڵی تر بمێنێتەوە لە سجن، بۆ ئەوەی عەفوەکە مانای خۆی هەبێت.

بەنیسبەت ئەحداسەکان، منداڵێکی دە ساڵ و، یازدە ساڵ و، دوازدە ساڵ لەو بارودۆخەی لە کۆمەڵگاماندا هەیە ئینحیراف دەکاتن، دزی دەکات، لیواتە دەکات، شتێك دەکات، دواییێ سوڵح دەکاتن لەگەڵ تەرەفی موقابیل جێی خۆیەتی بە چاوی بەزەیی تەماشای بکرێت و، هیچ ئیستیسنایەکی تێدا نەبێتن، جگە لە موسالّەحە، تەنانەت ئەو ئیستیسنائانەی کە باسیش کراون ئیرهاب و قەتل و سەریقەو موخەدەڕات و ئەوانە، ئەوانیش نەیگرێتەوە، تەنها قەیدی موسالّەحەی بۆ دابنرێت، چونکە حەدەسە، موعرەزە بۆ غەڵەت، پێویستی بە رەحم و چاوپۆشی هەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڤیان خان فەرموو.

بەڕێز ڤیان سلیمان حاجی بشار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری لیژنەی مافی مرۆڤ دەکەم، بەس بە یەك شتە کە ئەو حوکمەی ئیعدام لێرە بکرێتەوە بە سجنی موئەبەد، بەڵام ئەوەی تاوانی تیرۆری لێرە لێ دەربهێنن، واتا لێرە ئیستیسنائەکە هەر بمێنێتەوە، یەعنی بەیانی، یان دوو بەیانی تاوانی تیرۆری کرد بێت و ئەو حوکمەکەی لە ئیعدام ببێتە سجنی موئەبەد، ئەوەی لێ ئیستیسنا بکەین، ئەوانی تر ببنە سجنی موئەبەد، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عوسمان فەرموو.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر (بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بۆ ئەوەم نییە لە ئەهمیەتی لێبوردنەکە کەم بکەمەوە، دەستخۆشی لەو مەجموعە ئەندام پەرلەمانە بەڕێزە دەکەم، کە ئەنجامی ئەو پرۆژەی لێبوردنی گشتیان بە ئەنجام گەیاند، بەڕاستی کارێکی باش بوو، لەبەر ئەوەی یەکەمین جارە لە ئیدارەو پەرلەمانی کوردی عەفوێکی گشتی دەربچێت، بەڵام من بە ئیجماع هەندێ قسەم لەسەر عەفوەکە هەیە، ئەوەیە عەفوەکە باشتر وایە زیاتر خەڵکی بگرێتەوە، لەبەر ئەوەی تاکە عەفوە، ئیدارەی کوردی لە ماوەی پازدە ساڵی رابردوو یەك عەفو بدات، بیر بکرێتەوە زۆرترین خەڵك بگرێتەوە، پشتگیر رەئی کاك بەڵێنیش دەکەم، بەڕاستی عەفو ناکرێت خاڵ بە خاڵی بە یاسا جێگیر بکرێت،

چونکه عەفو کاتێکی دیاری کراوەو لە مەرحەلەیەکی موحەددە سەقفێکی زەمنی بۆ دادەنرێت و کۆتایی پێ دێت، ئەوەندە چڕی بکەینەوە لە یاسا، کەواتە عەفوەکە کەس ناگرێتەوە، بۆیە من پشتگیری دەکەم ئەوەندە چڕی نەکرێتەوە بە یاسا.

خاڵی دووەمم/ ئەوەیە نازانم مەسەلەی سوڵح زۆر مەسەلەن وەکو دەڵێی بۆتە ئەساس لە عەفوەکە، کەسێك ئەگەر سوڵحی مەسەلەن ئەگەر هەژار بێت، کەسوکارەکەی نەتوانێت سوڵحەکەی بۆ بکەن، کەواتە عەفوەکە شمولی ناکات، ئەوە کارێکی زۆر باش نییە، حەقە مەسەلەی سوڵح ئەوەی تا ئێستا کراوە نازانم پاشان وەکو دەڵێ ئەسەری ڕەجعی نەمێنێت، ئەوەی دەوڵەمەندن دەتوانن لە ماوەی بیست و چوار سەعاتدا سوڵحی بکەن، ئەوەی هەژارە ناتوانێت سوڵح بکات، بۆیە پێشنیار دەکەم مەسەلەی سوڵح نەبێتە ئەساس لەو لێبوردنە گشتییە.

خاڵێکی تر ئەوەیە فیعلەن ئەوانەی بە هەر ناو و بە هەر هۆیەك گیراون، کە چەندین ساڵە، هی وا هەیە شەش مانگە، یان ساڵێکە، یان دوو ساڵە، یان پێنج ساڵە، باسی هەشت ساڵیش دەکەن خەڵك گیراوە بە هەر ناوێك، بەڕاستی حەقە لێرە مەسیریان دیاری بکرێت، ئەوەی تیرۆرە با بێن لەسەر جادە هەڵیانواسن و ئیعدامیان بکەن، بۆ ئەوەی ببنە عیبرەت بۆ خەڵکی تر، ئەوەی شوبهەیە و ئەوەیە، ئەوانیش عیلاجێکیان بۆ بکرێت و عەفوەکە تۆزێکیان بگرێتەوە، سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عوسمان لەبەر ئەوەی برا تورکمان و مەسیحیەکانیش لێرەنە، چاکی دەکەمەوە ئیدارەی کوردی نییە، بەڵکو ئیدارەی کوردستانە، دووەمیش/ ئێمە کە عەفوی عام دەربکەین، عەفوی گشتی وەکو دەسەلاتە، بەڵام ناتوانین لە عەفوی خەڵك خاص دەربکەین، چونکە ئێمە دەسەلاتمان نییە، چونکە خەڵك دەعوای خاصی هەیە، خەڵکی لێ کوژراوە، ناتوانین لەو حەقەش هینی بکەین، لەبەر ئەوە موسالّەحەکە زەروریەتی تێدا بێت، ئەوە حەقی شەخسی خۆیەتی، تۆ دێیت وەکو دەسەلاّت، وەکو قانون لەو عەفوە، عەفوی دەکەیت، ئەی حەقە خاصەکە، بۆیە ئەگەر ئەو قەیدەی تێدا نەبێت، واتا موسالّەحەی تیا نەبێت، ناتوانێت تەوافوق بکات، ئەو حەقە نییە، حەقی مودەعیەکە دەبێت تێدا بێت زۆر زەروریشە، کاك عوسمان فەرموو.

بەڕێز عثمان احمد محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کە باسی لێبوردن دەکرێت، یەعنی باسی ئەو کەسانەی کە تاوان و جەریمەیان کردووە، بەڵام ئەگەر کەسێك تاوانی نەبێت پێویستی بە لێبوردن نییە، پرسیار ئەوەیە (المحکومون في جرائم الارهاب) ئەوە پەرلەمان قانونێکی تایبەتی دەرکردووە بۆ مەسەلەی ئیرهاب، مەسەلەی ئیرهاب وازیحەو خەڵك بەر چاو ڕۆشنە، بەڵام کە باسی لە جەریمەی (الماسة بامن الاقلیم الداخلي والخارجي) دەکات، ئەو تاوانانەی کە دژ بە ئاسایشی ناوەوەو دەرەوەی هەرێم دەکرێت، پرسیارم لە لیژنەی قانونی ئەوەیە قانونێك هەیە زەوابتی

دانابێت، ئەو شتانە چین کە دژی ئاسایشی ناوەوەو دەرەوەی هەرێمە، بۆ ئەوەی تەئویلە و شتێکی تر هەڵنەگرێت، کە دوایی بەپێی ئەو تەئویلە خەڵکێك ئەو عەفو عامە نایانگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە هەدەفی موشەریع لەهەر قانونێك، لە تەشریعێك، کە دادەنێت، بۆ ئەوەیە کە زۆرترین کەسی ناو کۆمەڵ سوودی لێ وەربگرێت، ئەگەر سوودی لێ وەرنەگرێت بە تەنیا مورەکەب لەسەر کاغەز دەمێنێتەوە، ئەمە لە لایەك.

لە لایەکی ترەوە، لێرە ئەم مەشروعە بە قانونی عەفوی عام هاتووە، کە ناوی قانونی عەفوی عام و مانای وایە قانونێکەو ئیستیمراریەتی خۆی وەردەگرێت، من پێم وایە برادەران باسێکیان لەسەر کرد، سەقفێکی زەمەنی لەسەر دابنرێت، بۆ ئەوەی کۆتایی بە ئیجرائاتی یاسای عەفوەکە بهێنرێت.

بەنیسبەت ئیستیسنای مەحکومین بە ئیعدام، ئێمە ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ ناو مەشروعەکە بۆ ماددەی چوار کە لە دوو بڕگە باسی لەسەر کردووە، دەڵێت موسالەحە لە فەقەرە یەك و فەقەرەی سێ واریدە، ئەگەر مودەعی بە حەقی شەخسیەکان تەنازولیان لە حەقەکانی خۆیان کرد، ئیتلاق سەراح دەکرێت فەورەن، لێرە مەحکومەکان بە عام و شاملتر هاتووە، یەعنی هەموو مەحکومەکان، کەواتە (بما فیهم) ئەوانەش کە عقوبەکانیان ئیعدامە، لەبەر ئەوەی پێویست ناکات ئەم ئیستیسنای ئیعدامە لێرە بمێنێت، لەبەر ئەوە ئەگەر بێین بە ئیستیسنائەکانی تر باسی بکەین، ئەوە لە جەریمە خەتەرەکان باسی لەسەر کراوە، جا یان دەبێت ئیعدامەکە لێرە هەڵبگرێت، یاخود ماددەی چوار هێناویەتی بە عام، دەڵێت مەحکومین ئەگەر مودەعی بە حەق شەخسی نەیوتووە لەسەر چ جەریمەیەك، دەڵێت مەحکوم، مەحکومەکە جائیزە قەتلێکی عەمدی 406 کرد بێت، سوڵحی تیا کرا بێت، تەنازولی تیا کرا بێت، ئیتلاق سەراح دەبێت بەم فەقەرەیە، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەو مەحکومین بە ئیعدام مەشمول بێت بە شەرتی موسالەحە لە عەفوەکە.

بەنیسبەت ئەحداسیشەوە، من پێم وایە کاك زانا باسێکی لەسەر کرد و لیژنەی مافی مرۆڤیش باسێکیان لەسەر کرد، ئەو ئەحداسانە با لە ئیستیسنائەکان بێنە دەرێ، هەروەکو قەرارەکانی تر، کە چەندەها قەراری تر لە سەرۆکایەتی هەرێم، لە هەر دوو ئیدارە دەرچووە، کاتی خۆی باس لەوە دەکات (عما تبقی من) اعفایان بکەن لە مودەی موتەبەقا لە مەحکومیەکان، بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە ناو کۆمەڵ و ئەوانە منداڵن، ئەوانە مانەوەیان لە سجن پێ دەچێت ، نەك ئیسلاح ببن، بەڵکو بەرەو خراپتر بڕۆن، با بگەڕێنەوە ژێر دەسەلاتی کەسوکاری خۆیان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من مولاحەزەم لەسەر (المحکومین بالاعدام) هەیە، لەبەر ئەوەی موتلەقە، ئێمە دوێنێ دوو بڕیاری سەرکردایەتی شۆڕشی هەڵوەشاوەمان هەڵوەشاندەوە، ئەگەر بەم پێیە بێت زۆر کەس هەیە بەو بڕیارانە حوکمی ئیعدامیان بەسەر دراوە، کە وایە لێرە ئەوان ناگرێتەوە، ئینجا ئەگەر بێینەوە برگەکانی تریش، لێرە دیسان باس لە دزی دەکات، لێرەش هەم نایگرێتەوە، بۆیە ئەو ئامانجەی کە ئێمە دوێنێ هەمانبوو، ئەو بڕیارەمان بە نارەوا زانی، لە کاتێکی غەیری ئیعتیادی دەرچووە، ئەم عەفوە ئەو کەسانە سوودی لێ نابینن، پێویستە ئاماژەیەك بەوە بدرێت ئەو کەسانەی کە حوکمی ئیعدام دراون بەپێی ئەو دوو بڕیارەی سەرەوە، بۆ ئەوەی ئەوانیش عەفوەکە بیانگرێتەوە.

مولاحەزەی دووەمم/ سەبارەت بە ئەحداس (المحکومون في اقلیم کوردستان)، لێرە (مالم یکون المحکومون عن الجرائم المبینة في الفقرة الاولی من هذه المادة)، مانای وایە ئێمە بۆ خۆمان دەزانین نەوجەوان کەسێکی ناقیص ئەهلیەیە، کە ناقیص ئەهلیە بوو هەر جەریمەیەك لەو جەریمانەی کردووە، کە لێرە قەیدی لەسەر داناوە، دەڵێت دەبێت حوکم نەبێت بەو تاوانانەی کە لێرە ئیشارەی پێ دراوە، کە وایە نەوجەوانێك ئیستیفادە لەمە ناکات لە ئەنجامی ئەوەی کە عەقڵی ناتەواوە، رەنگە جەریمەی موخەدەراتی پێ کرا بێت، رەنگە جەریمەیەکی تری پێ کرا بێت، بۆ ئەوەی ئێمە بمانەوێت گەنجێك بگەڕێنینەوە ناو کۆمەڵ، تاکو ببێتە ئینسانێکی تەبیعی، پێویستە ئەم پاشکۆیە (مالم یکون) ئەمە لا ببەین، ئەگەر ئەمەی لا نەبەین خۆ (المحکومین)ی سەرەوە کافیە، (المحکومین) منداڵیش دەگرێتەوەو گەورەش دەگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك تەلعەت فەرموو.

بەڕێز طلعت خضر سیف الدین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیەکەی من لەو ماددەیە نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، کاك هیوا فەرموو.

بەڕێز هیوا صابر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا منیش هاودەنگی ئەو بەڕێزانەم، یەکەم جار پێویستە مەبەستی ئێمە دیار بێت لەم یاسایەی کە دەریدەکەین، بۆچی ئێمە هەڵدەستین بەم کارە؟

دووەم/ واتای عەفو شتێکی مەوهقەتە، کاتییە، کە یاسایەك دەردەکەیت عەفوێکی بەردەوام، من وا دەبینم هیچ مانایەك ناگەیەنێت.

سێیەم/ عەفو بۆ کەسێکی تاوانبارە، لەم یاسایە ئەوەندە ئیستیسنائات کراوە، بێ هیواییەك بۆ تۆژێکی زۆر دروست دەکەین لە سجنەکاندا، کە گۆڕانکاری ناکەن.

چوارەم/ من پێشنیارێکم هەیە، ئەم عەفوە پەرلەمان بیداتە دەست جیهەیەك، لە کاتێکی دیاری کراودا بیدات، سالأنە جارێك، دوو سالّ جارێك ئەم عەفوە بدرێت، نەك ببێت بە یاسایەك و بەردەوام بێت، ئەم نیسبەیەش کە دیاری کراوە لە 30٪ زۆر مانایەکی تەواو نادات بە قەناعەتی من، لەبەر ئەوە پێشنیار دەکەم ئەم عەفوە کە دەدرێت بەشێکی زۆر لە زیندانیەکان بگرێتەوە، چونکە هەمیشە ئەوە گوتراوە ئینسان عەفوی لەبەرامبەر تاوانێك پێویستە.

خاڵێکی تر، بەڕاستی دەبێت ئێمە ئاگامان لێ بێت لە چواردە سالّی رابردوودا، لە ماوەی رابردوودا کۆمەڵێك خەڵك حوکم دراوە، ئیجحاف بەرامبەری کراوە، ئا لەم کاتەدا خۆزگە دەخوازین بیکەینە خاڵێکی وەرچەرخان، پەرلەمانی کوردستان، یان سەلأحیەتی بدەین بە سەرۆکی هەرێمی کوردستان عەفوێکی گشتی دەربکات، تاکو رێژەیەکی زۆر لە زیندانیان بگرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

گوڵناز خان.

بەڕێز گولناز عزیز قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هاوڕاو پشتگیری لە لیژنەی مافی مرۆڤ دەکەم، کە خۆشم ئەندامم لە لیژنەکە، بەڕاستی ناکرێت نەوجەوانان تاکو ئەو تەمەنەی لە خواروی هەژدە سالّەوەن لێرە بەدەر بکرێن، رەگەزێك، یان چینێك لەم یاسایە ئاماژەی پێ نەدراوە، ئێمە بمانەوێت و نەمانەوێت لە کوردستاندا جیاوازی بیرو رای سیاسی هەیە، هەندێك خەڵك هەیە بەند کراون لەو روانگەشەوە هیچ جۆرە ئاماژەیەکی پێ نەدراوە لەم یاسایەدا، بۆیە دەکرێت ئەم یاسایە زۆر لایەنی ژیانی خەڵك بگرێتەوەو، ئەوەشمان هەیە ئێمە لە هەلومەرجێکی نالەباردا، یان لەبەرامبەر کۆمەڵێك تاوانی تیرۆردا جارێکی تر یاسای لە سێدارەدان هاتەوە ناو یاساکانی هەرێمی کوردستان، کە ئەمەش پێشینەیەکی کورتە لە دەسەلأتداری کوردیدا، ئەمەی گەڕاندۆتەوە، بۆیە بە هەموو جۆرێك لەگەڵ ئەو رایانەم، کە پشتگیری لەوە دەکەین ئەوانەی بەم تاوانە فەرمانی لە سێدارەدانیان هەیە بە بەر رەحمەتی ئەم لێبوردنە بکەون، بۆ ئەوەی هیچ نەبێت لە سێدارەدانی بکرێت بە سجنی هەتاهەتایی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە نەتیجەی موناقەشەو ئەوانە وشەیەك کە زۆربەتان قسەتان لەسەر کرد بوو، خاڵی نیزامە کاك عەبدولڕەحمان جەنابت داوای قسەت کرد بوو، فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن احمد رضا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مولاحەزەی یەکەمم بۆچوونی من وایە و، تێگەیشتنشم بۆ ئەندامانی پەرلەمان وایە، کە ئەم پرس و پرۆژەی عەفوە بە بەرنامەیەکی فراوانتر ئێمە لێی تێگەیشتووین پێشتر، کە باسی لێوە کرا، تەنانەت سەرۆکایەتی هەرێم و سەرۆکایەتی پەرلەمانیش، تەنانەت لیژنە پەیوەندیدارەکانیش ئیشیان لەسەر کردو، چاوەڕوانی ئێمەش کە میدیاکان وایان باس کرد، کە ئەم پرۆژەیە فراوان بێت، ئێستا باسی سوڵح دەکات، سوڵحەکەش نازانین چی دەگرێتەوە، ئایا سوڵحە بۆ قەتلێکی عەمد؟ ئایا سوڵحە بۆچی؟ پاشان هەندێك جانبی تریش هەیە بۆ عەفو، کە وەك بەڕێزان ئاماژەیان پێ کرد، نە ئیرهابە، نە شتی تریشە، کابرا بە موزاهەرەیەك گیراوە، بە راپۆرتێکی هەڵە گیراوە، شەش مانگ بەرەو ژوورە، مەحاکمە نەکراوە، بۆچی ئەمانەی تیا نییە، مەسەلەن ئەم پرۆژەیە، پێشنیارەکانیش بە هەند وەربگیرێن باشە، مولاحەزەیەکی تریشم بۆ فەقەرەکانی تر ناو نووسی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابت لە مەوزوعەکە دەرچوویت، ئێمە ماددەی یەك موناقەشە دەکەین، جەنابت قانونەکە هەموو موناقەشە دەکەیت، هەندێکیشتان زۆر نوقاتان گوت لە ماددەی دوو هاتووە، لە ماددەی پێنج هاتووە، ناکرێتن، دواییێ لەوێ دووبارەی دەکەنەوە، بەڕاستی کاتەکەمان زۆر بەلاش دەڕواتن، تکام وایە لە ماددەکە دەرمەچن، ئەوە یەك.

مولاحەزەی دووەمم/ ئێمە موناقەشەی پرۆژەیەك دەکەین، پرۆژەکە تایبەتە، دەمێکە لەناو میدیاکان باسی دەکرێتن، ئێمە عیلاقەمان نییە رۆژنامەیەك مانشێتێك دەنووسێتن، یەکێك تەسریحێك دەدات خارجی ئەوانەی کە موختەسن تەسریحی لەسەر بدەن، وەزارەتی دادە، پەرلەمانە، ئەوانە کە قسە دەکەن قەیدی ناکات، بەلاّم یەکێك بە کەیفی خۆی مانشێتێك دەنووسێتن، مەسئوولیەتی ئێمە نییە، دووەمینش/ ئەو لێبوردنە گشتییە لەبەر رۆشنایی دیراسەتێك کراوە، ئەم دیراسەتە دەقیق بووە، ئەندامانی لیژنەی یاسایی و خەڵکی تر، پسپۆری تر بەراورد کراوەو رەئی وەزارەتی داد وەرگیراوە لەسەری، رەئی ئەکسەریەتی خەڵکی حاکم و ئەندامانی مەحکەمەی تەمیز وەرگیراوە، یەعنی لەبەر ئەوەی دیراسەتێکی زۆر دەقیق کراوەو چ ئیمکان هەیە دەکرێتن، ئەگەرنا هەریەك لە ئێوەو هەر یەك لە ئێمە رەنگە لەخەیاڵیدا نەوعێك عەفوەکە ببینێت، ئەو کەسانە بگرێتەوە کە لە خەیاڵیەتی، ناکرێتن هەر یەکێك لە ئێمە بێتن، ئێستا مومکنیە من یەکێك دەناسم لە خەیاڵمدا بێتن بیر بکەمەوە ئەوانە شمولیان ناکاتن، صیغەیەك پەیدا بکەم بۆ ئەوەی شمولیان بکاتن، بەو شێوەیە موناقەشەی ناکەین بەڕاستی، ئەوەی دوو مولاحەزەی گرنگ درا بە حەقیقەت زیاتر لە چوار، پێنج، شەش ئەندامیش تەئکیدیان لەسەر کردەوە، بۆیە منیش داوا لە لیژنەی قانونی دەکەم بە هەندی وەربگرن، یەکێکیان ئەوەیە ئیستیسنائەکەی مەحکومە بە ئیعدام صیغەکە ئەگەر فەقەرەیەك ئیزافە بکەین، بڵێین فەقەرەیەك لە ماددەی یەکەم (تخفیض عقوبة المحکومین بالاعدام في

القضايا التي تتم المصالحة، او تمت المصالحة عليها بين اطرافها امام القضاء الى الحكم المؤبد)، ئەوانە عەفو دەکرێن لەبەر رۆشنایی مواداخەلەو داوای ئێوە، ئەو فەقەرەیە ئەگەر عقوبەی ئیعدامەکە تێدا بێت، چونکە بەڕاستی هەندێك حاڵەت هەیە صاحیێبی حەقی شەخسی قەت ئیمکان نییە، قەبول ناکاتن، تەنازول ناکاتن، ئێمەش ناتوانین دەستکاری بکەین، پێش ماوەیەك دوو گەنج هاتنە لام، کچێك و کوڕێك هاتنە لام گوتیان قاتلی باوکمان و خوشکمان حوکمی ئیعدام دراوە، داوا دەکەین تەنفیز بکرێتن، مالّی هەموو کوردستانیشمان لەسەر تاپۆ بکاتن نامانەوێتن، چونکە لەسەر قەزایەی شەرەفێك بووە، هیچ مانای نەبووە، هەم باوکمی کوشتووەو براکەمی کوشتووە، هەم کچەکەش خۆی کوشتووە، لەبەر ئەوەی قەزایەی وا ئەگەر خاوەنەکەی تەنازول نەکاتن، دوایێ بێتە دەرێ دەیکوژن، بێجگە لەوەی ئێمە حەقمان نییە حەقی شەخسی خەڵك ئەوە بکەین، بێتە دەرێ مانای وایە تۆ ئەسبابی جەریمەت هێنایە دەرێ، ئەو صیغەیە باشە لەبەر رۆشنایی مواداخەلەی ئێوە.

خاڵێکی تر کە ئاماژەتان پێ کرد خۆی بەدیهییە، ئەو قانونە حەتمەن مودەی هەیە، خۆ هەتا دنیایێ نییە، خەڵکێك سبەینێ تاوانێك بکاتن بڵێ عەفوێك هەیە دەمگرێتەوە، دەبێت صیغەیەك ئیزافە بکرێتن لیژنەی قانونی ئینتیباهی بکەن بڵێن ئەو قانونە ئەو کەسانە شمول دەکات پێش صدوری ئەو قانونە، ئەو جەریمانە کرا بن، یەعنی ئەو قانونە ئەمڕۆ ئیصدار کراوەو لێرە ئیقرار کرا سبەینێ یەکێك تاوانێ بکاتن نایگرێتەوە، فەرموو کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی (153) لە قانونی عقوباتی عێراقی باسی عقوبەی عەفوی عام دەکات، کە چۆن دەردێت و بە چ شێوەیەك بۆ جەنابتان و ئەندامانی پەرلەمان دەخوێنمەوە:

المادة 153 على واحد: العفو العام يصدر بقانون ويترتب عليه انقضاء الدعوى ومحو حكم الادانة الذي يكون قد صدر فيها وسقوط جميع العقوبات الاصلية والتبعية والتكميلية والتدابير الاحترازية ولا يكون له اثر على ماسبق تنفيذه من العقوبات مالم ينص قانون العفو على ذلك) مانای وایە یەکەم دەبێت قانونی عەفو بە قانون دەربێت، نەك بە قەرار وەکو هەندێك برادەران دەڵێن، کە ئیشارەتیان پێدا.

دوو/ قانونی عەفوی عام قانونێکی وەقتیە، مەبەدەئێکی عالەمییە، هەر عەفو عامێك دەربچێت بە بەردەوامی نابێت.

سێیەم/ ئێمە لە دوو ماددە ئیشارەتمان پێداوە، یەکەم لە ماددەی شەشەم لە ئاخیر پرۆژە لە راپۆرت نووسراوە ئیشارەتمان پێداوە لە ماوەی (60) رۆژ دەبێت هەر کەسێك ئەگەر نیازی پێکهاتن هەیە، پێکهاتنەکە تەسبیت بکرێت هەتا مەشمول بکرێت بەو عەفوە، بێجگە لەوەش لەماددەی دەیەم هەر گوتمان ئەو لیژنەیەی کە تەشکیل کراوە بە تەنسیبی وەزیر عەدل ئیشەکانی خۆی تەواو دەکاتن لەماوەی نۆوەت

رۆژ، واتا ئەو دوو ماددەیە بە تەئکید تەسبیتی ئەوەی دەکات کە ئەو قانونە قانونێکی وەقتییە ئیستیمراریەتی نییە، بە تەواو بوونی مودەکە قانونەکە مەفعولی نامێنێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو روون کردنەوەیە باشە، بەلاّم کاك عەونی ئەو صیغەیە، ئەو فەقەرەیە بنووسرێت باشترەو تەئکیدە ئاخیر ماددە بڵێ ئەو کەسانە شمول دەکات کە لە کاتی ئیصداری ئەو قانونە مەحکوم بووە، ئەو صیغەیە بنووسرێتن، تەئکیدە بۆ قانونی پێشوو، کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی مولاحەزەی یەکەم کاك عەونی وەلاّمی دایەوە، مولاحەزەی دووەم/ تەخفیزی عقوبەی ئیعدام بۆ سجنی موئەبەد ئەوە لە زیمنی عەفوی خاصە لە دەسەلاّتی سەرۆکی هەرێمە، بەلاّم جائیزیشە داخیلی ئێرە بکرێت، بەلاّم هەر حالّەتێکی ئیعدامیش بەڕاستی قابیلی تەخفیز نییە، ئەگەر بە عام دەربچێتن، ئەوە تەنها ویستم بۆ ئێوەی بەڕێز روون بکەمەوە، رەنگە هەندێك حوکم دراون بە ئیعدام قابیلی تەخفیز بن، بەلاّم هەندێکیان قابیلی تەخفیز نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابت خۆت رەئیسی لیژنەی قانونی، بەلاّم هەندێك شت قابیلی تەخفیز نییە، ئەوە ئیشارەتمان پێ کردووە، یەکەم شت موسالّەحەی تیا نەکراوە، دووەم شت لە ماددەی پێنجدا ئەو هەمووانە موستەسنان نایانگرێتەوە، دە حالّەتی موستەسنین بە حەقیقەت بە تەئکید وایە، بەلاّم موستەسنایە، ئەمە لە ماددەی پێنج نووسراوە، دەڵێت هەموو ئەو تەخفیزە ئەو عقوبەیە ئەو کەسانەی خوارەوە ناگرێتەوە، ئەوەی جەریمەی تیرۆریستی کردووە، ئەوەی جەریمەی قەتلی ئەجانبی کردووە، ئەوەی دزی کردووە کوشتنی تێدا هەبووە، ئەوەی موخەدەراتە، ئەوەی کە هاتینە سەری باسی دەکەین، پێم باشە کاك عەونی ماددەی یەکەم بیکەنە (اولاً وثانياً وثالثاً)، (ثالثاً: تخفض عقوبة المحكومون بالاعدام في القضاية التي تتم المصالحة عليها بين اطرافها امام القضاء الى الحكم المؤبد)، تەبعەن دائیمەن تەئکید دەکەمەوە کە ئیستیسنائەکەتان لە بیر بێت، وەنەبێت خەڵك وا تەسەور بکاتن لە ماددەی تردا دەڵێن ئەوانە موستەسنین، ئەگەر بخوێنیەوە بۆ ئەوەی ماددەکە (تخفض عقوبة المحكومين بالاعدام في القضايا التي تتم المصالحة عليها بين اطرافها امام القضاء الى الحكم المؤبد)، ئێستا ماددەکە بووە سێ خاڵ، تکایە بیخوێنەوە بۆ ئەوەی بخەمە دەنگدانەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الاولى: يعفى عفواً عاماً:

اولاً: المحكومون في القضايا التي تتم المصالحة بين اطرافها امام القضاء.

ثانياً: تخفض عقوبة المحكومون بالاعدام في القضايا التي تتم المصالحة بين اطرافها الى السجن المؤبد.

ثالثاً: الأحداث المحكومون والمودعون في دوائر الاصلاح الاجتماعي للأحداث.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خاڵی نیزام فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بە دووەمینیان، ئێمە پێشنیاری ئەوەمان کرد، کە ئەوەش موسالّحەی تێدا بێت، ئینجا عەفوەکە بیانگرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئاخیر زۆریان داوایان کرد عقوبەی ئیعدامەکە ببێتە سجنی موئەبەد، پێشنیارێك هەیە، پێشنیارەکەش تەکنیکی، فەنییە، ئەو تەخفیزی عقوبەیە لە ئیعدام بۆ سجنی موئەبەد ببێتە ماددەی دوو، ئینجا لەبەر ئەوەی ماددەی یەك وەکو خۆی هەیە، بیخوێنەوە، ئینجا کە ماددەی دووش مونافقەشەی لەسەر کراوە ئەویش دەخوێنینەوە یەکە یەکە دەنگدانی لەسەر دەکەین، تکایە ماددەی یەك بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الاولى: يعفى عفواً عاماً:

اولاً: المحكومون في القضايا التي تتم المصالحة بين اطرافها امام القضاء.

ثانياً: الأحداث المحكومون والمودعون في دوائر الاصلاح الاجتماعي للأحداث.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ماددەیە دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، زۆر سوپاس، تکایە ماددەی دووەم بخوێنەوە بەو مولاحەزەی تازە دایان، ئەو فەقەرەیە ئیزافە بکرێتن، ئەسڵی ماددەکە بخوێنەوە، یان هەر تەکمیلەی ماددەی یەکەمە، ئێستا بخوێنەوە، یەعنی ماددەی یەك لە ئەسڵی پرۆژەکە خوێندرایەوە، تەقسیم کرا بوو بەو شێوەیەی خوارەوە، ماددەی یەك خوێندرایەوە، دیسان پێشنیاری لیژنەی قانونی و ناوخۆ و مافی مرۆڤ بۆ تەکمیلەی ماددەی یەکی ئەسڵی، ئەو ماددەی دوو بخوێنەوە، ئەسڵەکەی بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة ثانية: تخفض عقوبة المحكومون بالاعدام في القضايا التي تتم المصالحة بين اطرافها امام القضاء الى السجن المؤبد.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەشیان پێشنیاری خۆتانە دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەم ماددەیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەی سێیەم.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دووەم لە ئەسڵی پرۆژەکە.

ماددەی دووەم: ماوەی سزای ئەو بەندکراوانەی لە فەرمانگەی چاکسازی کۆمەڵایەتی دان لە هەرێمی کوردستان کەم دەکرێتەوە بەڕێژەی 30٪ لەو سزا سەرەکییەی بەسەریاندا سەپێنراوەو، ماوە کەمکراوەکە وەك ئەو ماوەیە دەژمێردرێت کە لە فەرمانگەی چاکسازی بەسەریان بردووە، بۆ ئامانجی ئازادکردنی مەرجدار. ئەو بەندکراوانەی لەسەر تاوانەکانی کە لە ماددەی یەکەمدا هاتوون بەدەر دەکرێن لە حوکمەکانی ئەم کەمکردنەوەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەس قسەیەکی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە، کاك عەونی شەرحێکی بکە، تێ نەگەیشتین.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو ماددەیە باسی ئەوە دەکات، کە مودەی مەحکومیەت هی هەر کەسانێك لە سجن کەم دەبێتەوە لە (30٪) لەو ماوەیەی کە حوکمیان لەسەر دەرچووەو، ئەو ماوەیەی کە مەشمولە بەو قەرارەی عەفوە کە کەم دەبێتەوە ئیعتیبار دەکرێت بە مودەی موخەففەزە بۆ ئەغرازی تەتبیقی قانونی ئەحکامی ئیفراجی شەرتی لەسەری، واتا ئیستیفادە لە دوو حاڵەت دەکات، یەك لە کەم کردنەوەی مودەکە، دووەمین لە قانونی ئیفراجی شەرتی.

ماددەی 331 لە قانونی ئوسول موحاکەماتی جەزائی سەبارەت بە ئیفراجی شەرتی دەڵێت (یجوز الافراج افراجاً شرطیاً وفق احکام هذا القانون عن المحکوم علیه بعقوبة اصلیة سالبة للحریة اذا امضی ثلاثة ارباع مدتها، او ثلثیها اذا کان حدثاً وتبین للمحکمة انه استقام سیرة وحسنت سلوکه علی ان لا تقل المدة التي امضاها عن ستة اشهر، واذا کانت العقوبات الصادرة بالتعاقب فتحسب المدة علی اساس مجموعها مهما بلغ ولو تجاوزت الحد الاعلی لما ینفذ منها قانوناً وتحسب من مدة العقوبة التي نفذت مدة التوقیف الجاري عن نفس الدعوی التي صدرت فیها العقوبة واذا سقطت جزء من العقوبة بالعفو الخاص، او العام فتعتبر المدة المتبقیة منها بمثابة العقوبة نفسها).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سۆزان خان نوقتەی نیزامی هەیە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاك کەریم بەحری کە خوێندیەوە، ئێمە مادام راپۆرتی لیژنەی یاساییمان کردووە بە ئەساسی موناقەشە کردن، ئەم بەندەی کە ئێستا ئەو خوێندیەوە بە ماددە دووی خوێندەوە، هەر چەند سەیر دەکەم لە هیچ کوێیەکی ئەم راپۆرتەدا نییە، بەڵام لە ئەسڵی مەشروعەکە ماددەی یەکە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا خۆی سەعاتێکە موناقەشە دەکەین بووە بە پێشنیار دەنگمان بۆ داوە، پێشنیاری خۆتانە، لە نەتیجەی موناقەشە صیاغەمان کرد، ئەوەش تەسەلسولی وای لێ هاتووە، گۆڕانکاری بەسەردا هاتووە، فەرموو کاك کەریم.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە ئەسڵی مەشروعەکە راستە بەو شێوەیەی سۆزان خان وتی، بەڵام ئێمە دوێنێ راپۆرتی لیژنەی یاساییمان کرد بە ئەساس بۆ موناقەشە کردن، بۆیە ئێستا ئێمە راپۆرتی لیژنەی یاسایی دەخوێنینەوە، لە لای هەمووتان هەیە راپۆرتی لیژنەی یاسایی، ئەسڵی مەشروعەکە نا، راپۆرتی لیژنەی یاسایی بۆتە ئەساس بۆ موناقەشە کردن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی ئیشکالەکە لە کێیە بە حەقیقەت با من پێت بڵێم، ئیشکالەکە لەوەیە دوێنێ ئەو سێ لیژنەیەی کە کۆبوونەوە مەشروعێکی تریان دارشتووە، غەیری ئەو مەشروعەی کە ئێمە موناقەشەی لەسەر دەکەین، رەقەمی ماددەکان گۆڕاوە، رەقمی فەقەرەکان گۆڕاوە، ئێستا مشەوەشیەکە لەوەیە، رەنگە ئەوەی یاساناس بێت زوو مەسەلەکە حەسم بکات، بەڵام ئەوانی تر بە قەناعەتی من هەموو ئەندامانی پەرلەمان حەقیانە ئیلتیباسەکە لەوێیە، ئێستا ئەوان بە دوو مەشروع دەخوێننەوە، مەشروعی یەکەم دەبینن ماددەی یەکەم فلان ماددەیە، بەڵام کە تەماشای مەشروعی دووەم دەکەن جێگۆڕ کراوە ئەو مەشروعە ناگرێتەوە، ناتوانێت رەئی خۆی لەسەر بدات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت سۆزان خان کە دەڵێت کام ماددەیە، ماددەکە ژمارەی ماددە دووە (تخفض مدة عقوبة المحكوم بها)، لە ئەسڵی پرۆژەکە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

عەفوەن ئەو نوسخەی لە لای من هەیە ئەوە نییە، داوای لێبوردن دەکەم نوقتەکەم زۆر بێ نیزامی بوو با ئیعتیراف بکەم، ئەو مەشروعەی لە لای من هەیە ئەو ماددەی دووەمی تیا نییە، کە هاتووە ماددە شەش و حەوتی تیایە، لەبەر ئەوە من داوای لێبوردن دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

رەئی نوێی لیژنەکەتان نەخوێندەوە، کە دوێنێ قسەمان لەسەر کرد، رەئیە نوێیەکەتان نەخوێندەوە، ئەوەی کاك کەریم خوێندیەوە لێرە تەصدیق کرا بوو، بۆیە رەئیە نوێیەکە نەخوێندرایەوە، تکایە بخوێندرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دوێنێ کە ئەو خیلافە بوو سەبەبی تەئجیلەکە بوو، خۆتان دەنگتاندا کە ئەو راپۆرتەی لیژنەی یاسایی کە دوێنێ خوێندرایەوە ببێتە پرۆژە ئەسڵەکە، یەعنی ئەوەی ئەسڵی تەقدیم کرا بوو بەناوی چەند ئەندامێك، ئەوەنا، راپۆرتەکەی دوێنێ بووە ئەساس، دواتر رەئی سێ لیژنەکان رەئی موناقەشەیە، یەعنی پێشنیاری تازەیە لەسەر راپۆرتی لیژنەی یاسایی کە دوێنێ بووە ئەسڵی مەشروعەکە، فەرموو.

بەڕێز صبریە غفار امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی مەفروزە هەر قانونێك موناقەشە دەکرێت، دەبێت لەبەردەمی ئەندامان هەبێت، بۆ ئەوەی بەڕاستی ئەمە شتێکی مەسیریە، چارەنووسسازە، ئەگەر دەست هەڵبڕم بۆ شتێك هیچی لێی حاڵی نەبم گوناهێکی گەورەیە، لەبەر ئەوە پێشنیار دەکەم من سێ جۆرم لەبەر دەستم دایە، کە کاك شێروان و کاك تاریقیش هاوکارن فریا ناکەوین تاکو بزانین کامیان حەقیقەتەکەیە، سالأنمان خەیاندووە، رۆژانیش بخایەنین، ئێستا یاسای وەرزش و لاوان ئامادەیە و موناقەشەی ئەو بکەین، ئەمەشیان تاخیر بکەین بۆ هەفتەی داهاتوو، بۆ ئەوەی مافی حەقیقی بدەینێ لە رووی زمانەوانییەوە بە کوردی و بە عەرەبیش ئامادە بکرێت، دوا پێشنیار چیە بخرێتە بەردەم ئەندامان و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو پێشنیارە مەرفوزە، لەبەر ئەوەی زۆر موناقەشەمان لەسەر کردووە، هەموو جار هەر تەئجیل بکرێت و بڕۆین هەمان پرۆژەیە، هەندێك ئەندام حەقیانە تێی ناگات، ئەوە مانای ئەوە نییە تەئجیلی بکەین بۆ هەفتەیەکی تر، هەفتەیەکی تر دوو کەس هەڵدەستێتەوە بە هەمان شێوە لێمان دەشێوێنێتەوە، ئێمە

خۆمان تاخیر بووینه، پرۆژەیەکی زۆریشمان لە پێشە، چوار ئەندام، پێنج ئەندام فریای ناکەوێتن، ئەوە ناتوانین، پرۆژەی دوێنێ قەرارتان لەسەردا، راپۆرتی لیژنەی یاسایی بوو بە ئەساسی پرۆژەکە، تەقریری ئەو سێ لیژنەیە ئەمڕۆ تەقریری لیژنەی یاساییە، یەعنی ئەوەی دوێنێ خوێندتانەوە بووە ئەسڵی مەشروعەکە، ئەوەی دەخوێندرێتەوە رەئی لیژنەکەی تازەیە، کە هەرسێ لیژنەی یاسایی و ناوخۆ و مافی مرۆڤ پێشنیاری تازەیەو موناقەشە دەکرێتن، ئێستا ئەو ماددەیە بخوێنەوە بۆ ئەوەی دەرگای موناقەشە بکەینەوە، ئەوەی دوێنێ بخوێنەوە لە لیژنەکەتان، خوێندراوە، باشە موقتەرەحی تازەتان چییە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دووەم بوو بە ماددەی سێیەم.

المادة الثالثة: تخفض مدة عقوبة المحكوم بها للنزلاء في دوائر الأصلاح الأجتماعي في أقليم كوردستان بنسبة 30٪ من مدة العقوبة الأصلية الصادرة بحقهم والتي لم تتم فيها المصالحة بين اطرافها امام القضاء وتعتبر المدة المخفضة بمثابة مدة مقضية في دائرة الأصلاح الإجتماعي لأغراض الإفراج الشرطي.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بە کوردیەکە بیخوێنەوە، بۆ ئەوەی موناقەشەی بکەین.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سێیەم: ماوەی سزای ئەو بەندکراوانەی لە فەرمانگەی چاکسازی کۆمەڵایەتیدان لە هەرێمی کوردستان کەم دەکرێتەوە بەڕێژەی 30٪ لەو سزا سەرەکیەی بەسەریاندا سەپێنراوەو، ماوە کەمکراوەکە وەك ئەو ماوەیە دەژمێردرێت کە لە فەرمانگەی چاکسازی بەسەریان بردووە، بۆ ئامانجی ئازادکردنی مەرجدار. بە مەرجێك ئاشتەوایی لەنێوانیاندا بێت لەبەردەم دادگادا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یەعنی ئەوانەی کە دەنگمان لەسەردا عەفو بکرێن بە مەرجێك ئاشتبوونەوەی تیا بێت، ئەوەی ئاشتبوونەوەی نەکرێت پێشنیارەکەی ئێوە لە (30٪) کەم بێتەوە بە ئیستیسنای ئەو جەریمانەی کە لەماددەی پێنجدا هاتووە، دواتر بۆ ئەوەی لێمان تێك نەچێتن، پێم وایە رۆتینە موناقەشە زۆر هەڵناگرێت، ئەگەر هاوکاریمان بکەن، فەرموو کاك ئاریز.

بەڕێز ئاریز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا بەپێی ئەو پێشنیارانەی ئێمە زۆر کەس ئەو لێبوردنی گشتییە دەیگرێتەوە، بەڵام ئەوانەی حوکمی هەتاهەتایی دران ئەوانە ناگرێتەوە، من لێرە پێشنیار دەکەم ئەوە بکرێت بە دوو بەند، بەندێك زیاد بکرێت ئەوانەی حوکمی هەتاهەتاییان هەیە بۆیان بکرێت بە بیست ساڵ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزانی چۆنە، ئەو حاڵەتانە، حاڵەتێکی موحەدەد هەیە بەدەر لە قەوانینی عێراقی لە زەمانی بریمەر هەندێك کەس مەحکوم کراوە، ئەوە دەبێت بە پرۆژەیەکی خاص ئەو حاڵەتانەی چارەسەر بکرێت، نەك لێرە، لیژنەی قانونی و ئەوانە شارەزان لەو مەوزوعەدا پرۆژەیەك حازر بکەن و چارەسەری ئەوە بکەن، ئەگەر لە زیمنی ئێرە داخیلی بکەن ئالۆزی دەکات و تێکەڵ و پێکەڵیشی تێدا پەیدا دەبێتن، ئەو حاڵەتە تایبەتە باشترە بە پرۆژەیەکی خاص موعالەجە بکرێتن، کاك سالم فەرموو.

بەڕێز سالم محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

رەئیا من ئەڤ کەمکردنا شامل بت چ ئیستیسنای تێدا نەبێت، هەمیان بگرێت باشترە، ئەوێ قاتل یەکێ بکوژت دێ ئەڤرۆکە دەچێتە مالێ خۆ، یەدی بەس ئیستیفادە نەهێتە خوارێ دەھ دیناری دزیە، ئەوی دیکە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سالم ئەو لە (30٪)یە جارێکی تر شەرحی دەکەم دوو شت، یەکێکیان ئەوانەی کە موسالّەحەیان نەکردووە، دەیانگرێتەوە، هەمان ئەو مەحکومانەی کە موسالّەحەیان نەکردووە یەك دەیانگرێتەوە، ئەوانەی ئەو تاوانانەی خوارەوەیان نەکردووە دەیانگرێتەوە، کە لە ماددەی پێنج هاتووە کە لە یەك و دوو و هەتا دە پێشنیاری لیژنەیە، لەبەر ئەوە زۆر وازیحە، عەفو عامەکە ئەوەی موسالّەحەی دەکەن شەرح کرا دەنگمان بۆدا، ئەوەی موسالّەحە ناکەن لە (30٪) تەخفیز بکرێت، یەعنی زۆر شتێکی وازیحە، کاك حاتەم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وابزانم کەمێکیش باس کرا، ئەوانەی لە ئیعدامەوە حوکمەکەیان بۆتە سجنی ئەبەدی، ئەوە پرسیارەکەمە ئەو لە (30٪)یە شمولیان دەکات لە تەخفیفی حوکمەکەیان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باوەڕ ناکەم، شمولیان ناکات وا نییە کاك عەونی، کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی من ویستم عەرزی جەنابتان بکەم کاك ئاریز باسی لەسەر کردو کاك عەونیش تەلیحێکیدا، چونکە لێرە فەراغێکی قانونی لەسەر ئەو کەسانەی حوکمی هەتاهەتاییە، ئەوە دیارە بڕیارتان لەسەر ئەوەیە کە بە مەشروعێکی تر بێتن، چونکە پێویستە ئەوانیش سوود لەو عەفوە وەربگرن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، وابزانم موناقەشە تەواو، کاك مەلا سەعدەدین فەرموو.

بەڕێز ملا سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لێرە باسی ئیفراجی شەرتی هاتووە، ئیفراجی شەرتی ئەو کەسانە ناگرێتەوە، کە موشەریعی عێراقی باسی دەکاتن، لە ئوسولی مەحاکماتی عەسکەری، ئەوانەی کە لەسەر جلکی عەسکەرییەنە، چ پێشمەرگە بێت، یان سەر بە جلکێکی عەسکەری بێت، ئەو ئیفراجی شەرتی نایانگرێتەوە، دواییّ لە دائیرەی چاکسازی ئەو نەوعە چاکسازیە ئیسلاّحیە لێرە نییە، تاکو قانونی ئیفراجی شەرتی بەسەردا تەتبیق بکەیت، کە موتابەعەی سجنەکان بکرێت، ئایا ئەخلاقی چاك بووە، یان چاك نەبووە، لەگەلّ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوانە حالّەتێکی وجودی هەیە ئێستا لە هەموو مەحاکمەکان، ئەو ماددەیە دەخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەلّدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەلّدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەکەی تر.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سێیەم بووە بە ماددەی چوارەم.

ماددەی چوارەم: رێکارە یاساییەکان بەشێوەیەکی گشتی رادەگیرێن، لە قۆناغی لێکۆلّینەوەو دادگایی کردن لە گشت ئەوتاوانانەی رووبان داوە پێش دەرچوونی ئەم یاسایە، ئەگەر ئاشتەوایی کرابێت، یان بکرێت، لە نێوان لایەنەکانی لەبەردەم دادگا، جگە لەو تاوانانەی بەدەر کراون لەحوکمەکانی ئەم یاساییەو کە لە ماددەی یەکەمدا هاتوون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی خۆی ئەو ماددەیە من پێم وایە زیادە، تۆ عەفو دەردەهێنی لەسەر ئەو کەسانەی کە حوکم دراون، باشە بۆ باسی مەوقوف دەکەیت، ئیجرائات بۆ رابگیرێت، من مەترسیەکەم لەوە دابوو ماددەی پێنجەم لە ئەسلّدا ئیستیسنائەکان ئەوە نەکاتن، کاك عەونی دەلّێت لە هەموو قەوانینی عەفوی عام بەو صیغەیە هاتووە، شەرحی کرد با بۆ ئێوەش شەرحی بکات، فەرموو کاك عەونی پێشنیاری سێ لیژنەکە بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة: توقف الأجراءات القانونية بشكل نهائي في مرحلتي التحقيق والمحاكمة في جميع الجرائم الواقعة قبل تاريخ صدور هذا القانون اذا تمت او تتم المصالحة بين أطرافها أمام القضاء.

بۆ زیاتر تەوزیح کردن، تەبعەن کێشە هەیە لەوانەیە ئێستا لە مەرکزی شورتە، یان لە محکەمەیە، یان لە پێش حاکم تەحقیقە، یان لە موحاکەمەیە، بەلأم قەراری مەحکەمەی لەسەر دەرنەچووە، ئەوانە ئیجرائاتی قانونیان لەسەر رادەگیرێت، حوکم دەرنەچووە ناتوانین بڵێین مەشمولن بە عەفو، لەبەر ئەوە ئەو عیبارەتە بەکار دێت، چونکە عیبارەتێکی قانونی دەقیقە، (تقف الاجراءات)، لەبەر ئەوەی مەحکوم نینە، موتەهەمن، مەعلوم نییە عەجەبە ئیفراج دەکرێن، ئیدانە دەکرێن، ئەو قەزایانەش مەشمولن بە شەرتێك موسالّەحەی لەگەڵدا بێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك غەفور قسەی هەیە.

بەڕێز غفور طاهر سعید مخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من لەگەڵ بوونی ئەو ماددەیە نیمە لەو یاسایە، لەبەر ئەوەی کەسێك دزی کردووە، کەسێك پیاوی لێ کوشتووی، یەعنی یەکسەر تۆ هەموو شتێك رابگریت، راستە ئەگەر موسالّەحە کرا بێت، بەس تۆ هەموو شتێك رادەگریت، یەعنی تەحقیق رادەگریت، مەحکەمەی رادەگریت، مەشمولی دەکەیت بەوە، هەیە سێ سالّ پێش ئێستاکە شەخسیشی لێ کوشتووە، تازە دەگیرێتن، هەیە سالّێك پێش ئێستا دزییەکی لێ کردووی، ئێستا دەگیرێتن، یەعنی بەڕاستی ئەوە رەوای حەق نییە، ئەگەر بکرێتن ئەو ماددەیە ئیلغا بکرێتن، من پێشنیاری ئیلغا بوونی ئەو ماددەیە دەکەم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە بیدایەتەوە خۆشم رەئیم وابوو، بەلأم لیژنەی قانونی کە ئەو تەوزیحەیان دا، بەتایبەتی لەوەی کە ماددەی پێنج، یەعنی ئەو ماددانەی پێشتر ئەوەی کە ئێستا خوێندیەوە، ئەو قەزایانەی خوارەوە ناگرێتەوە (ئیرهاب، قەتلی ئەجنەبی، سەریقە، موخەدەرات....) نایانگرێتەوە، کەواتە ئەوانەی خەتەرن لەسەر کۆمەڵگا نایانگرێتەوە کە هاتووە، بێجگە لەوەش کە پێشنیارێکی تر هەیە ئیزافەی بکەن، کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی ماددەکە زۆر مەنتیقی و زۆر سەلیمە بە قەناعەتی من، لەبەر ئەوەی ئێمە مەحکومان عەفو کردووە بەو ئیستیسنائاتەی کە هاتووە تەبیعییە، مەوقوفیش عەفو بکەین بە دوو شەرت، یەك/ موستەسنا بێتن، دووش/ موسالّەحەی تیا بێت، ئەوانە زۆر تەبعییەو زۆر ئیعتیادییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو دوو شەرتە وازیحە لەبیری نەکەین زۆر شتەکان رێك و پێك هاتووە، بەلأم کە هاتینە سەر ماددەی پێنج دەبێت هینەکەی بگۆڕین، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەکەی تر، هەر

له زیمنی ئەوە دوێنێ تێدا نەبووە، بەڵام ماددەیەکی تر پێشنیارە لە لایەن هەرسێ لیژنەوە خراوەتە ئێرە، ئەو پێشنیارە تازەیە کە لە ئەسڵی پرۆژەکەدا نییە بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة: يعفى عفواً عاماً المحكومون وتوقف الاجراءات القانونية بحق المتهمين في جرائم المخالفات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ماددەیەی کە خوێندرایەوە لە لای منیش روون بۆوە، کە پێشتر لە لام روون نەبوو، ئەو موخالەفاتە کێ دەگرێتەوەو چەندە مەحکومیەتیان، بەپێی قانون ئەو جەریمەی پێی دەڵێن موخالەفە ئەوەی لە بیست و چوار سەعات دەست پێ دەکات تا سێ مانگ، غەرامەکەشی لە سی دینار و ئەمانە، یەعنی شتێکی بەسیتە و هیچ نییە، من وامزانی رەنگە موخالەفاتی قانون چوار سالْ و ئەوانە بێتن، بۆیە ئەگەر سێ مانگ بێتن تەحصیل حاصلەو شتێکی تەبیعیە، لە قانوندا شەرحی کردووە موخالەفات حوکمەکەی، بۆیە شتێکی تەبیعیە، ئەگەر موناقەشەتان نەبێتن دەیخەمە دەنگدانەوە، بەڵێ عەفو عام بگرێتەوە لەبەر ئەوەی موخالەفاتەکان ئەوەلەن حوکمەکەی لە سێ مانگ زیاتر نییە، خاتوو ڤیان دەنگی بۆ مەدە چی تێدایە، ئەو ماددەیە (يعفى عفواً عاماً المحكومون وتوقف الاجراءات القانونية بحق المتهمين في جرائم المخالفات)، جەریمەی موخالەفات حوکمەکەی، غەرامەکەی چەند دینارێکە و حوکمەکەشی سێ مانگە، بەپێی ئەوەی تێگەیشتم لە برادەران حەددی ئەقصای سێ مانگە وایە کاك شێروان، کاك شێخەڵاْ نوقتەی نیزامت هەیە فەرموو.

بەڕێز شێخ الله ابراهيم شێخ الله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە حوکمی سێ مانگ بە بەر عەفوی بکەوێت، من پێم وایە عەفوەکەی زۆر سووك دەکاتن، واتا لە قیمەتی عەفوەکە کەم دەکاتەوە، کەسێك سێ مانگ حوکم بدرێت و عەفوی عامی بۆ دەربچێت پێم وایە لە جێی خۆی نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی لە حەقیقەتدا وجهەی نەزەرە، بەڵام وجهەی نەزەرێك هەیە دەڵێت تۆ عەفوت دەرکردووە، هەیە سێ مانگ حوکم دراوە، دە رۆژە گیراوە دەڵێت من سێ مانگ حوکم دراون ئەو عەفوە نامگرێتەوە، یەکی تریش قەتلی کردووەو موسالّەحە هەی لە پێش چاوی دەردەچێت و ئەویش زەق زەق تەماشای دەکات و هیچی پێ ناکرێت، بۆیە ئەوە وجهەی نەزەرە، ئێستا دەیخەمە دەنگدانەوە پێشنیاری لیژنەی قانونی و لیژنەی ناوخۆ و لیژنەی مافی مرۆڤ، کە ئەو ماددەیەیان ئیزافە کردووە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، تکایە ماددەکەی تر.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة: لا تسري احكام المادتين الأولى والثالثة والرابعة من هذا القانون على مرتكبي الجرائم التالية:

1- الإرهاب.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەگەڵ لیژنەی قانونی کەوتینە موناقەشە، ئەو ماددەیەی کە دەڵێت ئەو ماددانەی سەرەوە حوکمەکە نایانگرێتەوە، ئێمە پێمان وایە هەموو ئەوانەی لەسەرەوە دەنگمان بۆدا، ئەو جەریمانەی لە خوارەوە هاتوون نایانگرێتەوە، چ عەفوەکە، چ عقوبەی ئیعدامەکە بۆ موئەبەد، چ لە (30٪)یەکە، ئەوانە نەیانگرێتەوە، یەعنی لە (30٪)یەکەش، ئەگەر یەکێك ئیرهابی کردبێت نەیگرێتەوە، لیژنەی قانونیش موقتەنیعە بەوە، بۆیە پێشنیارەکە بخوێنەوە، دەتوانی بڵێن واباشترە (لاتسري احكام هذا القانون على مرتكبي الجرائم التالية) بە موتەلەقی، ئەوە باشترە، ئینجا حاڵەتەکان بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة: لا تسري احكام هذا القانون على مرتكبي الجرائم التالية:

1- الإرهاب.

2- قتل الأجانب العاملين في الاقليم.

3- القتل المقترن بالسرقة.

4- الأتجار بالمخدرات.

5- الجرائم الماسة بأمن الأقليم الداخلي والخارجي.

6- اختلاس أموال الأقليم.

7- التزوير في المحررات الرسمية المتعلقة بأقتصاد وأمن الأقليم.

8- تزوير وتزيف العملات.

9- الرشوة.

10- الاغتصاب واللواطة والزنا بالمحارم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە کاك عەونی بیکە بە (اولاً وثانياً) لە جیاتی یەك و دوو، مام خورشید نوقتەی نیزامت زۆرە فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کە مەوزوعی ئەحداس هاتە گۆڕێ داوامان کرد لە زیمنی عەفوەکە بێت گوێتان نەدایێ، بەڵام چەند تەئکید دەکەمەوە لە خوشك و برایان و جەنابیشت، مەسەلەی ئەحداس عومری شازد ساڵە، یان حەڤدە ساڵەی

ئەگەر سوڵح نەکرێت ئەوە بۆ تاریخیش دەڵێم کارەساتی لێ دروست دەبێت، بۆیە ماددەیەك لێرە ئیزافە بکرێت کە ئەحداس عەفو بیگرێتەوە ئەوانەی کە سوڵح دەکرێن، لێرە ماددەیەك ئیزافە بکرێت، چونکە کارەساتی لێ دروست دەبێت، چونکە کابرایەك تەمەنی شازدە ساڵە، یان حەڤدە ساڵە قانون نایگرێتەوە، بەڵام سبەی دەکوژرێت لە جادەی، بۆ ئەوەی هەژدە ساڵە دەیگرێتەوە، بۆ ئەوی ناگرێتەوە کە تەمەنی حەڤدە ساڵە، ئەمە خراپە، مادام وایە ئەوانەش لە ماددەیەك جێی بۆ بکەنەوە، کاریسەی لێ دروست دەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە تەواو بوو کاك خورشید جێی نابێتەوە لێرە، چونکە ئەحداس بەردەوامن و جەریمەی بەردەوام دەکەن، ناکرێتن ئێمە بە تەوەقوعات هین بکەین، ئەو دە حاڵەتە ئیستیسنا کراوە زۆر بە دیقەتیش ئیستیسنا کراوە، ئەو جەریمانە هەمووی جەریمەی خەتەرن لەسەر کۆمەڵگا، لەسەر ئەمنی هەرێم، لەسەر هاوولاتی، خەتەرن لەسەر ئیقتیصادی ولاتەکە، لەسەر پرنسیپی ئەخلاقی، کە هەموو خەڵك دەگرێتەوە، بۆیە ئیستیسنا کراون و ئەو جەریمانەی کە ئاماژەیان پێ نەکراوە، پێشتر هەندێك قسە کرا لەسەر ئەو مەوزوعە، ئەگەرچی نەهاتبووینە سەر ماددەکە، سۆزان خان ئەوەی ئیقتیراح کرد جەرائیمی شەرەفیش بگرێتەوە، برادەرێك وابزانم کاك عەبدولڕەحمان بوو گوتی ئەمنی داخیلی و خارجی چیە، کێی تر دەیەوێت قسەی بکاتن ناوی بنووسم، کاك ئاریز فەرموو.

بەڕێز ئاریز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەك/ پشتیوانی لە پێشنیارەکەی سۆزان خان دەکەم، دوو/ پێم وایە لە ئیستیسنائات تەنیا خاڵی یەکەم بمێنێت، دووەم بمێنێت، پێنجەم بمێنێت، دەیەم بمێنێت، ئەوانی تر ئەوەندە ئیستیسنا نەکرێن، چونکە لەسەر ئیختیلاسی ئەموالی دەوڵەت ئەو هەموو کەسە بگیرێن، بەڕاستی رەنگە سجنەکانی کوردستان بەشی چارەکی ئەو هەموو خەڵکە نەکات، خەڵك هەیە زۆر ئیختیلاس دەکاتن و ناگیرێتن، کەمێکیش گیراون رەنگە ئەوانیش مەبەستم ئەوە نییە ئەو نوقتەیە، بەڵام بەشێکی زیاتریش ئەو خەڵکە شمول بکاتن، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من ئیستیغراب دەکەم لە پێشنیارت کاك ئاریز، ئێمە باسی شەڕی گەندەڵی دەکەین و قانون دەردەهێنین بۆ ئەو کەسانەی موتەهەمن بە گەندەڵی و ئیختیلاسی کردووەو تەزویری کردووە، ئەوە گەندەڵییە، دواییێ ئەوە حەقی عامە مومتەلەکاتی حوکمەتە، تەوزیری عوملات، چۆن تەخریبی ئیقتیصادە، یەعنی لەگەڵ تەسریحات و بۆچوونی تۆ زۆر تەناقوزە ئەوە، کاك کەریم فەرموو.

بەڕێز کریم مجید شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە تاوانی بازرگانی ماددە بێهۆشکەرەکان ئەوانەی حوکم دراون، بەلأم هەندێ کەس بە تاوانی ماددەی بێهۆشکەر حوکم دراوە، بەلأم بازرگانی پێ نەکردووە، بەشێوەی تر بەکاری هێناوە، ئەوانە چارەنووسیان چیە، بۆ دیاری نەکراوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

عقوبەی تاجیر بەپێی قانون ئیعدامە ئەوەی تێیدەگەم، بەلأم ئەوەی تیجارەتی پێ نەکردووە کەمتر وا نییە، لێرە دەڵێت ئیستیسنائەکە بۆ ئەو کەسانەیە کە تیجارەتی موخەدەراتیان کردووە، نەك تەعاتیەکە، تەعاتیەکەش شمولی دەکات، لە (30٪)یەکە شمولی دەکات، کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە دوێنێ هەرسێ لیژنە دانیشتووین، بەڕاستی موتەفیق بووین لەسەر ئەوە هەموومان، تەنها خاڵێك هەبوو لەوێ، بۆیە من لێرە باسی دەکەم، ئیزافە بکرێتە سەر ئەو ئیستیسنائانەی کە شمولی نەکاتن ئەو مەحکومانەی لە زروفێ وەك ئەمرۆدا کە ئافرەتێك دەکوژن لە پەنای شەرەف و غەسلی عار، بەڕاستی حەق نییە شمولی بکاتن، ئێمە کۆمەڵگایەکی سەرەتایین دەمانەوێت بینای دەوڵەتێکی دیموکراتی بکەین، نیزامێکی دیموکراتی نوێ بکەین، دەمانەوێت دەوڵەتێکی قانونی بێت، غەسلی عار دەعم کردنی بەم تەریقەیە، لە کاتێکدا زۆربەمان دەزانین ئەوەی لە پەنای ئەمە دەگیرێت، بەڕاستی کەم دەگیرێت و لە پەنایەکی تر چارەسەر دەکرێت باشترە ئەم ئیستیسنائەش ئەمە بگرێتەوەو دەرنەچێت لێی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەلأم تکایە لەو مەوزوعە تەنیا بڵێ پشتگیری لە رەئیەکەی سۆزان خان دەکەم، یان لەمەودوا بڵێن پشتگیری لە رەئیەکەی سۆزان خان و کاك دلێر دەکەم، کاك ئاریزیش وای گوت، کاك دلێر تۆ لە لیژنەکە رەئی خۆت تەرح کردووەو سەری نەگرتووە، لێرە وەکو ئەندام پەرلەمان رەئی خۆت تەرح دەکەیت و ئەندامانی پەرلەمان ئەگەر رەئیان زۆرینە بێت دەبێتە پێشنیار، دکتۆر دلێر فەرموو.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من جگە لەوەی پشتگیری لە بۆچوونەکانی سۆزان خان و کاك دلێر دەکەم، پێم وایە لەو هەلاوێردکردنە ئیستیسنائاتانە دەبێت خاڵێکی تریشی بۆ ئیزافە بکەیت، ئەویش ئەو کەسانە نەگرێتەوە کە ئەصحابی سەوابیقن، کە پێشینە تاوانێکیان کردووە، نەخێر تێیدا نییە، دەڵێت جارێکی تر ئەو کەسەی کە سوودمەند بووە لە عەفو، من مەبەستم ئەوە نییە، کە کەسێك سوودمەند بوو بێت لە عەفوێکی تر، من مەبەستم ئەوە تاوانبارێك تاوانێکی کردووە، ماوەی سزایەکەی تەواو کردووەو جارێکی تر تاوانێکی تر

دەکاتەوە، دێتەوە بەندیخانەو زیندانی دەکرێتەوە، لەوێ ئەم عەفوە نابێت بیگرێتەوە، ئەو کەسەی سەوابقی هەیە، کە پێشینەی هەیە لە تاوان کردندا، نابێت یەکێك لە سەبەبەکانی مەحکەمەو سزادان بریتییە لە ئیسلاّح کردن، مانای وایە ئەو کەسە بە زەحمەت دەتوانێت بگەڕێتەوە بۆ کۆمەڵ، بۆیە پێویستە خاڵێکی تر ئیزافە بکرێت ئەویش ئەو کەسانەی کە سەوابقیان هەیە و تاوانیان کردووە، ئەم کەسە ئەو عەفوە نایگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خاتوو تافگە فەرموو.

بەڕێز تافگە محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بە ئەحداس من تەئکیدی دەکەمەوە هەندێك لە خاڵەکان پێویستە بنووسریت، یەعنی پێشنیار دەکەین بنووسرێت، جگە لە ئەحداس مەسەلەن ئەوانەی کە ئەحداس پێی هەڵدەستنەوە ئەو تاوانانە، هەندێکیشیان تەعاتی موخەدەرات دەکەن، کە بەڕاستی وەکو ئیشارەتیان پێدا ئیتجار نییە، تەعاتییە، ئەوە دەیانگرێتەوە، بەڵام هەندێکیان بۆ نموونە لە حاڵەتی لیواتە ئەوانەی کە ئەحداسن گیراون، جگە ئەحداسیان بۆ زیاد بکرێت، بەڕاستی من پێم باشە و بە زەروری دەزانم، خاڵێکی تریش من پشتگیری لە پێشنیاری ئەو خوشك و برایانە دەکەم کە ئیشارەتیان بە دافعی شەرەف کرد ئەوەش زیاد بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێم وایە هەر ئەحداس خۆی نایگرێتەوە، ئەگەر حەدەس بێت حوکمەکە فەرقی هەیە هەر لە ئەساسدا، خۆی لە ئەساسەوە ئەگەر حەدەس بێت عقوبەکەی نیوەی وەردەگرێت.

بەڕێز تافگە محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

عەفو، چونکە ئیشارەت درا ئەو قانونە ئەوانە ناگرێتەوە، لەو قانونەش لە ماددەی یەکەمدا باس لە حەدەس کراوە، کەواتە (ماعدا) ئەحداسی بۆ زیاد نەکرێت تەحصیل حاصل دەیگرێتەوە بە رەئی ئێمە، ئێمە وای تێگەیشتووین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆرە شوکریە فەرموو.

بەڕێز د.شوکریە رسول ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من پشتگیری لە رەئیەکەی سۆزان خان دەکەم، بەڵام هەندێك شت لە لای من دروست بووە، حەز دەکەم بەڕێزێك، یان کاك عەونی وەڵامم بدەنەوە، هەندێك شت بخرێتە کامەیانەوە، لەمانە حیساب بکرێت، یان لە شوێنێکی تر، لەم ماوەیە لە سلێمانی چەند ژنێك دەرمانیان دەرخواردی چەند کەسانێك

داوه، ئەوە بوو بە پەلە براون، ئەمە دەچێتە چ خانەیەکەوە. خاڵێکی تریش دەرزی لێدان، یاخود ژەهرکردنە ناو خواردن. خاڵێکی تریشم هەیە، ژن و کچ فرۆشتن هەیە، کە ئێستا چوومەتە چاکسازی ژنێکم بینی گوتی وەڵاڵ مێردەکەم منی فرۆشتووە بە چوار سەد هەزار، ئەو پیاوەکەی تریش هەر فرۆشتوومی، ئێستا نازانم منیان لەسەر چی گرتووە، ئەمە لێرەدا، سووتانی عەمدیش کە زۆر جاران دەکرێت، ئەمە دەچێتە چ خانەیەکەوە، حەز دەکەم بەڕێزتان بۆمان روون بکەنەوە، لەم ماوەیەدا پیاوێك بەنزینی کردۆتە ژنەکەی، ئەمە دەچێتە چ بابێکەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە ئەگەر ئێمە بچینە ناو ئەو تەفاسیلەوە، ئەی حاکم ئیشی چیە، ئەو هەموو قەوانینە هەیە، قانونی عقوبات هەیە، کە حاکم حوکم دەکاتن هەموو ئەو قانونانەی لەبەرچاوە، (406) ئەوەی کە دەرمانی ژەهراوی ئەو سزایە دەیگرێتەوە، سۆزان خان ئەگەر هەر هەمان مولاحەزەیە، بڵێ مولاحەزەکەم گوتراوە، باشە سوپاست دەکەین، خاتوو سارا.

بەڕێز سارا خضر پیروت:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە منیش هەر پشتگیری لە زیاد کردنی تۆمەتی کوشتنی ژن دەکەم بە تاوانی شەرەف، لەبەر ئەوەی داواش لە ئەندامان دەکەین کە پشتگیری بکەن لەو رەئیە، چونکە ئەوە دوو یاسامان هەیە لە پەرلەمان پێشتر یاسای غەسلی عار کراوە، بڕیاری ژمارە 59 کە لە ئیدارەی سلێمانی دەرچووە، ئەوانەش هەر پشتیوانین بۆ ئەو رەئیە، زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆر رەمەزان فەرموو.

بەڕێز د.رمضان عبدالرحمن رضا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە ئیستیسنائەکان باسی ئیرهاب کراوە، قەتلی ئەجانیب و جەریمەی (الجرائم الماسة بأمن الاقليم الداخلي والخارجي) هەر لە زیمنی ئیرهابدایە، خاڵێکی تریش ئیختیلاسی ئەموالی ئیقلیم و ئەموالی عامە (والسرقة)، جاری وا هەیە سەریقەی ئەموالی عامەیە، یان ئیختیلاسیەتی، ئەوانە بەم شێوەیە ئیختیلاسی ئەموالی عامە (اختلاس وسرقة الاموال العامة). بەنیسبەت ئەحداسیشەوە کە ئێمە دەڵێین ئیستیسنا بکرێت، زۆر لەو حەدسانە هیچ شوێنێکیان نییە، ئێمە مەبەستمان لە گرتن عقوبەیە، ئیسلاحە، حیمایەیە، ئێمە کە ئەوانەمان بەردان، ئایا ئەو روکنانەی ترمان بۆ دابین کردوون، حەدەسێك دوو مانگ لەسەر جەریمەیەك گیراو دێتەوە ناو جادە هیچ شوێنێکمان بۆ دابین نەکردووە، ئیسلاحەکەی تیا بکەین و زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆرە رۆژان فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیەکەم دەبارەی بڕگە شەشی ئەم ماددەیە، کەوا ئیختیلاسی ئەموالی ئیقلیم، لەبەر ئەوەی وشەی ئیختیلاس هەموو جۆرە دزییەك ناگرێتەوە، هەمیشە وشەی سەریقە زیاد بکرێت، ئەموالی ئیقلیمیش بکرێتە ئەموالی عامە، واتا بڕگەکە بەو شێوەیەی لێ دێت (اختلاس وسرقة الاموال العامة)، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مولاحەزەکەی (اختلاس وسرقة الاموال العامة)، خاتوو ڤیان فەرموو.

بەڕێز ڤیان سلیمان حاجی بشار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیەکەم لە لایەن سارا خان و دکتۆر دلێرەوە گوترا، سوپاسی دکتۆر دلێریش دەکەم، تکا لە هەموو ئەندامانیش دەکەم، کە پاڵپشت بن بۆ ئەوەی غەسلی عاریش نەگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ماموستا فەتاح نەقشبەندی فەرموو.

بەڕێز فتاح عبدالله نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من یەك پرسیار دەکەم پێشتر لە لیژنەی قانونی، دوایێ لە جەنابتان، پێم وایە ئەو وشەیە لە فەقەرەی دە (الاغتصاب واللواطة والزنا بالمحارم)، کە دەڵێت (بالمحارم) مانای وایە غەیری مەحاریمەکە فەقەرەیەکی خراپە، ئیجازە پێدانە، جا بۆیە من داوا دەکەم غەیری مەحاریم یەعنی چی؟ هی ئەو چیە؟ لیژنەی قانونی چ چارەسەرێکی بۆ داناوە بۆ غەیری مەحاریم، ئەگەر وشەی مەحاریم لابببەین (والزنا حسب الشروط كما جاء في الشريعة الاسلامية) مەحاریم و غەیری مەحاریمش دەگرێتەوە بە شروتی خۆی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك غەفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی وەك تێبینی دەکرێت لە کوردستان دیاردەی دزی بۆتە دیاردەیەکی بەربلاّو، ئێستاکە ڕۆژانە سەیارەی خەڵك دەدزرێتن، ماڵی خەڵك دەدزرێتن، یەعنی حەق وایە ئێمە لێرە نەك هەر (القتل مقترن بالسرقة)، نەخێر، هەر سەریقەی وەکو خۆی وەکو فەقەرەیەك داخیل بکرێت، لە دوای (القتل مقترن بالسرقة) بنووسرێت (السرقة)، یەعنی تاوانی دزیش، لەو قانونە ئیستیسنا بێت، عەفو نەیانگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك غەفور عەفوی عام نایانگرێتەوە، هەر لە (30٪)یەکە دەیانگرێتەوە، دزی عەفوی عام نایانگرێتەوە، بەڵکو لە (30٪) دەیانگرێتەوە.

بەڕێز غفور طاهر سعید مخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی ئەوەی لە مەحکەمە رادەوەستێت و بە حوکمدان رادەوەستێت، ئەوە دەیانگرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەم ئیستیسنایە کە باسی لەسەر کراوە، جەرائیمی ئیرهاب باسی لەسەر کراوە، جەرائیمی ئیرهاب و قەتلی ئەجانیب و جەرائیمی ماسە بە ئەمنی دەولە، من پێم وایە هەرسێکیان لە یەك فەقەرە لە زیمنی فەقەرەی یەکەمدا کۆ بکرێتەوە.

بەنیسبەت جەرائیمی (تزویر في المحررات الرسمیة المتعلقة بأقتصاد وامن الاقلیم) لەگەڵ فەقەرەی هەشت کەباسی تەزویر و تەزیفی عوملات دەکات، ئەگەر بێتو ئێمە بێین سەیری بکەین، شەرت نییە، ئەو تەزویرە بێت تەئسیر بکاتە سەر ئیقتیصاد و ئەمنی ئیقلیم، هەندێك جار خەڵك تەزویری هەویەکی ئەحوال مەدەنی دەکات، بۆ ئەوەی ناوەکەی خۆی بگۆڕێت، یان پێ بچێتە خاریج ئەوە دەگیرێت، ئەو هەویە نە تەئسیری لەسەر ئیقتیصادی ئیقلیم و ئەمنی ئیقلیمە، ئەگەر بێتو ئەو تەزویرە تەئسیری لەسەر ئیقتیصادی ئیقیلیم بکات، ئەوە لە تەزویری سەندانی مالی و ئەوڕاقی مەسەرەفی لە ماددەی (281)کە، لە فەقەرە هەشتدا لێرە باسی لەسەر کراوە بە وازیحی هاتووە، مانای وایە ئەم تەزویرەی لە موحەرەڕاتی رەسمی دەمێنێتەوە، قەسامی شەرعی هەر موحەریرێکی رەسمیە، هەویەکی ئەحوال مەدەنی هەر موحەریرێکی رەسمیە، شەرتیش نییە تەئسیر بکاتە سەر ئیقتیصاد و ئەمنی ئیقلیم، من پێم وایە برادەرانی لیژنەی قانونی بە نەزەری ئیعتیبار وەربگرن، ئەوەی کە تەئسیر لەسەر ئەمنی ئیقلیم دەکات، راستە لە فەقەرەی هەشت هێناویەتی تەزویر و تەزیف، تەزیف بۆ مەسکوکەکەیەو تەزویرش بۆ ئەوڕاقی مەسەرەفی و سەندانی ماڵییە، یەعنی بە تەئکید ئەمە تەئسیر لەسەر ئەمنی ئیقلیم دەکات، ئەمە بە رەئی من بۆ ئەم ئیستیسنائانە فەقەرەیەکی تر ئیزافە بکرێت، ئەگەر برادەرانی لیژنەی قانونی پێیان باش بێت، ئەوانەی کە گەڕاونەتەوە بۆ جەریمەو مەشمولن بە عەفوی خاص و عام، تەنیا عام نا، بە عەفوی خاص و عام، ئەوانیش بچنە ئەو ئیستیسنائانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عوسمان فەرموو.

بەڕێز عثمان احمد حمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سێ قسەم هەبوو هەرسێکیان کران، بۆیە نامەوێت دووبارەی بکەمەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێخەڵڵا فەرموو.

بەڕێز شێخ الله ابراهیم شێخ الله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە بڕگەی هەشت و نۆ بکرێتە یەك بڕگە، باشترە لەوەی بە دوو بڕگە بنووسرێت، بنووسرێت تاوانی بەرتیل و گزی دەرکردنی پارەی قەڵب، ئەوە کورت کردنەوەیەکی باشە.

دووەم/ پتشگیری لە رەئیەکەی کاك دکتۆر دلێر دەکەم، کە تاوانباران جارێك عەفوی عامیان بۆ دەرچووە، جارێکی تر کە گیرانەوە عەفو شمولیان نەکات.

سێیەم/ لە بڕگەی دە کە دەڵێتن (تاوانی سێکسی بەزۆر و منداڵبازی و زینا کردن لەگەڵ مەحەرەمان)، من پێم وایە منالّبازی وشەیەکی نابەجێ و ناشیرینە، ئەدەبیەن لەناو یاسایەکدا بنووسرێتن، ئەگەر بڵێن تاوانی سێکسی بەزۆر و زینا لەگەڵ مەحرەمان هەمان مانا دەگەیەنێت، وشەی منالّبازیەکە لەسەری لابدەن، سێکسی مانای خۆی هەیەو دیارەو بۆچی بەکار دێت، لەگەڵ هەموو کەسێکە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری لە رەئیەکەی تافگە خان دەکەم، سەبارەت بە ئیستیسنا کردنی ئەحداس، پتشگیریش لە رەئیەکەی دکتۆرە رۆژان دەکەم سەبارەت بە ئیختیلاس و سەریقەی ئەموالی عامە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆرە هالە فەرموو.

بەڕێز د.هاله سهیل وادی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بە فەقەرەی چوار (الاتجار بالمخدرات) پێشنیار دەکەم (الاتجار بالمخدرات والسموم القاتلة)، پتشگیریش لە رەئیەکەی سۆزان خان و کاك دلێر دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خاتوو گوڵناز فەرموو.

بەڕێز گوڵناز عزیز قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ڕەئیەکەی من گوترا، پشتگیریش لە ڕەئیەکەی کاك دلێر و برادەران دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاك زانا.

بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەندێ موناقەشەشم هەبوو لە لیژنەی قانونی و بۆ لیژنەی مافی مرۆڤیش ڕەئیەکمان تەبەنا کرد لەسەر ئەو مەوزوعە، نوێنەریشمان لەوێ نازانم، وابزانم بەسەر چووە باسی نەکراوە، من لێرە دووبارەی دەکەمەوە، ئێمە تەئکیدمان لەسەر ئەوە کرد ئەو ئیستیسنائانە ئەحداس نەگرێتەوە، هەروەها تەخفیزەکە موتەلەق بێت، ئەوە بۆ عەفوان عەفو ناکرێن، بەس تەخفیزە، با ئەو ئیستیسنائاتانە نە بۆ تەخفیزەکە بێت، نە بۆ ئەحداسەکە بێت، من پێشنیار دەکەم موقەدیمەی ماددەکە بەم شێوەیە بێت (لاتسري احكام الفقرة اولاً من المادة الاولى والمادة الثانية والمادة الثالثة من هذا القانون على مرتكبي الجرائم التالية)، ئەوە لە لیژنەی مافی مرۆڤ ئەو ڕەئیەمان تەبەنا کرد، تەخفیزەکەش ئیستیسنائەکەی تێدا نەبێت، ئەحداسیش تەنیا مەرجی موسالّەحەی تێدا بێت و ئەو ئیستیسنائانە نەیگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزانی چیە، ئەو مولاحەزەیاندا لەسەر ئەحداس و ئەوانە، خۆی بە مەنتیق و قانون حالّەتێکە مەنتیقی خۆی هەیە لە ناحیەی ئینسانیش هەروا، بەلاّم دەبێت ئێمە مولاحەزەی ئەوە بکەین، کە زۆر لەو ئیرهابیانە ئەحداس بەکار دەهێنن، چواردە سالّە، پازدە سالّە، ڕاستە خۆ موجریم نییە، جارێ هەتا یازدە سالّی حوکم نایگرێت بەپێی قانون، کاك عەونی بۆیان شەرح بکە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت ئەحداس لە کوردستان قەرارێك لە پەرلەمان دەرچووە، ئەو مندلاّنە، ئەو نەوجەوانانە هەتا تەمەنیان نەبێتە یازدە سالّ ئیجرائاتی قانونیان لەگەلّ ناکرێت، ئەوە یەك.

دووەمین/ ئەحداس ئەگەر ئیحالەی مەحکەمەی کرا، ئەگەر تاوانێکی کرد، ئەوەلەن حوکمی ئیعدامی لەسەر نییە، ئەگەر موحاکەمە کرا بە هەر تاوانێکی گەورە لە پازدە سالّ زیاتر حوکم نادرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یەعنی هەر لە ئەساسەوە نیوەی عقوبەیە، کوردستان خان فەرموو.

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (6)

سێ شەممە رێکەوتی 2007/4/10

کاتژمێر (11)ی سەر لە بەیانی رۆژی سێ شەممە رێکەوتی 2007/4/10 ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز عەدنان رشاد مفتی سەرۆکی ئەنجومەن و, بە ئامادەبوونی بەڕێزمحمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی) جێگری سەرۆك و, بەڕێز فرست أحمد عبدالله سکرتێری ئەنجومەن, دانیشتنی ژمارە (6)ی خولی دووەم, ساڵی (2007) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (1)ی مادده (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاردرا دانیشتنی ژمارەی (6)ی خولی گرێدانی یەکەمی ساڵی سێیەمی خولی هەڵبژاردنی دووەمی پەرلەمانی کوردستان – عێراق, بەرنامەی کار بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوامبوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای لێبوردن کە لە لایەن ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق پێشنیاز کراوە.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی وەرزش و لاوان کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان – عێراق بە ژمارە (13980) لە 2006/12/11 بۆمان هاتووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان دانیشتنیەکەمان دەکەینەوە، بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە یەکی ماددە 20 لە پێڕەوی ناوەخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عیراق، دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (6) خولی دووەمی هەڵبژاردن لە کاتی (11)ی پێش نیوەڕۆ رۆژی سێ شەممە رێکەوتی 2007/4/10 بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوامبوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای لێبوردن کە لە لایەن ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق پێشنیاز کراوە.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی وەرزش و لاوان کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان – عێراق بە ژمارە (13980) لە 2006/12/11 بۆمان هاتووە.

بەخێرهاتنی بەڕێز کاك سەعد دەکەین وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان، زۆر بەخێر بێی سەرچاوان، نوقتەی نیزامە کاك محەمەد رەفعەت فەرموو.

بەڕێز محمد رفعت عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من حەز دەکەم پرسیارێك لە حەمەی حاجی مەحمود بکەم، کە هەموو ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمانی ئیتیهام کردووە بە ترسنۆك و برسی، وەلاّمێکمان بداتەوە، دیارە خۆشی ئەندام پەرلەمانە لەگەلّماندایە ماوەیەکی دوورو درێژ، تەوزیحێکمان بداتێ لەم رووییەوە باشە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو پرسیارە هەیە، بەلاّم کاك محەمەد رەفعەت لە بەرنامەی کارماندا نییە، داوا بکەن بیخەینە بەرنامەی کار، دواییّ باسی دەکەین، پاشی جەلسەکە پێکەوە باسی دەکەین، ئەگەر بیخەینە بەرنامەی کار دەبێت دە ئەندام داوای بکات و پێشتر بیخەینە بەرنامەی کار، فەرموو دکتۆر نوقتەی نیزامت هەیە.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەمڕۆ یادی رزگار کردنی کەرکووك بوو، دەبوایە وتەیەك بەرامبەر ئەم یادە بگوترا بوایە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو هەموو نوقتە نیزامە، لە حەقیقەتدا دەرحەقیان نایەین، کاك عوسمان فەرموو.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر (بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە بەبۆنەی ئیسقاتی نیزامی بەعس، دەبوایە ئەمڕۆ شتێك لەو بارەیەوە باس بکرێت، چونکە ئەم رۆژە رۆژێکی رەسمی و عوتلەشە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزانی چۆنە خۆی دەبوایە داوا بکرێتن بخرایە بەرنامەی کار، لەگەلّ ئەوەشدا خۆ ئێمە دەتوانین باسی بکەین و، بەس لە پرۆتۆکۆل دوو ئەندام دەتوانێتن نوقتەی نیزامی حەقیقیمان لەسەر تەسجیل بکاتن، ئەگەرنا ئێمە نیزامی داخیلیمان لە پێشە هەموارمان کرد، کە هەموارمان کرد، ئەگەر ویستتان ئەو جۆرە شتانە دەگۆڕین، بەناوی ئێوەوە بەخێرهاتنی خوشکی ئازیزمان (صفیە) خان و دایکی صفیە خان دەکەین، کە کچی شەهید (تالّب سوهێل)ە، دوو رۆژی تر یادی سێزدەمین سالّیەتی لە بەیروت ئیختیال کرا، لە پێناوی عێراقی دیموکراتدا خەباتی دەکرد، رژێمی سەددام ئیختیالی کرد، خۆشی ئەندامی مەجلیسی نوابی عێراقە، دۆستی گەلی کوردستانە، زۆریش خەباتی کردووەو دیفاعی کردووە لە گەلی کوردستان، لەگەلّ دایکی بەڕێزی کاك بەختیار ئەمین وەزیری پێشوو لە حکومەتی عێراقدا، زۆر ئەکتیف و چالاك لە مافی مرۆڤ و نێونەتەوەییدا، زۆر دەوری هەبووە، زۆر بەخێر بێت سەرچاو، بەخێرهاتنیان دەکەین و ئومێد دەکەین ئەو سەفەرەیان بۆ کوردستان سوود بەخش بێتن، لەوەی زیاتر ئاگادار بن لە گۆڕانکاریەکانی سەر گۆڕەپانی کوردستان.

داوا له لیژنەی یاسایی و لیژنەی مافی مرۆڤ و لیژنەی ناوخۆ دەکەین بێن له شوێنی خۆیان دابنیشن، ئێمه سەرۆکایەتی پەرلەمان دانیشتنێکی تایبەت دەکەین له (4/14) له رۆژی یادی ئەنفالدا، لەبەر ئەوە داوا له هەموو ئەندامانی پەرلەمان دەکەم سەعات (11)ی رۆژی (4/14) که دەکاته رۆژی شەمه عوتلەشه، بەلأم لەبەر ئەوەی یادەکه یادێکی عەزیزە، عوتلەی خۆمان ناکەین، دێین دەوام دەکەین، هەروەها له هەمان رۆژدا باسی کێشەی ئاو و کارەباو سووتەمەنی دەکەین، ئەو برادەرانەی که راپۆرتیان بەرز کردبۆوە بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان، لیژنەکان پەیوەندیدارن بەو مەسەلەیە، یەعنی ئەو ئەندامانەی که له لیژنەی پەیوەندیدارن و ئیمزایان کرد بوو، تکا دەکەم پاشی کۆبوونەوەکه بێنه لامان، بۆ ئەوەی باسی لێوه بکەین بە تەفسیلات و ئەوانه، بەلأم له رۆژی (4/14) هەمووتان لێرە ئامادە بن تکایە، لیژنەی یاسایی لەو خالّەی که راوەستا بووین بەردەوام دەبین له موناقەشه کردنی خالّی یەکەم بەردەوام بوون لەسەر گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای لێبوردن، چەند خالّێکمان تەواو کردووە، ئێستا بەردەوام دەبین فەرموو.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە راپۆرتی لیژنەی یاساییە.

ماددەی حەوتەم:

وا دەژمێردرێت کە ئاشتەوایی لەنێوان لایەنەکانی داواکە کراوە، کە لە ماددەی یەکەم و سێیەمی ئەم یاسایەدا هاتووە، ئەگەر:

یەکەم: سکالاّکار یان داواکاری مافی کەسینە ئاشتەوایی کرد بێ و لەمافە کەسینەییەکانی خۆی لەو داوایەی حوکمی تێدا دەرچووە، خۆش بووبێ.

دووەم: یان لەمافە کەسینەییەکانی خۆی خۆش بووبێ دوای دەرچوونی حوکمەکە لەبەردەم دادگا یان لەماوەی (60) رۆژدا لەدەرچوونی ئەم یاساییەوە خۆش بووبێت و دادگا بڕیار دەدات کە لێبووردنەکە بەندکراوەکە دەگرێتەوەو، ئازادی دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی عەرەبیەکەش بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة: تعتبر المصالحة بين اطراف الدعوى الواردة في المادتين الاولى والثالثة متحققة اذا:

اولاً: كان المشتكى أو المدعى بالحق الشخصي قد تصالح وتنازل عن حقوقه الشخصية في نفس الدعوى التى صدر فيها الحكم.

ثانياً: او تنازل عن حقوقه الشخصية بعد صدور الحكم امام القضاء او خلال ستين يوما من تاريخ صدور هذا القانون وتقرر المحكمة شمول المحكوم بالاعفاء واطلاق سراحه.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

عیلاقەی بە موسالّەحە هەیە کە پاش صدوری حوکم، ئەویش سەقفێکی زەمنی بۆ دانراوە، ماوەی (60) رۆژە، دەتوانن لە ماوەی ئەو (60) رۆژە موسالّەحەکە بکەن، ئەوە هەر بۆ تەوزیح و زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەرسێ لیژنە، لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ و لیژنەی مافی مرۆڤ موتەفیقن لەسەر ئەو صیغەیە، پێشم وایە وازیحە، ئەگەر کەس موناقەشەی لەسەر نییە، دەیخەمە دەنگدانەوە، کەس قسەی لەسەر نییە، کەواتە ماددەی حەوت کە بە کوردی و عەرەبی خوێندرایەوە، دەخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەکەی تر.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی هەشتەم:

حوکمەکانی ئەم یاسایە، ئەو بەند کراوانە ناگرێتەوە، کە پێشتر سوودمەند بوون لە بڕیارەکانی کەمکردنەوەی سزا، کە پێش دەرچوونی ئەم یاسایە دەرچوون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی بە عەرەبیەکەی تکایە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثامنة: لا يستفيد من أحكام هذا القانون النزلاء والمودعون الذين أستفادوا من قرارات تخفيض العقوبة الصادرة بتواريخ سابقة على تاريخ صدور هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەمە پێشنیاری خۆتان بوو، ئەندامانی پەرلەمان دوایی لە لیژنەی یاسایی کرا، کەوا صیاغەی بکاتەوە، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەکەی تر.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی نۆیەم: حوکمەکانی ئەم یاسایە، ئەو بەندکراوانە دەاگرێتەوە کە حوکمی پاش مللەیان دەرحەق دەرچووەو، خۆیان بەدەست نەداوەو، تا رۆژی دەرچوونی ئەم یاسایە دەستگیر نەکراون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی بە عەرەبیەکەی تکایە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة التاسعة: يستفيد من أحكام هذا القانون المحكومون الذين صدرت بحقهم أحكام غيابية ويسلمون أنفسهم، أو يتم القاء القبض عليهم خلال مدة ثلاثين يوماً من تاريخ صدور هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان تەوزیحێك بدە تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر موتەهم و محکوم هەیە حوکم لە محکەمە دەرچووە غیابییە، لە محکەمە حازر نەبووە، لە محکەمەی تەحقیقی حازر نەبووە، پاشان حوکمی غیابی دراوە، هەتا ئێستاش خۆی تەسلیم نەکردووە، بەلأم ئەگەر هاتوو لە زیمنی (30) رۆژ خۆی تەسلیم کرد، ئەوە ئیمکانە مەشمول بێت لەو فەقەراتانەی کە لە عەفو هاتووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەعلومە لە لای جەنابتان ناحیەی قانونی، هەر حوکمێك لە محکەمەی دەربێت و لە قەزایەی جینایات و جونەح، ئەوانە ئۆتۆماتیکیەن دەچنە محکەمەی تەمیز، لە ماوەی سی رۆژ، بۆ قەزایەکانی ئیعدام و سجنی موئەبەد و سجنی موئەقەت کە پێنج سالْ زیاترە، ئەو کێشانە کە غیابی بێتن دەعوایەکانیان رادەگیرێتن، ناچێتە محکەمەی تەمیز هەتا نەتیجەی موتەهەم وازیح دەبێتن، یان دەگیرێت، یان خۆی تەسلیم دەکات، ئەگەر هاتوو لەو ماوەیە ئەگەر گیرا بۆی هەیە ئیعتیراز بکاتن، بەنیسبەت جینایات ماوەی ئیعتیرازی شەش مانگە، جونەح سێ مانگە، موخالەفات مانگێکە، ئەگەر هاتوو موتەهەم گیرا، یان خۆی تەسلیم کرد، ئەوە موحاکەمە لەو قەزایانە دووبارە دەکرێتەوە بە ئیجرائاتێکی قانونی نوێ، یەعنی ئەو حوکمەی لەسەری دەرچووە، بەلأم ئێمە مەبەستمان لەو ماددەیە ئەوەیە ئەو کێشانە ئێستا لە دادگاکان هەیەو کۆتایی پێ نەهاتووە، نامانەوێت قەزایەکان لەسەر محکەمە بەردەوام بێت و کۆ ببێتەوە، بۆیە ئەو ماددەیەمان داناو ماوەکەشمان دانا سی رۆژ، تاوەکو زوو ئەو کەسانە مەشمولن بەو قەرارەی، یان ئیستیفادە لەو قانونە دەکەن، زوو خۆیان تەسلیم بکەن و موراجەعەتی موحاکم بکەن، یان مەراکزی شورتە، بۆ کۆتایی هێنانی کێشەکانیان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەرسێ لیژنە لەسەر ئەو ماددەیە موافیقن، کاك کەریم جەنابت لیژنەی قانونی، فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من ئاگام لەو بڕگەیە نەبووە، کە دانراوە، پێم وایە ئەوە ئیمتیازێکە دەدرێتە ئەوانەی لە دەست عەدالەت هەلاتوون (هاربین عن العدالة)، بەڕاستی ناکرێت بەهیچ شێوەیەك ئەو ماددەیە جێگیر بێت لە عەفوەکەدا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سردار صباح بوزو هرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم لە کۆتایی ماددەکە بنووسرێت (وفق احکام هذا القانون)، ئەگەر ئەوەی بنووسین، یەعنی ئەو مەرجانەی کە تێیدایە موسالّەحەیە، ئیعدامە، ئیستیسنائاتە دەیگرێتەوە، ئەگەر وا بمێنێتەوە، ئەو مەرجانە نایگرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە لە ئەسلّە ئەو عەفوە هەر شمولی ئەو کەسە نەکات، کە بە غیابییە، تەئیدی ئەو رەئیەی کاك کەریم دەکەم، ئەوە دەکاتە ئەو کەسەی کە لە دەست عەدالەت رای کردووە موکافەئە بکرێتەوە، خۆ هەر لە دەرەوەیە، جا چ باشە ئەوە بێتەوە ناو محکەمە خۆی تەسلیم بکات، ئینجا پێی بلّێن فەرموو عەفوەکە شمولت دەکات، هەروا باشترە (لا تسري احکام هذا القانون علی المحکومون والمودعون الذي اصدرت احکام غیابیة بحقهم ولم یتم القاء القبض علیهم)، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك بارزان فەرموو.

بەڕێز بارزان محمد قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەپێی تەجروبەی خۆم و ئاگاداری ناو خەلّك، زۆر کەس هەیە قەتل کەوتۆتە نێوانیانەوەو سجنیشن و سولّحیشیان کردووە، کە چی هێشتا تەبلیغیان بۆ دێت بانگ دەکرێن بۆ محکەمە، ئەی ئەمانە مەسیریان

چیە، خەڵك ئاشبۆتەوە لەنێوان یەکترا ژن و ژنخوازی کراوەو ساحێب سێ چوار منداڵن و دەمێکە سوڵحیشیان کردووە، دەمەوێت ئەوانە زیاتر تەفسیلی پێ بدەن و بۆمی روون بکەنەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەبەست لەو ماددەیە ئەوەیە، ئەو کێشانە دەگرێتەوە کە خۆیان تەسلیم دەکەن، یان دەگیرێن، خۆی قانونەکە ئەسڵەن مەحالی ئەوەی دایە، کە هەر کەسێك ئیستیفادە لەو قانونە دەکات بەو شەرتانەی کە تێدا وازیحە، یەك/ موسالّحە لە مەوزوعدا هەبێت.

دوو/ ئەو جەریمانەی کە ئیستیسنا کرا لەگەڵدا نەبێت.

واتا قەزایەیان هەیە لە محکەمە بۆ موعلەق بمێنێتەوەو نەتیجەی نەبێت، خۆ بەو ماددەیە حەسمی دەکەین، مەجبورە ئەو کەسەش کە حوکمی غیابی لەسەر دەرچووە، خۆی تەسلیم بکات، یان بگیرێت، ئەگەر هاتوو لەو ماوەیە خۆی تەسلیم کرد، یان گیرا، ئەوە ئیستیفادە دەکاتن لەو قانونە، ئەگەر نەگیرا، ئەوە قانون مەجرای خۆی وەرگرتووەو ئیجرائاتی قانونی لەگەڵ دەکرێت و نەتیجەی دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محەمەد فەرەج فەرموو.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من وا دەزانم ئەو فەقەرەیەی کە لیژنەی قانونی بۆیان زیاد کردووە، پەیوەندی بەو خەڵکەوە هەیە کە لە ئیجرائاتی دەرەوەی یاسا دەترسن، یەعنی را کردنەکەیان لە دەست عەدالەت رایان نەکردووە، لە دەست ئیجرائات رایان کردووە، جاری وا هەیە مەسەلەن پیاوێکیان کوشتووە، دەترسێت بیکوژنەوە، بەڵام ئەمە بۆ ئەو کەسانە زیاتر کاریگەری هەیە، یەعنی رای کردووە، ئەگەر بزانێت عەفوێك ئەم شتە شمولی دەکات دێتەوە، نەك ئەوە پیاوێك بێت لە عەدالەت را بکات، ئەمە ئیمتیاز بێت بۆی، ئەمە دەکرێت بۆ ئەو کەسانە بێت، کە بەم حاڵەتانە دوور کەوتوونەتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك بەکر فەرموو.

بەڕێز بکر فتاح حسین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە رەئی من ئەوەی کاك کەریم گوتی هەندێك کەس هەیە لە خاریجە نەیتوانیوە بێتەوە، یەعنی دۆکیومەنتێکی نییە پێی بێتەوە، ئەو مۆڵەتەی بدەیێ، واتا ئەو سی رۆژەی بدەیێ، پێم وایە شتێکی باشە، دەتوانێت لەو وەختە بێتەوە، ئەگەر نەهاتەوە ئەو حەقەی دەسووتێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئارام فەرموو.

بەڕێز ارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پێم وایە ئەو ماددەیە خاڵێکی ئیجابیە، لەبەر ئەوە خۆی تەشجیعی تاوانبار دەکات، کە خۆی تەسلیم بکات لەوەی کە رابکات، لە هەمان کاتیشدا تەئکیدی ئەو نوقتەی کاك بەکر دەکەمەوە، تاوانبار بۆی هەیە بەهۆی نەخۆشیەوە لە نەخۆشخانە بێت، یان لە دەرەوەی هەرێم بێت، کە مودەیەکی دەوێت تا دەگەڕێتەوە، بۆیە من پێم وایە شتێکی باشە وجودی ئەم ماددەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رەئیەکە دووە، یان شمولی بکات، یان شمولی نەکات، کاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە رەئی من ئەو فەقەرەیە زۆر زۆر باشە، لەبەر ئەوەی یەکەم/ بۆ خۆی ئەو قانونە ئەو جەریمە خەتەرانە ناگرێتەوە، کە ئێمە لێیان دەترسێین.

دووەمیش/ کۆمەڵێك کێشەی کۆمەڵایەتی هەیە، ئەمەش قانونە دەردەچێت، کابرا کە دێت بەپێی ئەو قانونە خۆی تەسلیم دەکات، حوکمی قانون جێ بەجێ دەکات، جێی خۆیەتی ئیستیفادە لەو قانونە بکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزانم، یان تەئیدی دەکەن، یان تەئیدی ناکەن، بۆ ئەوەی کاتەکەشمان زۆر نەڕوات، ئەوانەی داوای قسە دەکەن، بۆ ئەوەی تەواوی بکەین، یان لەگەڵیان تەوزیحەکە بدەم ئینجا دەیخەمە دەنگدانەوە، کاك سەرداریش بە ئیعتیباری ئەوەی خۆی لە لیژنەی ناوخۆیە، ئەگەر ئیجازەم بدەن تەوزیحێك دەکەم، پاشان دەیخەینە دەنگدانەوە، فەرموو کاك عوسمان.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر (بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە ئەو یاسایە باشە، بەڵام بۆ تەشجیع کردنی یاخی بوونە لە یاسا، ئەگەر ئێمە تەشجیعی ئەو مەلەسەیە بکەین، هەموو خەڵك خۆی بە دەستەوە نادات و چاوەڕوانی عەفوێك دەکات و لە یاسا یاخی دەبێت، فیعلەن من پشتگیری لەو رەئیەی کاك کەریم دەکەم باشە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خورشید فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە ئەوە شازدە، حەڤدە ساڵە پەرلەمانمان هەیە، یەك جار ئەو قانونە دەردەکەین، جارێکی تر بڕوا ناکەم ئەو قانونە دەربکەین، چونکە ئەوە سوڵتاتی قەزائی و ئەوانە حیسابمان لەگەڵ دەکەن، لەبەر ئەوە من تەئیدی ئەو قەرارە دەکەم، ئەو فرسەتە بدرێت، چونکە ئێمە هەمووی قانونەکە ماوەی دوو مانگە، مادام عەفو دراوە لەو مانگە، ئەو کەسانەی کە بەند کراون و حوکم کراون، با فەرسەتیش بدرێتە ئەو کەسانە کە تا ئێستا نەهاتوونە، یەك جاریشە، جارێکی تر دووبارە نابێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك کەرخی فەرموو.

بەڕێز کرخی نجم الدین نورالدین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا ئەو یاسایەی کە دەردەچێت شتێکی باشە، یاسایەکە عەفوەو یارمەتی ئەوانە بدرێت، بۆ ئەوەی بەخۆ دابچنەوە، فرسەتێکی تر بدرێتە خەڵکانێك، بەڵام من بە تەواوەتی لەگەڵ رەئیەکەی کاك عوسمانم، ئەوە نەبێتە هۆی ئەوەی خەڵکانێك بیر لەوە بکەنەوە، کە یاخی ببێت لە عەدالەت و خۆی بە دەستەوە نەدات بەرامبەر بەوەی عەفوێك هەیەو قانونێك هەیە شمولی دەکات و دواێ عەفو دەگرێتەوە، یەعنی تەشجیعی یاخی بوون نەکەین لە عەدالەت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك غەفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ ئەوەدام ئەم ماددەیە لێرە نەمێنێت، لەبەر ئەوەی ئەگەر کەسێك لە دەست یاسا رای کرد بێت و سزای خۆشی وەرنەگرتبێت، جارێکی تر تێکەڵی ژیانی ئاسایی کۆمەڵی بکەیتەوە، یەعنی کەواتە ئەو کەسە کۆمەڵگاکە فاسد دەکاتەوە، ئینجا دزی کردووە، پیاوی کوشتووە، هەر شتێکی کردووە، بۆیە من داوا لە ئەندامانی پەرلەمان دەکەم کە ئەو ماددەیە شتێکی باش نییە لێرە هەبێتن، مەجالێکی زۆر بە تاوانبار دەداتن، ئەگەر لا ببرێت سوودمەند دەبێت و یاسایەکەش قورسایی خۆی دەبێتن و مەوزونتر دەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

عەفوم دەکەن، رەئیەك هەیە، یان دەڵێن بەڵێ، یان نەخێر، تکایە ئەگەر رەئیەکی جیا هەیە قەیدی ناکات، بەڵام ئا و نا زۆرمان بیست، دوو رەئیە، سێیەمی تێدا نییە، نوقتەی نیزام بێت کاك دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ خۆی ئەم یاسایە، یاسایەکی ئیستیسنائیە، بۆ یەك جاریشە، لەبەر ئەوەی من پێم وایە ئەوەی ئەوان لێی دەترسن، جێی مەترسی نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نوقتەی نیزام نییە، فەرموو پەخشان خان.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاك سەردار پێشنیارێکی عەرز کرد، هیچ وەلاّم نەدرایەوەو تەوزیحێکیش نەکرا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هێشتا کۆتاییمان نەهێناوە، مانای ئەوە نییە وەلاّممان نەداوەتەوە، فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفی معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم کێشە ئێستا دوو نەوعی هەیە، یەکێکیان لە ئێرانە، یەکێکیشیان لە یۆنانە، زۆر پەیوەندی دەکەن بە کەسوکارەکانیان و بە هەردوو تەرەفەکە بێن خۆیان تەسلیم بکەن، چاوەڕێی یاسا دەکەن، بەلاّم ئەم ماوەیە زۆر کەمە سی رۆژ، بکرێت بە پەنجا رۆژ، بۆ ئەوەی ئەو کەسانەی لە دەرەوەن بتوانن بگەڕێنەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك پیر خدر.

بەڕێز خضر سلیمان خلیل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە بوونە دوو رەئی، بەس من رەئیەکی ترم هەیە، ئەو کەسەی یاخی بووە، یاسای یاخی بووی دەرچوویە، بەلاّم حوکمێك دەرحەقی دەرکراوە، ئەوە عەفو بکرێت بە مەرجێك لە تاریخی دەرکردنی حوکمەکە تا تاریخی عەفوەکە، ئەوە بەند بکرێت، ئینجا دەربکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی ئەگەر لیژنەی یاسایی ئەو جوملەیەی لیژنەی ناوخۆ گوتیان (وفق احکام هذا القانون)، تەبیعی ئەگەر موافیقن، من دوو قسە دەکەم، دوایێ دەیخەینە دەنگدانەوە، باشە کەواتە مولاحەزەکەی کاك سەردار کە دەڵێت (وفق احکام هذا القانون) تەحصیل حاصلە، هەر (وفق هذا القانون)ە، بەلاّم ئیزافە بکرێتن، بۆ ئەوەی زیاتر وازیح بێتن، ئەوە یەك.

دوو/ رەئی ئەو سێ لیژنەیە لەسەر ئەو ماددەیە بۆتان شەرح بکەم، دوایی رەئی هەندێك ئەندام پەرلەمان کە پێچەوانەکەیەتی، پاشان دەیخەینە دەنگدانەوە، ئەوە بۆ ئەوەیە حاڵەتێکە بۆ تەساموحیە لەناو

کۆمەڵگادا دروست ببێت، هەر ئەوەندە نییە تۆ عەفوی خەڵکێك دەکەیت لە زیندانداا هەیە، بۆ ئەوەیە خەڵکێك بتوانێت کێشەکانی بەرەو کۆتایی بێنێتن، کوشتار بووە، شت بووە، لە هەمان کاتیشدا ئەو رۆشنبیریەی کە داوای دەکەین، هەموو یاساکانمان دەرهێناوە بۆ ئەوەی ئەو تۆڵە سەندنەوەو ژن کوشتنە و منداڵ کوشتن نەمێنێتن، بەڵام لە هەمان کاتیشدا دەسەڵاتی پەرلەمان تەشریعی، دەسەڵاتی جێ بەجێ کردن بە تەساموحەوە تەماشای کۆمەڵگا دەکاتن، هەموو کەسێك دەبێت ئیستیفادە بکاتن لەو روحیەتەی کە هەیە لەناو ئەو قانونەدا، دێت خۆی تەسلیم دەکاتن، ئێمە لەبیرمان نەچێتن خۆ یەکسەر عەفو ناکرێتن، ئەو هەموو شروتەی لەسەر دانراوە، شروتەکانیش زۆر قورسن، کە نابێت ئیرهابی بێتن، دە، پازدە حاڵەتمان داناوە کە ئەوانە شمولیان ناکاتن، ئەو کەسانەش هەموویان خەتەرن لەسەر کۆمەڵگا، ئەو کەسانەی شمولیان دەکاتن خەتەر نین لەسەر کۆمەڵگا، بەڵکو حاڵەتێکی ئیجتماعی فورسەتێکە بۆ هەموو لایەك، حاڵەتێکی ئیجتیماعی راستڕ دروست بکاتن لەناو موجتەمەع لەنێوانیاندا، لەنێوان خانەوادەیان، لەنێوان عەشیرەتیان، لەناو کۆمەڵدا مەترسیەکە کەم بێتەوەو تەوەتورەکە کەم بێتەوە، بۆیە رەئی ئەو سێ لیژنەیە، لەبەر رۆشنایی ئەو حاڵەتەیە، ئەوانی تر کە پێچەوانەکەیان گوت، رەئیان لەبەر ئەوەیە دەڵێت ئەوە خۆی هەڵتووەو خۆی تەسلیم نەکردووە، یاخی بووە لە قانوندا، بۆیە نابێت تەسهیل بکرێتن، زۆر قسە کرا، بۆیە من ئەوەی لەگەڵ لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ و لیژنەی مافی مرۆڤ پرۆژەکە بە تەعدیلەوەو لەگەڵ هی کاك سەرداریش دەخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەسڵی پرۆژەکەیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵ پێچەوانەکەیەتی دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، سوپاس، فەرموو نوقتەی نیزام.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی حەق نییە لە دەربڕینی بۆچوونەکان سەرۆکایەتی پشتیوانی لە بۆچوونێك بکاتن بە عەلەنی، بۆ ئەوەی تەئسیر لە ئەندامان بکات و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەلەن پشتگیریم نەکرد عەرز بوو، ئەوە سەرۆکایەتیش حەقی هەیە رەئی خۆی بدات، وەکو ئەندامێك رەئی خۆی دەدات لە شەرحەکەدا، حەقی ئێوەشم نەخوارد گوتم ئەوانەی ئەوها دەڵێن ئەوە یاخی بووە لە قانون نابێت شمولی بکاتن، بەڵام ئێمەش ئەندامین، هەر یەك لە ئێوە رەئی خۆی داوە، بەس تەسەور نەبێتن لەبەر رەئی ئێمە، رەئی گۆڕاوە، خۆت شارەزای هەندێك جار قەناعەتیان پێ دەبێتن، چوار، پێنج جاریش رەئیمان داوە لە دەنگداندا رەئی ئێمە نەیخواردووە، لەبەر ئەوە نییە، کە ئێمە رەئیمان داوە خواردوویەتی، لەبەر ئەوەی مەنتیقەکەیان ئەو سێ لیژنەیە دیراسەتیان کردووەو مەنتیقیان بەقوەتڕ بووە لە مەنتیقی هەندێك برادەر، بۆیە ئێمە دەمانەوێت تەساموحی بێت، تکایە ماددەکەی تر.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

ماددەى دەيەم: ئەگەر سوودمەندى حوكمەكانى ئەم ياسايە، لە بەندكراوو، گيراوان تاوانێكيان ئەنجامدا لە ماوەى (3) سالّ دواى ئازاد كردنيان و سزادران، لەلايەن دادگاى تايبەتمەند بە بەند كردن بۆ ماوەيەك كەلە (3) سالّ كەمتر نەبێت، ئەوا بڕيارى لێبوردنەكە، يان كەمكردنەوەكەى سزاكە پووچەلّ دەكرێتەوەو، تەواوى ئەو سزايەى كە لەسەرى لاچووە، بەسەريدا جێ بەجێ دەكرێتەوە، ئەگەر ئەو كارەى ئەنجامى دابوو، تاوان بوو، ئەگەر كارەكەشى كەتن بوو، ئەوا نيوەى سزاكەى لەسەر جێ بەجێ دەكرێت، هەروەها بڕيارى ڕاگرتنى ڕێكارەكانى لەسەر پووچەلّ دەكرێتەوە، كە بەپێى حوكمەكانى ئەم ياسايە، پێى سوودمەند بووەو، دەست دەكرێتەوە بە ڕێكارەكانى ياسايى، لەو كێشەيەى كە لەسەرى دەستگير كراوە.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك عەونى تكايە بە عەرەبيەكە.

بەڕێز عونى كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

المادة التاسعة: إذا عاد المستفيد من الموقوفين والمحكومين من أحكام هذا القانون خلال (ثلاث سنوات) من تاريخ أطلاق سراحه الى أرتكاب جريمة وعوقب من أجلها من قبل المحكمة المختصة بالحبس مدة لا تقل عن (3) ثلاث سنوات، يلغى قرار الأعفاء، أو التخفيض وينفذ بحقه كامل العقوبة الساقطة عنه إذا كان الفعل الذى أرتكبه جناية ونصف مدة العقوبة إذا كانت الجريمة جنحة.

كما يلغى قرار إيقاف الإجراءات الذي تمتع به بموجب أحكام هذا القانون وتستأنف الإجراءات بحقه في القضية التى أوقف فيها.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

جارێ جينايەت و جونحەكە شەرح بكەن و مەنتيقەكەشتان شەرح كردووە.

بەڕێز عونى كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

لە ماددەى (25)ى قانونى عقوباتى عێراقى، كە بەركارە لە كوردستان تەحديدى كردووەو تەعريفى جينايەى كردووە دەڵێت (الجناية/ هي الجريمة معاقب عليها بأحدى العقوبات التالية:

1- الاعدام.

2- السجن المؤبد.

3- السجن اكثر من خمس سنوات الى خمسة عشرة سنة.

ماددەى (26) لە قانونى عقوباتى عێراقى تەعريفى جونحەى كردووە، واتا كەتن دەڵێت (جنحة/ هي الجريمة معاقب عليها بأحدى العقوبتين التاليتين:

1- الحبس الشديد او البسيط اكثر من ثلاثة اشهر الى خمس سنوات.

2- الغرامة.

ماددەی (27) لە قانونی عقوباتی عێراقی باسی موخالفەی دەکات دەڵێت (المخالفة/ هي الجريمة معاقب عليها بأحدى العقوبتين التاليتين:

1- الحبس البسيط لمدة (24) ساعة الى ثلاثة اشهر.

2- الغرامة التي لا تزيد مقدارها على ثلاثين ديناراً.

واتا ئەو تاوانبارانە ئەگەر هاتوو ماوەی سێ سالّ پاش دەرچوونی ئەو قانونە، ئەگەر تاوانێکیان کرد، یان کەتنێکیان کرد، کە گوتمان تاوان جینائیە، کەتنیش جونحەیە، ئەوە محکەمە ئیجرائاتی قانونی دووبارە لەگەڵی دەکاتەوە بەو شەرتەی حوکمەکەی لە سێ سالّ تێ نەپەڕێت و، قەراری ئیقاف ئیعفایەکە ئیلغا دەبێتن، هەروەها قەراری تەخفیزەکەش ئیلغا دەبێتەوە، بەنیسبەت ئەو کێشانەی کە ئیقاف ئیجرائاتی قانونیان لەگەڵ کراوە، ئەوانیش دووبارە دەگەڕێتەوە وەزعی خۆی، واتا عقوبەکە بەنیسبەت ئەو کەسانەی کە جەریمەیان کردووە سێ سالّ حوکم دران، ئەوە عەفوەکە نامێنێت، تەخفیزەکەش نامێنێت، (وينفذ بحقه كامل العقوبة الساقطة عنه إذا كان الفعل الذى أرتكبه جناية)، واتا ئەگەر هاتوو جەریمەکەی تاوان بوو، ئەوە عقوبەکە بە کاملی دەگەڕێتەوە سەری، ئەگەر هاتوو جەریمەکەشی کەتن بوو، ئەوەی نیوەی عقوبەکەی دەگەڕێتەوەو زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەوە زۆر وازیحە، بەڵام منیش هەر تۆزێك تەوزیحی تر بدەم، یەعنی ئەوە ئەو کەسەی کە لێبوردنەکە شمولی دەکاتن، تەبیعی هەست بەوە نەکاتن گەڕاوەتە ژیانی تەبیعی خۆی بێ موڕاقەبە، بۆ ئەوەی جارێکی تر ئەو مێشکەی کە هەیەتی، ئەو رێگەیە نەگرێتە بەر، کە پێشتر کردوویەتی لە تاوان، ئینجا ئەو تاوانە لە چ مەرتەبەیەك بێتن، جینایەت بێت، یان جونحە بێتن، ئەگەر ئەو لێبوردنە گرتیەوەو جارێکی تر بە هەمان شێوە بە تاوانەکەی خۆی هەڵسا، لە لێبورنەکەش پەشیمان دەبینەوە، واتا حوکم درا بەپێی ئەو نەصەی کە هەیەتی، ئەگەر جەریمەیەکی تری کرد عقوبەکەی پێشوو کە عەفو کرا بوو لێی ئیلغا دەکرێتن، بۆ ئەوەیە ئەوانەی ئیستیفادە لەو قانونە دەکەن، باش بیر بکەنەوە ئەو رێگایەی پێشتر نەگرن، من پێم وایە زۆر وازیحە، ئەگەر کەسێك قسەی نییە، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەکەی تر.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یازدەم:بۆ جێ بەجێ کردنی حوکمەکان ئەم بڕیارە، لیژنەیەك پێك دێت بە سەرۆکایەتی دادوەرێك لە پلەی دووەم کەمتر نەبێت کە وەزیری داد رایدەسپێرێ و نوێنەرێك لە هەریەك لە وەزارەتەکانی (ناوخۆ

و كارو كاروبارى كۆمەلأيەتى و مافى مرۆڤ)و نوێنەرێكى سەرۆكايەتى داواكارى گشتى بۆ بەدواداچوونى جێ بەجێ كردنى حوكمەكانى ئەم بڕيارە.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك عەونى بە عەرەبيەكەى تكايە.

بەڕێز عونى كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

المادة الحادية عشرة: تشكل لغرض تنفيذ أحكام هذا القانون لجنة برئاسة حاكم لا يقل صنفه عن الصنف الثاني يتم تنسيبه من قبل وزير العدل وعضوية ممثلين عن كل من وزارات الداخلية والعمل والشؤون الإجتماعية وحقوق الأنسان وهيئة الاشراف العدلي ورئاسة الأدعاء العام لمتابعة تنفيذ أحكام هذا القانون وكذلك متابعة قضايا جميع الموقوفين في اقليم كوردستان بغية الاسراع في انجاز معاملاتهم وقضاياهم على أن تنجز أعمالها خلال مدة أقصاها تسعين يوماً من تأريخ صدور هذا القانون وبانتهائها تعتبر اللجنة منحلة.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

ئەوە تازەيە كاك عەونى، ئەوەتان ئيزافە كردووە، بەس ئەوە تەناقوز نييە لەگەڵ قەرارى ليژنەيەك هەيە تەشكيل كراوەو ئيش دەكاتن، يەعنى دوو ئەندام پەرلەمانى تێدايە، جارێكى تر بيخوێنەوە بزانم نەصەكە چيە، ئەو فەقەرەكەى ئەخير بخوێنەوە، بزانم چيە.

بەڕێز عونى كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

وكذلك متابعة قضايا جميع الموقوفين في اقليم كوردستان بغية الاسراع في انجاز معاملاتهم وقضاياهم على أن تنجز أعمالها خلال مدة أقصاها تسعين يوماً من تأريخ صدور هذا القانون وبانتهائها تعتبر اللجنة منحلة.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

دەرگاى موناقەشە دەكەمەوە، كێ دەيەوێت قسەى بكات لەسەر ئەو مەوزوعە، كاك محەمەد حەكيم فەرموو.

بەڕێز محمد حكيم جبار:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

بە حەقيقەت ئێمە دوو كێشەمان هەيە، كێشەى مەحكومين و كێشەى مەحجوزين، كێشەى مەحكومين ئەو قانونە رێژەيەكى چارەسەر دەكات، رێژەيەك لە خەڵك ئەو عەفوەيان بە بەر دەكەوێت، شتێكى چاكەو دەستكەوتێكى چاكە بۆ پەرلەمانيش، دەمێنێتەوە كێشەى مەحجوزين، ئەوانەى سێ چوار ساڵە گيراون و حاكم نەيبينيون، هێشتا مەلەف و شتيان نەخراوەتە بەردەم حاكم، من لە جەنابيشتم پرسى، فەرموت ليژنەيەك هەيە، پێمان خۆشە رووونكردنەوەيەك هەبێت، كە ئەو ليژنەيە چۆنە، چونكە ئەوە ماوەيەكى زۆرە ئەو مەسەلەيە دراوەتە پەرلەمان و ليژنەى مافى مرۆڤ و، من بە حەقيقەت لەم رۆژانە نامەيەكم بۆ

هات له لایەن گیراوێکەوە، کە سێ ساڵە گیراوە، نووسی بووی کاك محەمەد خۆزگەم خواستووە کە قاتیل بوومایەو کەسوکارم سوڵحیان بۆم بکردایە بەو قانونی عەفوە دەردەکرام، بەڵام من سێ ساڵە هیچ تاوانێك لە خۆم شك نابەم، تاکو ئێستاش حاکمیش نەیبینیوم، ئەمە بۆ ئەوەی کەس لە قسەکانم غەڵەت حاڵی نەبێت، ئێمە دیفاع لە خەڵکی قاتیل و تاوانبار و ئیرهابی و تیرۆریست ناکەین، ئێمە دژی تیرۆرین و، دژی تێکدانی ئەمنیەتی کوردستانین، سوپاسی هەموو دەزگاکان دەکەین، کە ئەمنیەتی کوردستانیان پاراستووە، بەڵام لەڕاستیدا حەقە پەرلەمان قسەی لەوەدا هەبێت، کە ئەو مەلەفە روون بێتەوە، کە تاوانبار و بێ تاوان لەو صنفە خەڵکەی کە گیراوە دەرکەوێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك تەڵعەت فەرموو.

بەڕێز طلعت محمد صالح توفیق:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خەڵکانێك هەن ئێستا نەوەت رۆژ ماوە دەربچێتن و عقوبەکەی خۆی خواردووە، نەوەت رۆژی تر ئینتیزار بکاتن تا دەرچێتن، حەسب ئەو فەقەرەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە مەوقوفین دەڵێتن حوکم نەدراون، ئەوەی حوکم دراوە شمولی ناکاتن، مەقصەدی ئەوە نییە، مەقصەدی ئەو لیژنەیە ئەوە نییە، ئەو کەسانەی کە حوکمیان لەسەر دراوەو حوکمەکەی بەسەر دەبەن، کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە ئەو فەقەرەیە کارێکی دروستە، لیژنەی یاسایی دەستیان خۆش بێت ئیشکێکی باشیان کردووە، بۆ ئەوەی قەزایەی ئەو مەوقوفانەش حەڵ بکرێت، بەڵام وەکو لە جەلسەی پێشووش باسمان کرد، بە تەنیا لە سلێمانی کۆمەڵێکمان هەیە لەو مەحکومانەی کە ماونەتەوە، هیچ مەشمول نابن بەو قەراری عەفوە، ئەوانەی وەختی خۆی عقوبەیان ئیعدام بووینە بە قەراری 127 لە 2003/10/1 بۆتە سجنی موئەبەد، من پێم باشە، ئەو لیژنەیەی کە هەڵدەستێت بە کاری ئەو موقوفانە، ئیشێکیش بۆ ئەو کۆمەڵە خەڵکە بکات لە زیندانی سلێمانی و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە لە جەلسەی پێشوو باس کرا، داوا لە لیژنەی یاساش کرا صیاغە تەقدیم بکات، لە کۆتاییدا صیاغەتێك حازر کراوە، چونکە موناقەشەی لەسەر کرا، کاك عوسمان فەرموو.

بەڕێز عثمان احمد حمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پرسیارێك لە لیژنەی یاسایی دەکەم دەربارەی کەسێك کە موتەهەمەو دەگیرێت، حیجز دەکرێت، ئەو فەترە قانونیە چەندە، تا کەسێکی موتەهەم ماوەیەکی زەمەنی دەمێنێتەوە، تا دوا جار حوکمی بەسەردا دەدرێت، ئایا مانگێکە، ساڵێکە، دوو ساڵە، سێ ساڵە، چوار ساڵە، دوایی هەر بە مەحجوزی دەمێنێتەوەو دواتر دەردەکەوێت کە موتەهەم نییە بە تاوانەی کە پێی کراوە، لە رووی قانونیەوە ئەوەی دەڵێت قەرەبووی دەکرێتەوە، ئەوە حوکمی چۆنە و پرسیارەکەم ئەوەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی وەلاّمی بدەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

با ئێمە جیاوازیەکی بکەین لەنێوان مەحکوم و مەوقوف و مەحجوز، مەحکوم ئەو کەسانەیە کە حوکم دراون لە محکەمەی قەراری لەسەر دەرچووە، مەوقوف ئەو کەسانەنە کە کێشەیان لەبەردەم دادگایە، بەلاّم تەواو نەبووە، مەحجوز قەرارێکی ئیدارییە، عیلاقەی بە محکەمەوە نییە، هیچ تەعبیرێکی قانونی نییە، حیجر ئەشخاصی مەحجوزین، مەحجوز ئیدارییە عیلاقەی بە موحاکمەوە نییە، مەحاکم یان مەحکومە، یان مەوقوفە، ئەوە یەك. بەنیسبەت ماوەی ناحیەی قانونی سەقفی زەمەنی بۆ حەسمی قەزایەکان شەش مانگە لە مەرحەلەی تەحقیق، واتا هەر کێشەیەك تاخیر بوو لەو شەش مانگەی ئیحالەی محکەمەی جینایاتی مەنتیقە دەکرێت، محکەمەی جینایات هەیئەکە لە رەئیسی محکەمەو دوو ئەندامی تێدایە، ئەوانە تەماشای کێشەکە دەکەن، بزانن عەجەبە ئەو کێشەیە بۆ تاخیر بووە، بۆ حەسم نەبووە، چونکە مەفروزە لەو ماوەیە هەر کێشەیەك محکەمەی تەحقیق تەحقیقی لەسەر دەکات، ئەو کەسانەی کە تاوانێکیان لەسەر نییە، ئەوە محکەمەی تەحقیق خۆی سەلاّحیەتی هەیە ئیفراجیان بکات، بەرەلاّیان بکات، بەلاّم ئەگەر هاتوو دەلیلیان هەبوو، دەبێت ئیحالەی محکەمەی موختەس بکرێت، محکەمە قەراری لەسەر دەدات عەجەبە حوکمی دەدات ئەگەر تاوانی کردووە، کەتنی کردووە، یان هیچی لەسەر نەبوو، ئەو وەختی لە محکەمە ئیفراجی لەسەر دەدرێت، گرنگ ئەوەیە لە ناحیەی قانونی شەش مانگە، نابێت لەو ماوەیە تەجاوز بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك غەفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەشێك لە قسەکانی من کاك محەمەد حەکیم کردی، بەشەکەی تر پێویستە لەڕاستیدا ئێمە شتێك بکەین لە شەڕی ناوخۆ کۆمەڵێك خەڵك بزرە، خەڵك وا دەزانێت تاکو ئێستا زیندانی کراوە، لە زیمنی مەفقودین

حیسابه، یان محجوزین، حەقە بەڕاستی ئەو لیژنەیەی کە پێك دێتن چارەنووسی ئەوانەش دیاری بکاتن، بۆ ئەوەی خەڵکەکە چی تر لە چاوەڕوانی نەمێنێتەوە، ئەگەر ماون خەڵکێك چاوەڕێ دەکاتن، کە بە بەر ئەو لێبوردنە بکەوێتن، ئەگەر نەشماون چارەنووسیان دیاری بکرێتن لەو مەسەلەیە، ئەوە یەك.

خاڵێکی تر/ بەنیسبەت ئەو نەوەت رۆژە، بکرێت بە (60) رۆژ، چونکە (90) رۆژ زۆر زۆرە، یەعنی قانونەکە بە کراوەیی دەمێنێتەوە، بۆ ماوەی سێ مانگ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من دوو پرسیارم هەیە، یەك/ یەعنی ئەمانە بەس ئەوانە دەگرێتەوە کە مەوقوفن، بەڵام ئایا ئەوانە دەگرێتەوە کە لە ئاسایش حیجزن، چونکە زۆر خەڵکێك پەیوەندی کردووە، ئەوانەش دەڵێن ماوەیەکە لەوێن، ئەوانیش پرسیاریان هەیە، بەر دەکەون، یان بەر ناکەون، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تەئکید کە گوتت موقوف هەمووی دەگرێتەوە، تەحصیل حاصلە، کاك خورشید فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سوپاس قسەی من کرا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئاریز فەرموو.

بەڕێز ئاریز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشنیار دەکەم ئەوە بکرێت بە دوو بڕگە، بڕگەیەك/ بۆ پێکهێنانی لیژنەیەك، هەروا بکرێت لیژنەیەك وا پێك بهێنرێت لە رووی تەکنیکیەوە رەنگە باشتر بێت، لیژنەی دووەم ئەرکی لیژنەکە دیاری بکرێت، ئەوە پێشنیاری یەکەم. سەبارەت بەوەش من تەئیدی ماددەکە دەکەم، بەڵام لە حیاتی (الاسراع فی انجاز معاملاتهم)، لە حیاتی ئیسراع بێت جێ بەجێ کردنی موعامەلاتی لە ماوەی سێ مانگدا، واتا لە ماوەی سێ مانگ کێشەی هەموو ئەوانە جێ بەجێ بکرێت، نەك ئیسراع، ئەوە یەك.

دوو/ ئێمە خۆمان دەزانین لە کوردستان کاك عەونی ئێستا رووبەڕووبونەوەیەکیدا ماوەی مەوقوف شەش مانگە لە کوردستاندا بەپێی قانون، بەڵام بەڕاستی پێشێلکارییەکی زەقاو زەق هەیە، خەڵك هەیە سێ ساڵە زیندانە تاکو ئێستا حوکم نەدراوە، خەڵکیش هەیە محکەمە بڕیاری ئازاد کردنی دایە، بەڵام ئاسایش تاکو ئێستا هێشتۆتیەوە، لەبەر ئەوە ئەو مەسەلانەمان لەبەرچاو بێت، پێویستە لە ماوەی سێ مانگدا کێشەکانیان نەك ئیسراع بکرێت، هەمووی یەکلا بکرێتەوە، من حەز دەکەم ئەوە تۆزێك رێکتر بخرێتەوە،

ئەو مەسەلەیەمان لەبەر چاو بێت، بۆ ئەوەی چی تر پێشیلکاری ئەو یاسایانەی کە لێرە دەکرێتن نەمێنێت، بەلایەنی کەم ئەوەی کە کراوە لێرە کۆتایی پێ بێنین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك تارق فەرموو.

بەڕێز طارق محمد سعید جامباز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی گیراوە دەبێت بەگوێرەی قانونی ئوصولی موحاکەمات بە شەش مانگ یەکلا بکرێتەوە، یان ئازاد بکرێت، یان حوکم بدرێت، بەداخەوە کە ئێمە سەردانی چاکسازیەکانمان کرد، هەبوو سێ سالّ و سێ مانگ لەوێ بوو، بەڕاستی ئەوەش پێشیلّ کردنی مافی مرۆڤ و یاساشە، دەبێت ئەوە نەهێلّدرێت و لە ئایندەدا لە شەش مانگ زیاتر نابێت هەر گیراوێك بمێنێتەوە لە زیندان، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك بارزان فەرموو.

بەڕێز بارزان محمد قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من ئیزافەی بۆ کاك محەمەد حەکیم و کاك ئاریز و کاك تاریقش داوا لەو لیژنەیە بکرێت، کە قەزیەی مەحجوزینیش فایلەکانیان بنێردرێن بۆ مەحکەمە.

دوو/ ئەو سێ مانگە کەم نییە بۆ موداوەلە کردن و سەیر کردنی ئەو هەموو فایلانەی مەوقیفین سێ مانگ کەم نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من وەك ئەندامێکی لیژنەی قانونی هاوکارم لەگەلّ هاوڕێکانمدا، بەڕاستی من موتەفیقم لەگەلّیان، بەلاّم ئەو بڕگەیە بە قەناعەتی من جیا بکرێتەوە باشترە، وەك پێشنیارێك، چونکە مەسەلەی مەوقوف بەجددی لەناو سەحافەی کوردستاندا بۆتە مەسەلەیەکی بەرچاو و ئیسارەیەکی گەورە دروست دەکات، ئیحتیمالە وا پێویست بکات ئەوەی کاك ئاریز فەرمووی، بەڕاستی پێشنیارێکی مەعقول، یەعنی ئەرکەکان بکرێتە دوو بەشەوە، هی مەوقوف جیا بکرێتەوە باشترەو ئیسڕاعێکی لێ بکرێت هەر ئەوەندەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دکتۆر کەمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله (د.كمال كەركووكی):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بە حەقیقەت ئەوەی لیژنەی قانونی ئیزافەیان كردووە، من بە زیادی دەبینم، چونكە لیژنەیەك تەشكیل كراوە لە لایەن سەرۆكایەتی هەرێمەوە نوێنەری پەرلەمانی تیایە، نوێنەرانی حكومەتی تیایەو نوێنەرانی سەرۆكایەتی هەرێمی تیایە، بۆ بەدواداچوونی كێشەكان یەك بە یەك و عەفوێكی گشتی پێ دەربچێت.

بەنیسبەت ئەم بڕیارەی كە لێرە دەدرێت، مەحكەمە مولزەمە جێ بەجێی دەكات، ئەمە ئیشی مودەعی عام و تەحقیقە، ئیشی ئەوە نییە لیژنەیەك بڕوات و بەدوایاندا بگەڕێت، بۆیە ئەمە بۆ قەزا لێ بگەڕێن و جێ بەجێی بڕیارەكە بكەن، تەشكیل بوونی لیژنەی تر زیادە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

تەبعەن لە عێراقدا هەمووی لە حاڵەتێكی نائاساییدا دەژین، جگە لە هەرێمی كوردستان نەبێت، مانگانەش پەرلەمانی عێراق دادەنیشێت و باری نائاسایی نوێ دەكاتەوە، هەموو جاریش دەڵێت جگە لە هەرێمی كوردستان، ئێستاش فەراغێكی قانونی هەیەو حاڵەتێك هەیە پێشێلكاری یاسایە، ئێمەش وەكو دەزگایەكی یاسادانەر لە پەرلەمانی كوردستاندا، حەقی خۆمانە لێی بپرسینەوە بزانین لە كوێ پێشێلی یاسا هەیە، بەاڵم ئایا ئێمە چ وەزیرێك بانگ بكەین لێرە موسائەلەی بكەین لە مەوزوعی مەقوفین و محتەجزین لێ بپێچینەوە، دەزگایەك نییە تاكو ئێستا دەزگایەكی غامیزە لەبەرچاومان، بۆیە كێشەی مەوقوفین و مەحجوزین كێشەیەكی حەقیقیە، گەیشتۆتە سەحافەی عالەمی باسی كراوە، هەموو رۆژێك بەر دەرگامان لێ دەگیرێت لە لایەن كەسوكاری ئەو گیراوانەوە، ئەمڕۆش فورسەتێكە لە زیمنی ئەو قانونە چارەسەرێك بكەین، هەر ئەو قانونە ئێمە پێنج، شەش مانگە تەقدیمان كردووە، بە چ حاڵ تا گەیشتە خوێندەوەو موناقەشە، ئێستا هەر مەشروعێكی تر دەست پێ بكەین لەوانەیە شەش مانگی تری پێ بچێت، بۆیە لەو قانونە ئێمە هەڵدەستین تاوانباران عەفو دەكەین، ئەوانەی كە مەحكەمە بە تاوانباری داناون، ئەی كەسانێك مەشتەبەهن، كە بە تەقریرێكی درۆ، بە غەرەز شەخسی، بە هەر بابەتێك بێت حیجز كراون، من قائیمەیەكم لە لایە لە لیژنەی مافی مرۆڤ زیاتر لە (158) ناوە كە سكالاێان بە ئێمە گەیشتووە، لە ساڵی 2000ەوە مەوقوفن، (2001 – 2002... تا 2006)ی تێدایە، پێنج ساڵ و شەش ساڵ و حەوت ساڵی تێدایە، حاكم نەیبینیون، واتا دادگا نەكراون، قائیمەیەكی مەوقوفینم لە لایە كە سكالاێان هێناوتە لای ئێمە لە لیژنەی مافی مرۆڤ، پازدە كەسن بەس ئەوانەی كە سكالاێان بە ئێمە گەیشتووە، بۆیە من داوا دەكەم وشەی مەحجوزینیش زیاد بكرێت، نەوەكو تەئویلێك بكرێت مەوقوفین نەیانگرێتەوە، مەحجوزینیش بە ئەسبابی ئیداری حیجز كراون بیانگرێتەوە، ئەمەش فورسەتێكی باش و بە

دەستکەوتێکی بۆ پەرلەمانی کوردستان، ئەندامانی پەرلەمان لەو مەوزوعەدا حەقی خۆیانە داوا بکەن، داواکارم ئەو فەقەرەیە وەکو خۆی تەسبیت بکرێت، ئەگەر وشەی مەحجوزینیش زیاد بکرێت باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك کەریم داوات نەکرد بوو قسە بکەیت، موخالیفی لیژنەی قانونی، فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەو بڕگەیەی کە هاتووە، ئەو ماددەیەی کە هاتووە، ئەو لیژنەیە لە جێی خۆیەتی کە دروست کراوە، بۆ ئەوەی مەسەلەی مەوقوفەکان و گیراوەکان یەکلا بکاتەوە، ئەوەی بەڵگەی لەسەرە بدرێتە دادگا، ئەوەی بەڵگەی لەسەر نییە بەرەڵا بکرێتن، بەپێی یاساکان، ئیتر باسی موقوفین نییەو سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا من حەقم نییە قسەی بکەم، ئێستا تۆ خۆت دیفاع دەکەیت لە رەئی لیژنەی قانونی، منیش رەئی خۆم دەڵێم ئەگەر ئیجازە هەبێتن، جارێ دوو شت هەیە یەکێکیان ئەوەیە، ئێمە دەمانەوێت مەوقیف تەسجیل بکەین، یان دەمانەوێت کێشە چارەسەر بکەین، ئەگەر مەوقیف تەسجیل کردن بێت، حەز دەکەیت ئەو قەرارە دەکەینە ئینشا دەیدەنێ، تەماشای نەصەکەی بکەین، ئایا ئەو نەصە، ئەو لیژنەیە دەتوانێت چارەسەری کێشەی ئەو زیندانیانە بکات، حاکمێك دەتوانێتن، ئەم کێشەیە ئیمتیداداتی هەیە، یەکەم ئیمتیداداتی تۆزێکی شەڕی ناوخۆیە، دووەم ئیمتیداداتی ئەوانەی موتەهەمن بە ئیرهاب، زۆر کەس هەیە موتەهەمە بە ئیرهاب نەدراونەتە محکەمە، زۆر مەسائیلیش هەیە پەیوەندی بەوەدا هەیە، هەموو جار عەرزی جەنابتان دەکەم، دەسەلاتی یاسا بەشێوەیەکی رێك و پێك جێ بەجێ ناکرێتن، ئێمە لە لایەکەوە لیژنەیەکمان داناوە لە لایەن سەرۆکی هەرێمەوە پێشنیار کراوە ئەو لیژنەیە، چونکە ئەو حاڵەتێکی تایبەتە، ئەو حاڵەتە تایبەتە ئەگەر بە قوەتێکی تەواو نەبێتن چارەسەر ناکرێتن، ئێمە دەبێت واقیعی بین، هێشتا دامودەزگاکانی ئاسایش و ئەمنیەت تەوحید نەکراون، هێشتا دەسەلاتی یاسا نەگەیشتۆتە هەموو شوێنێك، من لەگەڵتانم زۆر کەس هەیە لە زیندانە حاکمیش ئەمری کردووە بەربێتن بەپێی قەزیەکەی، بەڵام ئاسایش گرتوویەتی، ئەمە دەبێت چارەسەر بکرێتن، لەگەڵ رێزم بۆ حاکمیش ئەو لیژنەیەی کە ئێستا ئاماژەی پێ دەکەن زەعیفترە، بەداخەوە کە زەعیفترە لەو لیژنەیەی کە پێکهاتووە، ئەو لیژنەیەی کە پێکهاتووە دائیمەن کۆمەڵێك فایلاتیان لەلایەو کۆیان کردۆتەوە، ئەو ناوانەی کە کاك زانا ئیشارەتی پێدا هەمووی لە لای ئەو لیژنەیە، لەگەڵ سەرۆکی لیژنەکەو لەگەڵ ئەندامانی لیژنەکە لە پەیوەندیدام، جگە لەوەی کە مەسئوولیەتی ئێمەیە، کە واجیبی سەرشانی ئێمەشە، پێم وایە ئەو ژنانەی کە هاتنە بەردەم پەرلەمان داوای نەتیجە دەکەن، داوای ئەوە ناکەن من لێرە قەرارێك دەردەکەم، بڵێم کاکە قەرارێکم وەرگرتووە، بڵێن ئافەرین زۆرباشەو بچێتە ماڵی خۆی و هەر کەسێك لە ئێمە ئیشی پەرلەمانی خۆی بکات،

گرنگ ئەوەیە ئێمە بگەینە نەتیجە، ئەو حاڵەتانەی لەناو زیندانیەکاندا هەیە ناعەدالەتی هەیە و یەکلا نەکراونەتەوە، یەکلا بکرێتەوە، بۆیە من پێم باشە فورسەتێك بدرێتە ئەو لیژنەیەی کە دانراوەو ئیش دەکات، ئێمە ئەو نەصە دابنێین لەو هینە، ئەو لیژنەیە ئیشەکەی بەڕاستی بەڕێك و پێکی رەنگە خۆیان حەل بکەن، بڵێن مادام ئێمە ئیشەکەتان حەل کردووە ئێمە عیلاقەمان نییە فەرموو بڕۆن، ئینجا بزانێ چەند رۆتینی وەردەگرێت، با فورسەتێك بدەینە ئەو لیژنەیە، پێم وایە لیژنەیەکی جددییە، ئەگەر ماوەیەکی تر دیاری کراو جوابیان نەبوو، کەم تەرخەم بوون بە دڵی ئێوە نەبوون، ئەوەِ دە ئەندامی پەرلەمان دەتوانن داوا بکەن بە قەرارێك وەکو ئێستا هینتان کردووە داخیلی دەکەین و دەکەینە قەرارێکیش، نازانم جا رەئی کۆتایی رەئی خۆتان دەبێتن، کاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جەنابت ئیشارەتتدا بۆ حاڵەتێك، ئەوە من دەتوانم بڵێم ئەو حاڵەتانە سیاسی تەفسیر دەکرێتن زیاتر لە قانونی، چونکە ئێمە لێرە باسی ئەوە دەکەین کە زیاتر سەلاحیەت بدرێتە ئەو لیژنەیە (لمتابعة قضايا جميع الموقوفين في اقليم كوردستان بغية الاسراع في انجاز معاملاتهم و قضاياهم على أن تنجز أعمالها خلال مدة أقصاها تسعين يوماً من تأريخ صدور هذا القانون و بانتهائها تعتبر اللجنة منحلة)، ئەوە مەبەستمان لێرە ئەوەیە ئەو کێشانە حاڵەتێکی عامە و مەکشوفە، یەعنی مەوقوف هەنە و زۆرە دەزانین کێیە مەوقوفەکان، لە مەوقوفەکانی هەولێر و سلێمانی و دهۆك، کە چووین زیارەتمان کردن ناوەکانیشیان مەعلومە، ئێمە مەبەستمان ئەوانەیە، نەك ئەو کەسانەی دیار نینە نازانین کێنە، ئەو لیژنەیە دانراوە کە جەنابت ئیشارەتت پێدا بە ئەمری سەرۆکی هەرێم، ئەوە عیلاقەی بەوە نییە، ئێمەش موعالەجەی حاڵەتێکی عام دەکەین، هی ئەوان خاصە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئیزافەتەن بۆ ئەو قسانەی کە کاك عەونی ئیشارەتی پێدا، بەڕاستی زۆر باسی ئەوە کرا کە هەندێك مەوقوفین هەیە سالێك بەسەریان تێپەریووە، یان سالێك و نیو بەسەریاندا تێپەریووە، لیژنەی پەیوەندیداری پەرلەمان کە سەردانی زیندانیان کرد، ئەو حاڵەتانە هەبوون، بەلاّم بەشێوەیەکی زۆر نەبوو، پاش ئەوەی ئێمە لێکۆڵینەوەمان کرد لەگەڵیان بەڕاستی، هەندێکیان تەجاوزی سەقفی زەمنی تێدابوو شەش مانگەکە، لە حاکمەکانمان پرسی، لە ئیدیعای عامان پرسی، گوتیان مەسەلەن گیروگرفتەکانمان ئەوەیە شاهێد حازر نەبووە، شاهێد لە دەرەوەی عێراقە، بەڵگەکان تەواو نییە، بە قەراری ریئاسەی مەحکەمەی جینایات کە دەسەلاّتی هەیە دەتوانێت تەمدیدی ئەو سەقفە زەمنیە بکاتن، بۆ ماوەیەکی تر،

یەعنی دەتوانێت ئەو سەقفە مەجالی بدرێتێ، هەتا بتوانرێت لە زمنی سەقفی قانونەکە خۆی ئەو موعامەلاتە ئینجاز بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان پرسیارێکتان لێ دەکەم، ئێستا دوو رەئی هەیە لەناو هیندا، رەئیەك هەیە دەڵێت ئەو فەقەرەیە زیادە، ئەوە ئەوەل جار بخەمە دەنگدانەوە، یان نەصی پێشنیاری ئێوە، لیژنەی یاسایی موسیرە لەسەر پێشنیاری خۆی، لەگەڵ هەندێك برادەر پێشنیاریان کرد و قسەیان کرد گوتیان ئەو فەقەرەیە زیادە نەمێنێتن، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ئەو فەقەرەی ئەخیر تەشکیل کردنی ئەو لیژنەیە بەدواداچوونی ئەو قەزایانە دابنرێتن، یەعنی لە نەصەکەدا نەمێنێت و لابدرێت خیلافی لیژنەی قانونیە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، تێ نەگەیشتن، ئەوەی داوا دەکات ئەو فەقەرەیەی دوایی ئەو ماددەیە کە خوێندرایەوە کە دەڵێتن (وكذلك متابعة.....) ئەو لیژنەیەی کە دادەنرێت بۆ جێ بەجێ کردنی ئەو قانونە، موتابەعەی هەموو قەزایەی مەوقوفین بکاتن، کاك عەونی بیخوێنەوە تکایە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(وكذلك متابعة قضايا جميع الموقوفين في اقليم كوردستان بغية الاسراع في انجاز معاملاتهم وقضاياهم على أن تنجز أعمالها خلال مدة أقصاها تسعين يوماً من تأريخ صدور هذا القانون وبانتهائها تعتبر اللجنة منحلة).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو فەقەرەیە لابچێت دەستی بەرز بکاتەوە؟ یەعنی تێ نەگەیشتوون، کاك زانا نوقتەی نیزامی هەیە.

بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشنیاری لیژنەی قانونی دەبێت یەکەم جار بدرێتە دەنگدانەوە، نەك ئەسڵەکە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو پێشنیارە بۆ پرۆژەیە، جارێکی تر دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ پێشنیاری لیژنەی قانونییە بەهەموویەوە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس،؟ کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە،؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، من زۆر پێم خۆشە کە قبول کرا، بۆ ئەوەی رەدی کاك کەریم بدەمەوە، رەئی من چی بوو، عکسی هینەکەش بوو، لەبەر ئەوەی جارێکی تر رەخنەم لێ مەگرە.

بەڕێز ئاریز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

راستە ئەوە قەبول کرا، بەس ئێمە پێشتر لەسەر ئەوە بوو زۆر لە ئەندامانی پەرلەمان داوای گۆڕانکاریان کرد، کەچی هەموو رەئیەکانی ئێمە بەلاش چوو هەروەکو خۆی مایەوە، ئەو گفتوگۆیە ئاخری هەر هاتینەوە سەر ئەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

گۆڕانکاریەکە دوو کەس، سێ کەس ئیجماعی لەسەر نەبوو، بۆیە نەخرا دەنگدانەوە، لیژنەی قانونی بەکۆی دەنگەوە هین کرا، تکایە ماددەی دوازە.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دوازدەم: زیان لێکەوتوو، لەو تاوانەی حوکمەکانی ئەم بڕیارە دەیگرێتەوە، بۆی هەیە، ئەگەر مافی پێشێل کرابوو لە بەردەم دادگا شارستانیەکاندا داوای قەرەبووکردنەوە بکات.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية عشرة: للمتضرر من الجريمة المشمولة بأحكام هذا القانون حق المطالبة بالتعويض أمام المحاكم المدنية أن كان له مقتضى.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر بۆ تەوزیحی برادەران، حقووقی مودەعی بە حەقی مەدەنی، یاخود حقووقی شەخسی بەو فەقەرەیە پارێزراوە، مەسەلەن ئەگەر هاتوو یەکێك بە حادیسەی سەیارە، سەیارەکەی زەرەری هێنا، ئەوە ئیعتیادی دەتوانێت هەتا ئەگەر عەفوش بیگرێتەوە لە مەحاکمی مەدەنی شکایەت بکاتن تەعویزی خۆی وەربگرێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك کەریم تۆ لە لیژنەی قانونی رەئی خۆت تەرح کرد، کاك رەشاد فەرموو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشنیار دەکەم بڕگەیەك زیاد بکرێت، ئەوانەی کە مەوقوفن لە شەش مانگ زیاتر دوو سالْ، سێ سالْ کە بەرائەت دەردەچن، هەقە حەقی ئەوەیان هەبێتن داوای حەقی تەعویز بکەن لە حکومەت، زۆر زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان من پرسیارێکم هەیە، باشە ئەوەی تەسالْوحی کردووە، غەیر تەنازولی کردووە لە حەقی خۆی، زۆر روون نییە، کاك کەریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەمان رەئی جەنابتم هەبوو بۆ ئەو مەسەلەیە، بەڕاستی ئەگەر شتێك موسالّەحەی تیا کرا بێت واتا تەنازول کراوە، خۆی عەفوەکە ئەساسەکەی موسالّەحەیە، کە موسالّەحە بێتن چۆن داوای حەقی شەخسی دەکاتن، دەبێت تەنازولی لە حەقی شەخسی کرد بێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو دکتۆر کەمال قسەی هەیە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله (د.کمال کەرکووکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خالّێك بەبیرم هات ئەو موسالّەحەیە شتێکی ئیزافە بکەین، کە ئافرەت، ژن نەدرێت لە پێناوی ئەو سولّحە، یەعنی ئەم خالّە زۆر گرنگە، چونکە بەڕاستی زۆر دەیانکەنە زەحیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك هیوا نوقتەی نیزام فەرموو.

بەڕێز هیوا صابر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بۆ ماددەی پێشوو ئیعتیرازم هەیە لەوەی جەنابت هەر بۆ ئەو بەشەی تەصویتت کرد کە چەند کەس رای لێیەتی، ئەوە یەك. دەبوایە بتکردایە چەند کەس رای لێ نییە،

دووەم/ بەڕاستی من مولاحەزەیەکم هەیە لە جەنابتان، رێزم هەیە بۆ بۆچوونەکان، بابەتێك هەیە پێنج پەرلەمانتار قسەی لەسەر دەکات، دەلّێت شتێك ئیزافە بکرێت، نایخەنە دەنگدانەوە قەزیەی موحتەجزین قسەی لەسەر کراوە، ئێمەی پەرلەمانتار جەماوەر پرسیارمان لێ دەکات، ئێوە دادەنیشن عەفوێك بۆ مەحکوم دەردەکەن، کەسێك موحتەجزەو چەند سالّێك گیراوەو بە شەرمنی بەسەریاندا تێپەڕ دەبن، لەبەر ئەوە من داوا دەکەم ئەو ماددەیە پیاچوونەوەی تیا بکرێت، چونکە رەئی ئەوانە وەرنەگیراوە، ئێمە ئێستا بچینە دەرەوە چی بەو خەلّکە بلّێین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نوقتەی نیزامیش نییە، پێشنیار ئەگەر رێگای قانونی نەبێت، چۆن بیدەینە دەنگدان، کێ لەسەر ئەو ماددەیە قسەی هەیە، گولّناز خان فەرموو.

بەڕێز گولناز عزیز قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەم رووبکردنەوەیە، ئەگەر هاوولاتیەك لە لایەن حکومەتەوە زیانی لێکەوت، دەتوانێت داوای تەعویز لە حکومەت بکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەسڵی خۆی ئەو دەتوانێتن، کاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەساسی عەفوەکەمان موسالّحەیە، یەعنی ئەمە تەناقوزە، بەڕاستی لێرە جارێکی تر داوای حەقی شەخسی بکاتەوە، لێرە مەرجمان داناوە دەڵێ ئەگەر موسالّحەی تێدا بێت، ئەوجا عەفو دەیگرێتەوە، داوا کردنی حەقی شەخسی یەعنی موسالّحە نەکراوە لە مەوزوعەکە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك حاتەم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پرسیارەکەم زیاتر بەرامبەر لیژنەی یاساییە، لەسەر ماددەی دوازدە قەرەبووەکە زیاتر تەوزیحی پێ بدەن لە کێ داوا بکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من نازانم بەپێی ئەو مولاحەزاتانەی کە درا لیژنەی یاسایی ئایا موسیرە لەسەر پێشنیارەکەی کە هەبێت، چونکە هەندێك برادەر مولاحەزەیاندا، کە ئەوە تەوناقوزە لەگەڵ موسالّحەکە، کە موسالّحەکت گوت ئەوە ناگرێتەوە، ئینجا ئەگەر موسیرن لەسەر پێشنیارەکەی خۆیان، ئەو رەئیەی کە درا لە پەرلەمان دەیخەمە دەنگدانەوە، فەرموو کاك ئاخیر نوقتەی نیزامی هەیە.

بەڕێز اخر جمال انور:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوانەی موسالّحەی دەکەن، دەبێت پێش وەخت موسالّحەکەیان لە پێش حاکم، دادگا تەصدیق کرا بێت، ئەوجا بە موسالّحە حیساب دەکرێت، کەواتە تۆ نابێت لە لای دادگا جارێکی تر شکایەت بکەیەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، ئەوە رەئیە، کاك فرسەت تەوزیحی هەیە.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سولّح دائیمەن لەسەر عقوبە ناکرێت، عقوبە حەقی عامە، سولّح لەسەر حەقی شەخسی دەکرێت، حەقی شەخسیش تەعویزە، مەبلغە، پارەیە، ئان لەسەر حقووقەکانی تر، وەکی سولّح دەکرێت نەك لەسەر عقوبەیە، لەسەر مافی شەخسیە، تەعویزە، لێرە بە رەئی من موتەناقیزە لەگەڵ ئەو مەبدەئە، چونکە مەفروزە حەقی خۆی وەرگرتبێت، ئان وەرشی گرتبێت، ئێمە نە مەسئوولین، مادام لە لای دادگا ئیقراری

کردبێت، کو سوڵحی کریە، زاهیری حاڵ وا دیارە حەقی خۆی وەرگرتووە، ئەمە دوایێ دەربچێت وەری نەگرتووە، ئەمە مەسئوولیەتی ئەوە، مەسئوولیەتی قانون نییە بەڕاستی زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە لیژنەی قانونی پێدا بچنەوە، ئەگەر پێشنیاریان سەحب دەکەن پێمان بڵێن.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هیچ تەناقوزی تێدا نییە ئەو ماددەیە لەگەڵ عمومی قانونەکەی، بۆ ئەو سەبەبانە:

یەك/ ئێمە لە ماددەیەکی باسی ئەوە دەکەین (تخفض مدة العقوبة في القضايا التي لم تتم فيها المصالحة)، ئەوە یەك.

دووەمین/ موخالەفە بەبێ شروت، ئەوە مەشمولە بەو قانونەی.

سێیەمین/ لە نەصی ماددەکە هاتووە (ان كان لە مقتضی)، مادام ئەو سێ حاڵەتە هەیە، ئەو مەجالە تەناقوزەی تێدا نییە، ئەو ماددەیە لەگەڵ ماددەکانی تر، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشتریش ئیشارەتم پێدا من لەو کۆبوونەوەیە حازر نەبووم، بەڵام من لێرە تەئیدی وجهەی نەزەری کاك فرسەت دەکەم، چونکە ئەگەر موسالّەحە نەکرێتن، مەسەلەن تەعویز وەردەگیرێتن، ئینجا تەسالّوح دەکرێت، ئەوە تەحصیل حاصلە بە قەناعەتی من بەڕاستی، من تەئیدی وجهەی نەزەری کاك فرسەت دەکەم، چونکە ئەو نەصە بەڕاستی لێرە هەڵبگیرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفی معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی ماددەکە نوقصانە بەڕاستی، چونکە ئەو کەسەی کە حوکم دەدرێت لەسەر جەریمە حوکم دەدرێت، ئەمە یەك.

دووەم/ تۆ چ قەرەبووی دەکەیت، تاوانبار قەرەبوو دەکەیت، بۆیە دەبێت دوو نەوع بێت، یەکەم/ قەرەبووی مادی کە لیژنەی یاسا دەڵێن، ئەگەر سەیارە بوو، یان ماددە بوو، یان قەرەبووی جەستەیی، دەبێت ئەوانە مەعلوم بێت، جا ئەو کەسە قەرەبووی جەستەیی دەکرێت، یان قەرەبووی مادی دەکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگدانەوە، پێشنیارێك هەیە زۆربەی ئێوەو كاك فرسەت و كاك شێروانیش دەڵێن ئەو ماددەیەی تێدا نەبێتن، كێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو ماددەیە ئیلغا بكرێت دەستی بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس، كێ لەگەڵ ئەوەیە ماددەكە وەكو خۆی بمێنێت دەستی بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە زۆرینەی دەنگ ماددەكە لا دەبرێت، یەعنی ئەو ماددەیە هەمووی ئیلغا كرا، تكایە ماددەكەی تر.

بەڕێز عبدالكریم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دوازدەم:

سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران و لایەنی پەیوەندیدار حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ دەكەن.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية عشرة: على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ أحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بیكە ئەنجومەنی وەزیران، نەك سەرۆكایەتی، كاك بەڵێن فەرموو.

بەڕێز حمد عبدالله محمود (بەڵێن):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لە بیدایەتی موناقەشە كردنی ئەو یاسایە، پێشنیاریمان كرد بوو، جەنابیشت تەئكیدت كردەوە، كە ئەو یاسایە بۆ یەك جار دەردەچێت، ئێستا یاسایەكە تەواو بوو لە هیچ شوێنێك ئیشارەتمان پێ نەدا، وتیشت لە شوێنێك جێی دەكەینەوە، كە ئەو یاسایە بۆ یەك جارەو ئیستیمراریەتی نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئیشارەتی پێدراوە، كاك غەفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من رەئیم وایە لەو ماددەیە ئەوە ئیزافە بكرێت (سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران و لایەنی پەیوەندیدار حوكمەكانی ئەم یاسایە لە ماوەی (60) رۆژدا جێ بەجێ دەكەن)، ئاخر ئەوەی تر بۆ (90) رۆژەكە، كە ئیزافە كرا، كێشەی مەوقوفین لەو ماوەیەدا یەكلا بكرێتەوە، بەس ئەو یاسایە بە كراوەیی ماوەتەوە، یان ئەوەیە ماددەیەك لە پێش ئەو ماددەیە زیاد بكرێت، مەسەلەن بكرێتەوە ماددەی دوازدەیە، ماددەی یازدە هەبێتن بڵێ ئەو یاسایە تەنها بۆ ئەوەندە رۆژە كاری پێ دەكرێتن، (60) رۆژ، یان (90) رۆژ، پاش ئەوە كاری پێ ناكرێتن، چونكە ئێستا یاسایەكە كراوەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی قانونی لەو شوێنەی کە دەڵێن سێ مانگیان ئەوە کامەیە، لە شوێنێکە ماددەی یازدە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تعتبر المصالحة بين اطراف الدعوى الواردة في المادتين الاولى والثالثة متحققة اذا:

اولاً: كان المشتكى أو المدعى بالحق الشخصي قد تصالح وتنازل عن حقوقه الشخصية في نفس الدعوى التى صدر فيها الحكم.

ثانياً: او تنازل عن حقوقه الشخصية بعد صدور الحكم امام القضاء او خلال ستين يوما من تاريخ صدور هذا القانون وتقرر المحكمة شمول المحكوم بالاعفاء واطلاق سراحه.

واتا لەو ماوەیە ئەگەر تەقدیم نەکرا، هیچ سوڵحەکە ناکرێت و عەفوەکەش نابێتن، ماددەی یازدەش هەروا بۆ لیژنە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو مولاحەزەیە لە جێیەتی، کە دەڵێت دەبێت ئیشارەتێك هەبێتن، چونکە بۆ یەك جارە، بەڵێ کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە قەراراتی عەفومان موتابەعە کردووە، لە هیچ بەندێك لە قەرارەکە نەهاتووە بڵێ بۆ یەك جارە، چونکە ئێمە بەشێوەی قانون دەریدەکەین، قانونیش کە بڕگەکانی جێ بەجێ کرا، بەڕاستی مەفعولی نامێنێت لە زیمنی ئەو مودەیەی کە کاك عەونی ئیشارەتی پێدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو لیژنەیەی کە موتابەعەی مەوقوفین بکاتن، کە دەنگی بۆ درا، ئەو مودەکەی چەندە؟ ئینجا دەبێت قانونەکە بە عام (90) رۆژ بێت، کەواتە پێشنیارەکەی تۆیە (90) رۆژەکە لەو فەقەرەیەدا صیغەیەکی بۆ بدۆزنەوە، لە تاریخی ئیصدارەوە سێ مانگ، لە ماوەی سێ مانگەوە ئەو قانونە نافیزە، تکایە صیغەیەك بدۆزنەوە، با بزانین صیغەکە چیە؟ بیخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(تسري احكام هذا القانون على القضايا والوقائع السابقة من تاريخ اصداره ويعتبر نافذاً لمدة تسعين يوماً).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زرار فەرموو.

بەڕێز زرار طاهر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەمان پێشنیارەکەی کاك عەونیم هەبوو، بەڕاستی ئەو یاسایە دەبێت شمولی هەموو ئەو گیراوانە بکات پێش دەرچوونی ئەو یاسایە کە گیراون، بەڵام لە دوای دەرچوونی یاسایەکە، خۆ ئەو لێبوردنە بۆ ئەو کەسانەیە کە لەناو سجندان، بۆ ئەو خەڵکانە نییە کە هێشتا تاوانیان نەکردووە، ئەوە لە دوای دەرچوونی ئەو یاسایە ئەگەر تاوانی کرد حەقە هیچ شمولی نەکات، نەك سی رۆژ، ئەوە پرسیاری یەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزانی چۆنە، مولاحەزەیەك کاك فرسەت دای، مولاحەزەکەش زۆر قەییمە دەڵێت نابێت تەحدیدی (90) رۆژ بکەین، با کاك فرسەت تەوزیحی بکاتن.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو قەزایانە ئەوەی مەشمول بێت بەو قانونە، ئەوانەنە ئەوەی پێشی ئیصداری ئەو قانونە جەریمە کرا بێت، پێشی ئیصدار، ئینجا چ تەوقیف بێت، چ حوکم درا بێت، چ جەریمەی کرد بێت نەگیرا بێت تاکو ئێستا، مودەکە نابێت تەحدید بکرێت بە (90) رۆژ، دوور نینە تەحقیقی ئیزبارەیەك بزانین مەشمولە بەو قانونەی، یان نا، (وکتابنا وکتابکم) شەش مانگ دەکێشێتن، مانای وایە کابرا مەحروم دەبێت پاشی ئەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك کەمال.

بەڕێز محمد قادر عبدالله (د.کمال کەرکووکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا دەبێت زۆر وازیح بێت، ئەوانەی کە بەیانی ئەو قەرارە دەرچوو دزی بکەن و زیندان دەکرێن و شمولیان ناکات، (90) رۆژ خەڵك بڕوات دزی بکات و بڵێ عەفو بم، زۆر موشکیلەیە، بۆیە دەبێت زۆر وازیح بێتن، کە شمولی داهاتوو ناکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە تەحصیل حاصلە شمولی داهاتوو ناکاتن، ئێستا لەسەر مودەکە قسەی بکەین سێ مانگەکە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشتریش هەر ئەو رەئیەم هەبوو، ئێستاش تەئیدی بۆ بەڕێزم کاك فرسەت دەکەین، عیبڕە بەو جەریمانەیە کە پێشی قانونەکەیە، یەعنی ئینجا ئەوە بە دوو مانگ تەواو دەبێت، بە سێ مانگ تەواو

دەبێت، ئەو جەریمانە دەگرێتەوە کە پێشی قانونەکەیە، عیبرەت بە مودەکە نییە، بۆیە لە ئەکسەریەتی قانونی عەفوی عام قەتعەن مودەی تێدا نەهاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەلأم هەندێك حالەت هەیە لەناو قانونەکە تایبەتە وەقتی بۆ داناوەو پەلەی لێ بکەن و پشتگوێی نەخەن، ئەوە جیاوازە، بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية عشرة: على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ أحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، کاك رەشاد نوقتەی نیزامت هەیە.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەبێت ئیشی لیژنەکە مودەی لێرە بۆ دابنرێت، لەوانەیە ئەو لیژنەیە بە شەش مانگ تەشکیل نەکرێتن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەکە دانراوە، ئەویتر (تسری احکام) بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(تسري احكام هذا القانون على القضايا والوقائع السابقة من تاريخ اصداره).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دلێر قسەی هەیە فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە ئەو نەصە دەبێت بە پێچەوانەکەوە بێت، نەك بەو شێوەیە (تسري احكام هذا القانون على القضايا والوقائع السابقة من تاريخ اصداره)، دەبێت بڵێین (لا تسري احكام هذا القانون علىالجرائم الذي تتم...)، یەعنی لەمەودوا، یەعنی بۆ داهاتوو ئەوانەش شمولیان ناکات، نەك ئێمە رابردوو باس دەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو صیغەیەی نووسراوە باشترە کاك دلێر، صیغەیەکی قانونییە لە هەموو قەوانینەکاندا وا دەنووسرێت، فەرموو.

بەڕێز سارا خضر پیروت:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو پێشنیارەی جێگری سەرۆکی پەرلەمان کردی دەربارەی موسڵەحە، کە ژن نەدرێت لە سوڵح شتێکی باشە پێش ئەوەی یاسایەکە تەواو بێت بزانم لە کوێ موعالەجەی دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زرار فەرموو.

بەڕێز زرار طاهر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو پێشنیارەی کە ئێستا من باسی دەکەم، بەڕاستی کۆمەڵێك خەڵك لە سلێمانی سکالاێەکەیان گەیاندۆتە لای ئێمە و کاك عومەریش باسی کرد، من بە تەلەفۆنیش لەگەڵ جەنابت باسم کرد.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

موقاتەعەت دەکەم عەفوم دەکەیت، ئەوە نوقتەی نیزام نییە، چونکە وەلاّمم دایەوە، هەیە ئێستا پێتان دەڵێم، ئێستا پێت دەڵێ، ئەوەلەن کاك زرار وەلاّمم دایەوە، کاك عومەر کە قسەی کرد گوتم صیغەیەك هەیە، هێشتا قانونەکەمان تەواو نەکردووە، کە ماددەکانمان تەواو کرد، ئینجا دوو سێ پێشنیار هەیە، لیژنەی قانونی قسە دەکاتن، یەك لەوانە ئەوەیان هەیە، ئێمە ئێستا ئەو ماددەیە موناقەشە دەکەین کە دەڵێت (تسري احكام هذا القانون)، لەبەر ئەوە قسەکانم بڕی، تاوەکو لێمان تێك نەچێتەوە، ئەو ماددەیە دەخەمە دەنگدانەوە (تسري احكام هذا القانون)، کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، فەرموو کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی لە کۆبوونەوەکەی پێشتر هەندێك مولاحەزات درا، هەندێك پێشنیار درا، هەندێکیان بە نەزەری ئیعتیبار وەرگیرا، وەکو ئەوەی دکتۆر دلێر کە تەقدیمی کرد، بەنیسبەت ئەربابی سەوابق، ئەوەی سۆزان خان تەقدیمی کرد بەنیسبەت (الجرائم المرتكبة بدافع غسل العار)، ئەوانە داخیل کران، بەلاّم هەندێك مولاحەزات هەبوو بە حەقیقەت، هەندێك پێشنیار هەبوو داخیلی مەسەلەکان نەکرا، بۆ ئەوەی یاسایەکان بەشێوەیەکی رێك و پێك بێت و بەشێوەیەکی جوانتر دابڕێژێتەوەو، بەشێوەیەك بێت کە کەموکوڕی تێدا نەبێت بە حەقیقەت، ئێمە هەندێك مولاحەزاتمان هەیە رووبی دەکەینەوە بە حەقیقەت بۆ ئێوەی بەڕێز، دوا رەئیش رەئی ئێوەی بەڕێزە، یەك لەوانە مەسەلەن ئێمە کە لە ماددەی یەك دەڵێین (المحكومون في القضايا التي تتم المصالحة)، (المحكومون) بەشێوەیەکی موتلەق هاتووە، گەورەش دەگرێتەوە، بچووکیش دەگرێتەوە، ئیمکان هەیە (المحكومون النزلاء والمودعين) بکەین، (النزلاء) یەعنی گەورەکان، (المودعين)

یەعنی ئەحداس، یەعنی تەوزیحێکە بۆ قانونەکەی، ئەو وەختەی ئێمە ئەسڵەن پێویستیمان بە فەقەرە دوو نابێت، بەنیسبەت ئەحداس بەشێوەیەکی موتلەق هاتووە، ئەوە یەك.

خاڵی دوو/ بەنیسبەت تەخفیزی عقوبە، بەنیسبەت ئەو قەزایانەی کە موسڵەحەی تێدا نەکراوە، لێرە بەحەقیقەت کاك خورشیدیش ئیشارەتی پێدا لە جەلسەی پێشتر، منیش یاداشتێکم بۆ سەرۆکایەتی نووسی، باشە یەکێك جەریمەی قەتلی کرد بێت شمولی موسڵەحەی نییە، لە زیمنی ئیستیسنائات نییە، گەورەیە لە (30٪) تەخفیزی وەرگرتووە، بەڵام حەدەسەکە یەکسەر بۆ مااڵێ، ئەوە بەڕاستی ئێمە کێشە بۆ خۆمان دروست دەکەین، رەنگە ئەو کەسەی کە موسڵەحەی تێدا نییە و دەچێتە دەرێ یەکسەر صاحێب قەزیەکەی دەیکوژێتەوە، واتا ئێمە چارەسەری مەسەلەکەمان نەکرد، بۆیە بە حقیقەت ئێمە لەگەڵ ئەوە داین دیسان لە فەقەرەیەکی تر هاتووە (المحکوم)، بەس تەنها ناوی (النزلاء) هاتووە، بەنیسبەت تەخفیزەکە، ئینجا یان لەوێ ئەگەر ئیمکان بێت جێی لەوێ بۆ بکەینەوە (النزلاء والمودعین)یش لەگەڵ بێت، یان دەبێت بە فەقەرەیەکی ئیزافی ئیزافەی بکەین.

پێشنیاری سێیەمیش ئەوە بوو، لێرە زۆر موناقەشەی ئەو کەسانە کرا، کە (48) کەس هەیە لە سلێمانی مەحکوم بوون (مدی الحیاة)، ئەو (مدی الحیاة)ش بەڕاستی قەرارێك بوو بریمەر لە سلێمانی تەنفیز کرا، لێرە تەنفیز نەکرا، ئێمە عقوبەی ئیعداممان بەنیسبەت ئەو جەریمانەی کە سوڵحی لەگەڵەو ئیستیسنایە ئەوە هیچ، بەنیسبەت ئەوی تر عقوبەی ئیعداممان کردە سجنی موئەبەد، حەق وایە ئەو بادیرە لە ئێمەوە بێت، ئەوەی کە بە حوکمی بریمەریش دراوە (مدی الحیاة) ئیزافە بکرێت لە زیمنی ئەوە، بۆ ئەوەی ئەویش ببێتە موئەبەد، ئەوە یەکسان دەبێت لەگەڵ قەوانینی ئێمە، چ ئەوەی لێرە تەنفیز دەکرێت، چ ئەوەی لە سلێمانی دەبێتە مایەی ئەوەی کە (48) کەس مەسیریان مەعلوم بێت، ئایا وەزعیان لە چ دایە، بۆ هەتا ئێستا ئەو قانونە بەنیسبەت هی بریمەرەو لە سلێمانیش تەتبیق دەبێت، ئەو دوو سێ مولاحەزەیەمان هەیە، ئەگەر بەڕێزتان و ئەندامانی پەرلەمان بە پەسندی دەزانن بخرێتە موناقەشەو دوا بڕیاری لەسەر بدرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من سوپاسی لیژنەی قانونی دەکەم مولاحەزەکەیان زۆر قەییمە، بەحەقیقەت لە موناقەشە کردندا ئەو قسانە زۆر کرا، زۆر لە ئەندامان هەمان مولاحەزەیاندا لەسەر مەسەلەی ئەحداس و کە دەبێت شمول بە موسڵەحەو ئەوانە، دەنگ درا عەمەلیەن، لەبەر رۆشنایی قسەکاندا دەبوایە دەنگ بدرێتن، بۆ ئەوەی ئەحداسیش دەبێت موسڵەحەی تێدا بێت، بەڵام لە نەصی مەحزەرەکە تەماشامان کرد، لەکاتی خوێندنەوەکە ئەوەیان نەگوتووە، باشترین شت بۆ چارەسەری ئەوە لە ماددە یەکدا، بۆ ئەوەی هەم موناقەشە نەکەین و هەم دەرگا نەبێتن، چونکە ئیجرائاتێکی زۆری دەوێتن، لە ماددەی یەکەم ئەوەلەن کە نووسراوە (المحکومون) قەوسێك بکریتەوە (النزلاء والمودعون)، یەعنی ئەوانەی ئەحداسن و غەیری ئەحداسیش، فەقەرەی دووەم ئیلغا بکرێتن، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوە پێشنیارە تازەی لیژنەی

یاساییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، بەنیسبەت پێشنیاری دووەم ماددەیەکی تازە ئیزافە بکرێتن ئەوانەی کە حوکم دراون بە (مدی الحیاة) بکرێت بە موئەبەد، حاڵەتەکەش وەکو باسیان کرد (48) کەسن، تەنیا لە ئیدارەی پێشووی سلێمانی جێ بەجێ کراوە، حەقی ئەوەیە ئەوانیش مەرحەمەتی ئەو قەرارە بیانگرێتەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، هەردوو پێشنیارەکە قەبول کرا، کاك شێروان ئەو تەوزیحە بدە بەنیسبەت ماددەی یەك و ماددەی سێ دەنگمان لەسەر داوە، بەس بۆ ئەوەی لەمس نەبێتن.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە ئیلغا کردنی فەقەرە دوو لە ماددە یەك، بە چاککردنی (المحکومون (النزلاء والمودعون)، ئەوە دەنگی لەسەردرا، ئەوە عیلاجی مەسەلەکەی کرد، بەڵام ئەوەی کە دووەمە دوو حاڵەت تەصویتی لەسەر کرا، ئەوەی سێیەمە بەو شکلەیە، بەنیسبەت کیبار هاتووە بەڕاستی دەڵێت (تخفض مدة العقوبة المحکوم بها للنزلاء)، یەعنی ئەحداس ناگرێتەوە (في دوائر الأصلاح الأجتماعي في أقلیم کوردستان بنسبة 30٪ من مدة العقوبة الأصلیة الصادرة بحقهم وتعتبر المدة المخفضة بمثابة مدة مقضیة في دائرة الأصلاح الإجتماعي لأغراض الإفراج الشرطي)، لێرە دەبێت عیلاجەکە بەو شکلە بکرێت، ئەوانیش مەشمول بن بە (30٪)یەکە وەکو کیبار، ئینجا یان بە فەقەرەیەکی ئیزافی، یان لێرە دەتوانێت (مدة العقوبة المحکوم بها للنزلاء والمودعین) ئیزافە بکەین، کامتان پێ پەسندە ئەوەی دەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە بەوەی چارەسەر دەکرێتن، دیسان دەڵێم مەحکومەکان (النزلاء والمودعون)، هەردووکی دەگرێتەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو قەوسە بکرێتەوە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، ئەو ئیزافەیەش بە کۆی دەنگ وەرگیرا، ماددەکەی تر تکایە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة عشرة: ینفذ هذا القانون أعتباراً من تاریخ إصداره وینشر في الجریدة الرسمیة (وقائع کوردستان).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك عومەر.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەسەلەی (مدی الحیاة)ـەکان کە بووە موئەبەد نەخوێندرایەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێشنیار کراو دەنگیشی بۆ درا، بۆ صیاغەکە صیاغەی دەکاتن، کاك عەونی بیخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تخفض عقوبة المحكومون بالاعدام ومدى الحياة في القضايا التي تتم المصالحة بين اطرافها امام القضاء الى السجن المؤبد.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە موسالّحەی تێدا نییە (تخفض الاحكام الصادرة بمدى الحياة الى السجن المؤبد)، ئەوە بەر نادرێتن، تەنیا ئەوەندەیە حوکمی (مدى الحياة) دەبێتە موئەبەد، مەدەلحەیاتەکە یەعنی قەت دەرناچێت، موئەبەدەکە بیست سالّەکەیە، تکایە ماددەی سێزدە بە کوردیەکە بخوێنەوە.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سێزدەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرکردنیەوەی جێبەجێ دەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان) بلاّو دەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بە عەرەبیەکە بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة عشرة: ينفذ هذا القانون أعتباراً من تاريخ إصداره وينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ماددەیەش دەخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەو ماددەیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە ئەسبابی موجیبە بخوێنەوە.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هۆیە پێویستکارەکان

لەبەر ئەوەی ئامانجی بنەڕەتی لە سزادانداِ چاکسازی تاوانکارەو راستکردنەوەی ڕەفتارێتی و ئەو بەندییانەی ئەم لێبوردنە دەیانگرێتەوە ماوەیەکی زۆریان لە دەستگا چاکسازیە کۆمەڵایەتیەکان بەسەر بردووە، بۆ ئەوەی هەلیان بۆ بڕەخسێت، بۆ گەڕاندنەوەیان بۆ ناو کۆمەڵگا، بە ئازادکردنیان یان